

04/2016

9 av 10 norske elever på
utenlandsopphold er fornøyd

/41

Viktigste motivasjon er
å forbedre språk og å oppleve
en annen kultur

/25

Elevene har høyskolemotivasjon
og foreldre med høy utdanning
og inntekt

/15

Rapportserie

«Det beste
året i mitt liv»

Brukerundersøkelse av norske
elever på utenlandsopphold i Vg2

Rapporten er utarbeidet av Ideas2evidence

Innhold

Forord	5	Behov for og vurdering av støtte under oppholdet.....	30
Sammendrag	6	Avtaleelever.....	30
Overordnede tendenser.....	6	Utvexlings elever.....	32
Geografi.....	6	Bosituasjon under utenlandsoppholdet.....	36
Informasjon om utveksling og valg av utvekslingsorganisasjon.....	6	Vertsskolen.....	38
Årsaker til utenlandsopphold og valg av land.....	6	Utbytte av utenlandsopphold.....	41
Forberedelse.....	6	Anbefales utenlandsopphold?.....	43
Støtte under oppholdet.....	6	Anbefales utenlandsopphold – Utvekslings elever.....	43
Bosituasjon under utenlandsoppholdet.....	7	Anbefales utenlandsopphold – Avtaleelever.....	44
Vertsskolen.....	7	Overordnede analyser av tilfredshet.....	45
Læringsutbytte.....	7	Kapittel 6 – Avsluttende tilbakemeldinger fra elever på utenlandsopphold	49
Anbefales utenlandsopphold?.....	7	Tendens 1: Utenlandsopphold som drivkraft for personlig utvikling.....	49
Kapittel 1 – Innledning	9	Tendens 2: Utenlandsopphold som kontekstualisering av norsk virkelighet.....	49
Rapportens oppbygning.....	9	Tendens 3: Tilbakemelding på skolesystem/nytt syn på norsk utdanning.....	49
Analysen og leserveiledning.....	9	Tendens 4: Tilbakemeldinger på utvekslingsorganisasjon/vertsfamilie.....	50
Kapittel 2 – Metode	11	Tendens 5: Sosiale erfaringer.....	50
Datainnsamling.....	11	Appendiks	51
Forberedelser til datainnsamling og tiltak for å maksimere svarprosent.....	11	Kommunikasjonen med elevene	51
Svarprosent.....	11	Orienteringsepost.....	51
Kategoriinndeling.....	12	Invitasjonsepost.....	51
Datasett.....	12	Purrepost.....	51
Kapittel 3 – Hvem reiser på utenlandsopphold?	13	Spørreskjema	52
Elevenes foreldre.....	16	Analysevedlegg	64
Kapittel 4 – Hvor reiser elevene?	19	Konstruksjon av indekser	65
Kapittel 5 – Norske elevers utvekslingsopphold i utlandet	23		
Informasjon om utveksling og valg av utvekslingsorganisasjon.....	23		
Årsaker til utenlandsopphold og valg av land.....	25		
Valg av land – Utvekslings elever.....	26		
Valg av land – Avtaleelever.....	27		
Før utreise.....	27		

Utgiver / Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU), september 2016

Ansvarlig redaktør / Ragnhild Tungesvik

Bidragstere / Ideas2Evidence ved Asle Høgestøl, Malin Dahle og Jostein Ryssevik

Kopier / 500

Forsidefoto / Ingvild Festervoll Melien/SIU

ISSN / 1893-1065

ISBN / Trykk / 978-82-93017-54-7

ISBN / Digital / 978-82-93017-55-4

Rapporten kan lastes ned fra www.siu.no

 IDEAS2EVIDENCE

 Miljømerket trykksak 2041 0699 - BODONI

Foto: Ingvild Festervoll Melien

Forord

FRA SIU

SIU forvalter ordningen med godkjenning av utvekslingsorganisasjoner og samarbeidsprogram for støtte fra Lånekassen. Som en del av kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen av godkjenningsordningen skal SIU gjennomføre regelmessige brukerundersøkelser blant elever som er på utenlandsopphold i andre året på videregående skole (Vg2). Undersøkelsene skal gi økt kunnskap om elevenes opplevelse av utenlandsoppholdet, både faglig og sosialt, og gi informasjon om hvorvidt vilkårene for godkjenning er oppfylt. SIU skal også gjennomføre undersøkelser av elever som tidligere har vært på utveksling. Dette for å kunne vurdere verdien av utveksling for senere studier og arbeidsliv.

I denne rapporten presenteres resultater fra den første spørreundersøkelsen, rettet mot norske elever på utenlandsopphold i Vg2 skoleåret 2015–16. Spørreundersøkelsen og rapporten er utarbeidet av Ideas2Evidence. Oppdraget med å gjennomføre spørreundersøkelsen og analysere dataene ble gitt til et eksternt byrå blant annet for å sikre uavhengighet og faglig kvalitet.

Denne rapporten og det datamaterialet som gjøres offentlig tilgjengelig, vil gi et bedre grunnlag for å videreutvikle en ordning som gir svært spennende utdanningsmuligheter for norske elever i videregående opplæring.

SIU tar sikte på å gjennomføre en ny brukerundersøkelse og en første etterundersøkelse av elever som tidligere har vært på utenlandsopphold, i løpet av skoleåret 2017–18.

Harald Nybølet
Direktør

FRA IDEAS2EVIDENCE

På oppdrag fra SIU har ideas2evidence gjennomført en brukerundersøkelse rettet mot norske elever på utenlandsopphold i Vg2. Datainnsamlingen har foregått gjennom elektronisk spørreskjema sendt til elevenes e-postadresse. Undersøkelsen ble rettet mot elever som reiser på utveksling gjennom en utvekslingsorganisasjon og elever som drar gjennom et samarbeidsprogram forvaltet av skole eller fylkeskommune (avtaleelever). Elever som tar hele sin videregående opplæring i utlandet var ikke en del av målgruppen for undersøkelsen.

Denne rapporten presenterer resultatene fra undersøkelsen, og følger elevenes vurderinger av utenlandsoppholdet fra de ble kjent med muligheten for utenlandsopphold til deres overordnede vurderinger av utbytte. Det presenteres i tillegg en rekke analyser av sammensetningen av elevgruppen som tar utenlandsopphold, og hvilke land og verdensdeler elevene reiser til. Deler av disse analysene bygger på bakgrunnsdata fra Statens lånekasse samt åpne data fra SSB og Utdanningsdirektoratet.

Vi vil rette en takk til SIU og prosjektgruppen som har ledet arbeidet fra deres side for gode innspill underveis og faglig støtte i utarbeidelsen av spørreskjema og rapport. Vi vil også takke Statens lånekasse for tilgang på kontaktinformasjon og bakgrunnsdata.

Rapporten er utarbeidet av Asle Høgestøl, mens Malin Dahle og Jostein Ryssevik hadde hovedansvar for utarbeidelse av spørreskjema og gjennomføring av spørreundersøkelsen.

Foto: iStockphoto.com

Sammendrag

Dette sammendraget gir en punktvis oppsummering av de viktigste funnene i rapporten. For enkelhets skyld følger sammendraget den overordnede strukturen i rapporten.

Overordnede tendenser

- \ På et overordnet nivå synes den klare majoriteten av elever på utenlandsopphold å være fornøyd med de fleste sider av oppholdet
  - Samtidig er det i de fleste tilfeller en tydelig minoritet som er misfornøyd. Åpne tekstkommentarer viser at en del av disse har svært negative og problematiske erfaringer

\ Det er klare strukturelle forskjeller mellom elevgruppen som tar utenlandsopphold og den allmenne norske elev i videregående skole:

- Kvinner er overrepresentert, nesten tre fjerdedeler av elevene på utenlandsopphold er kvinner
- Elevene som tar utenlandsopphold har høyere grad av skolemotivasjon enn den gjennomsnittlige elev
- Blant elevene på utenlandsopphold er det en stor andel som planlegger å ta høyere utdanning
- En stor andel av elevene har nære familiemedlemmer som selv har tatt utenlandsopphold

- Det er store forskjeller mellom norske fylker i hvor mange og hvor høye andeler elever som tar utenlandsopphold i løpet av Vg2

\ Familiebakgrunnen til elevene på utenlandsopphold skiller seg fra befolkningen generelt:

- Deres foreldre har både høyere utdanning og inntekt enn gjennomsnittet for samme aldersgrupper

Geografi

\ Majoriteten av elevene på utenlandsopphold drar til Storbritannia eller USA

- Blant avtaleelever er Storbritannia vanligst, blant utvekslingslever drar flesteparten til USA

\ Det er en observerbar forskjell mellom kommersielle og ikke-kommersielle utvekslingsorganisasjoner i hvilke land/verdensdeler de sender elever til

Informasjon om utveksling og valg av utvekslingsorganisasjon

\ Den viktigste informasjonskilden for utveksling er familie og venner

\ Kvinner benytter seg i langt større grad av informasjonskilder som sosiale medier/blogger og brosjyrer enn hva menn gjør

\ Lærere/rådgivere på skolen er en langt viktigere informasjonskilde for avtaleelever enn for utvekslingslever

\ Den viktigste faktoren for valg av utvekslingsorganisasjon er at de gir et godt inntrykk

\ Utvekslingsorganisasjonens verdigrunnlag er viktigere for kvinner enn for menn, samt for elever som drar med ikke-kommersielle utvekslingsorganisasjoner

\ I de kvalitative tilbakemeldingene trekker mange elever frem at de bevisst har valgt utvekslingsorganisasjoner som ikke betaler vertsfamiliene for å ha utvekslingslever boende hos seg

Årsaker til utenlandsopphold og valg av land

\ De to viktigste argumentene for å reise på utenlandsopphold er å oppleve annen kultur, samt lære/forbedre språk

- Utvekslingselevene fremhever det å oppleve annen kultur mer enn avtaleelevene, mens avtaleelevene i større grad fremhever at det er interessant å gå på skole i et annet land

\ Den største forskjellen mellom avtale- og utvekslingslever knytter seg til argumentet: «få et annet perspektiv på Norge»

- 42 prosent av utvekslingselevene og 25 prosent av avtaleelevene valgte dette alternativet
  - Her er det imidlertid også en underliggende geografisk dimensjon. Elever som drar til Sør-Amerika og Afrika er mer opptatt av dette argumentet, og de fleste som drar til disse verdensdelene er utvekslingslever

\ Lære/forbedre språk og oppleve annen kultur er de viktigste argumentene for valg av land

- Vertslandets kultur er betydelig mindre viktig for elevene som drar til Europa, sammenlignet med elever som drar til andre verdensdeler

Forberedelse

\ Majoriteten av elevene opplever at søknadsprosessen til enten utvekslingsorganisasjon eller fylke/skole var lett å forstå, og at de fikk den hjelpen de trengte til å søke

\ 43 prosent av elevene som dro på utvekslingsopphold trengte hjelp i forbindelse med søknad om forhåndstilsagn om godkjenning av opplæringsopplegget i utlandet

\ Majoriteten av elevene fikk vite hvor de skulle bo, og hvilken skole de skulle gå på, minst én måned før avreise. En minoritet på rundt 10 prosent fikk imidlertid denne informasjonen enten en uke før avreise eller etter ankomst.

\ Den vanligste forberedende aktiviteten før utreise var felles orienteringsmøte og utlevering av skriftlig informasjon

\ Innholdet i de forberedende aktivitetene er bredt, men det vanligste er informasjon om programregler og praktisk informasjon (9 av 10 krysset for disse alternativene)

\ Vi observerer en tydelig forskjell mellom avtale- og utvekslingslever på hvorvidt de har fått informasjon om krisehåndtering og beredskap. Kun 32 prosent av avtaleelevene svarer at de fikk slik informasjon, mot 83 prosent av utvekslingselevene

\ 78 prosent av elevene var fornøyd med forberedelsene de fikk før de reiste ut

Støtte under oppholdet

\ De aller fleste elever oppgir å ha blitt tildelt kontaktperson i utlandet, eller at de har blitt fulgt av en ansatt fra fylket/skolen i Norge

\ Ca. halvparten av elevene har hatt behov for å kontakte denne personen i løpet av oppholdet (45 prosent av avtaleelevene og 54 prosent av utvekslingselevene)

\ De vanligste årsakene for kontakt er skole eller vertsfamilie/internat

\ 70 prosent av utvekslingselevene og 76 prosent av avtaleelevene sier at henvendelsen ble fulgt opp av kontaktpersonen

\ 61 prosent av utvekslingselevene og 79 prosent av avtaleelevene var fornøyd med oppfølgingen

\ 38 prosent av elevene oppgir at de selv eller deres foresatte har hatt behov for å kontakte utvekslingsorganisasjonen i Norge under utenlandsoppholdet

- Elever som var misfornøyd med oppfølgingen fra kontaktpersonen i utlandet har høyere tilbøyelighet for slik kontakt
- 62 prosent svarer at utvekslingsorganisasjonen i Norge fulgte opp henvendelsen, og 57 prosent var fornøyd med oppfølgingen

Bosituasjon under utenlandsoppholdet

\ 9 av 10 elever bor hos vertsfamilie under utenlandsoppholdet

\ Majoriteten av elevene er fornøyd med bosituasjon. Det gjelder både dem som bor hos vertsfamilie og internatboerne

\ 76 prosent oppgir at de ønsker å holde kontakt med vertsfamilien etter endt opphold

\ Ca. 10 prosent er misfornøyd med oppholdet hos vertsfamilien

- I de kvalitative tilbakemeldingene fra elevene kommer det frem problematiske historier fra dem som har hatt en dårlig opplevelse med sin vertsfamilie. I mange av disse situasjonene opplever også elevene innsatsen fra utvekslingsorganisasjonene som mangelfull

Vertsskolen

\ 80 prosent av elevene oppgir at vurderingsformen på vertsskolen er karakterbasert

\ I Nord-Amerika er andelen 93 prosent

\ Majoriteten av de spurte er fornøyd med vertsskolen. F.eks. svarer 71 prosent at de er fornøyd eller svært fornøyd med undervisningen

\ Elevene i Nord-Amerika er mest fornøyd, mens elevene i Sør-Amerika er klart minst fornøyd

Læringsutbytte

\ Det generelle inntrykket er at elevene har hatt høyt utbytte av utenlandsoppholdet

\ Sammenlignet med om de hadde tilbrakt skoleåret i Norge svarer:

- 88 prosent at utenlandsoppholdet har gjort dem bedre i fremmedspråk
- 87 prosent at de har blitt mer selvstendige eller voksne
- 83 prosent at oppholdet har økt deres forståelse for andre kulturer

\ Elever i Asia er mest fornøyd med utbyttet, elever i Europa og Nord-Amerika er minst fornøyd

Anbefales utenlandsopphold?

\ Utvekslingslever:

- Dra på utveksling: Blant utvekslingselevene angir 95 prosent av de spurte at de trolig eller absolutt ville anbefalt utveksling til andre. Kvinner er mer positive til å anbefale andre å dra på utveksling enn menn

\ Utvekslingsland: 88 prosent ville trolig eller absolutt anbefalt utvekslingslandet til andre

- Alle utvekslingselevene i Spania ville trolig eller absolutt anbefalt Spania som utvekslingsland

- Minst fornøyd er elevene i Storbritannia, 69 prosent ville trolig eller absolutt anbefalt dette landet til andre.

\ Utvekslingsorganisasjon: 75 prosent ville anbefalt utvekslingsorganisasjonen sin til andre (51 prosent ville absolutt anbefalt, og ytterligere 24 prosent ville trolig anbefalt).

- Vi ser klare skiller mellom utvekslingsorganisasjonene: Andelen som trolig eller absolutt ville anbefalt sin utvekslingsorganisasjon varierer mellom 93 og 39 prosent

- 70 prosent av elevene som reiser med ikke-kommersielle aktører ville absolutt anbefalt sin organisasjon, hos de kommersielle aktørene er tilsvarende andel 45 prosent.

\ Utvekslingsskole: Noe mindre fornøyd er elevene med skolen: 64 prosent svarer at de trolig eller absolutt ville anbefalt skolen.

- Elevene i Spania er minst fornøyd med skolen sin, men denne gruppen er også den som i høyest grad ville anbefalt landet de har reist til

\ Avtaleelever:

\ Dra på utveksling: 90 prosent av avtaleelevene ville trolig eller absolutt anbefalt andre å dra på utveksling.

- Forskjellene mellom kvinner og menn er større blant avtaleelevene sammenlignet med utvekslingselevene. Kvinnene er gjennomgående mer positivt innstilt, og andelen kvinner som absolutt ville anbefalt utveksling er 21 prosentpoeng høyere enn hos mennene.

\ Utvekslingsland: 85 prosent ville trolig eller absolutt anbefalt utvekslingslandet til andre

- Alle avtaleelevene i Frankrike ville trolig eller absolutt anbefalt Frankrike som utvekslingsland.

- Minst fornøyd er elevene i Storbritannia, men det er allikevel over 80 prosent som trolig eller absolutt ville anbefalt dette landet til andre.

- Mens 70 prosent av kvinnene absolutt ville anbefalt Tyskland til andre elever, er tilsvarende andel blant mennene kun 43 prosent

\ Utvekslingsskole: 71 prosent ville trolig eller absolutt anbefalt skolen/praksisplassen til andre

1. Innledning

Foto: iStockphoto.com

Denne rapporten baserer seg på en brukerundersøkelse rettet mot elever på utenlandsopphold i Vg2. Rapporten er utarbeidet av ideas2evidence på oppdrag fra Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU), mens spørreundersøkelsen er utarbeidet i tett samarbeid mellom ideas2evidence og SIU. Bakgrunnen for dette prosjektet finner man i Kunnskapsdepartementets rundskriv F02-14, hvor SIU blir bedt om å gjennomføre en brukerundersøkelse for å gi økt kunnskap om elevenes opplevelse av utvekslingsoppholdet med godkjent utvekslingsorganisasjon. Undersøkelsen skulle gi informasjon om vilkårene for godkjenning fortsatt er oppfylt, og gi innblikk i opplevd faglig og sosial kvalitet.

Mye av oppmerksomheten om internasjonalisering og økt mobilitet i norsk utdanning er knyttet til høyere utdanning. De siste årene har imidlertid internasjonalisering blitt en viktigere del også av videregående opplæring. Siden 1999–2000 har antallet elever i videregående som gjennomfører utenlandsopphold i Vg2 mer enn seksdoblet seg, og på tross av en liten nedgang i 2014–15-kullet, var det over 2000 elever som tok et slikt opphold dette året. Stortingsmelding 14 (2008–2009) «Internasjonalisering av utdanning» understreker også at internasjonalisering berører alle sider ved utdanningsstilbudene og hele utdanningsløpet – fra grunnopplæring til forskerutdanning. Før denne Stortingsmeldingen kom hadde grunnopplæringen ikke tidligere vært drøftet med tanke på målsettingen om økt internasjonalisering av utdanning. Hovedargumentet for å inkludere også denne delen av utdanningsløpet i meldingen var et ønske om at en mer målrettet og helhetlig internasjonalisering av utdanning skulle omfatte alle utdanningsnivåer.

Argumentene for internasjonalisering og økt mobilitet er i stor grad dekkende for alle nivåer av norsk utdanning, eksempler er:

- ✓ Viktigheten av kunnskap om og erfaring fra andre kulturer i en globalisert verden
- ✓ Internasjonal kunnskap og erfaring som en driver for global konkurransedyktighet og verdiskaping

- ✓ Internasjonalisering som et verktøy for høyere faglig kvalitet og økt relevans for elever til å møte utfordringene i et flerkulturelt og internasjonalt orientert samfunns- og arbeidsliv.

Med dette, og Kunnskapsdepartementets rundskriv som utgangspunkt, omhandler sentrale deler av rapporten elevenes vurderinger av utbytte fra utenlandsoppholdet, både generelt, og knyttet til spesifikke mål for internasjonalisering som økt kunnskap i fremmedspråk, personlig utvikling og kulturforståelse.

Det er samtidig viktig å understreke at elever som tar et utenlandsopphold skiller seg fra studenter i høyere utdanning på en rekke punkter. De er yngre, som oftest ikke myndige og har begrenset livserfaring sammenlignet med den jevne student. Prosessen rundt og for avreise, og bosituasjonen under oppholdet er også annerledes for elever enn for studenter. Av denne grunn er hoveddelen av rapporten knyttet til en gjennomgang av ikke-faglige faktorer rundt utenlandsopphold. Alt fra hvordan informasjonen om utveksling når eleven, hvilke erfaringer eleven har med utvekslingsorganisasjonen sin (for de som reiser på den måten), til hvordan elevene opplever å bo hos vertsfamilie eller på internat.

Rapportens oppbygning

Rapporten starter med en metodegjennomgang (kapittel 2), hvor data-innsamlingsstrategi og svarprosent diskuteres. Denne delen avklarer også hvordan bakgrunnsvariabler er konstruert.

Kapittel 3 ser nærmere på elevene som drar på utenlandsopphold i Vg2. Et hovedpoeng for denne seksjonen er å avklare i hvilken grad disse elevene skiller seg fra elever som ikke tar utenlandsopphold, og i hvilken grad utenlandsopphold i seg selv, og type utenlandsopphold varierer med fylkestilhørighet

Kapittel 4 omhandler hvilke land og verdensdelene elevene drar til. Et hovedpoeng i dette kapitlet er skillet mellom avtale- og utvekslings elever på landvalg. Deler av analysene i kapittel 3 og 4 tar utgangspunkt i bruttoutvalget for undersøkelsen, det vil si at de baserer seg på

tilgjengelige data både fra de som har svart og de som ikke har svart på undersøkelsen.

Kapittel 5, som er hoveddelen av rapporten, presenterer tall og analyser som baserer seg på de svarene elevene har gitt i spørreundersøkelsen. Oppbygning av denne hoveddelen er forholdsvis kronologisk, og starter med en gjennomgang av hvordan elevene fikk informasjon om muligheten til å reise til utlandet, og hva som avgjorde valget av utvekslingsorganisasjon for de som har reist på den måten. Vi undersøker også hva som avgjorde valg av land. Videre ser vi nærmere på forberedelsene før utreise, hva som inngikk i forberedelsene, og elevenes vurderinger av informasjonen de fikk i denne fasen før avreise.

Neste del konsentrerer seg om selve utenlandsoppholdet. Har elevene hatt behov for støtte eller oppfølging underveis, og i så fall hvorfor? Hvordan har de ansvarlige partene håndtert henvendelsene fra elevene? Vi ser også nærmere på forhold knyttet til bosituasjon og vertsskole.

Avslutningsvis gjennomgås elevenes vurdering av utbytte av utenlandsoppholdet, og hvorvidt det er noe som anbefales.

Analysen og leserveiledning

Rapporten bygger på et stort datagrunnlag. Det var mange spørsmål i undersøkelsen, og også et bredt tilfang og bakgrunnsvariabler som er interessante i en komparativ sammenheng. I tillegg til overordnede frekvenser på hvert enkelt spørsmål har vi gjennomgående gjort spesifikke analyser hvor elevenes svar har blitt fordelt på:

- ✓ Respondentens kjønn
- ✓ Hvorvidt eleven er avtaleelev eller utvekslingselev
- ✓ Hjemfylke
- ✓ Hvilken utvekslingsorganisasjon eleven har reist med
- ✓ Forhold ved utvekslingsorganisasjonen
  - Kommersiell/ikke-kommersiell
  - Stor/liten

2. Metode

- Samarbeid med partnerorganisasjon¹ i utlandet eller ikke

Geografi

- Verdensdel
- Land

Inndelingen av kategorier av utvekslingsorganisasjoner diskuteres nærmere i metodekapittelet.

I presentasjonen av tall som baserer seg på fordeling av frekvenser (krystabeller) har vi konsekvent valgt ut tilfeller hvor det: a) er interessante observerbare forskjeller mellom kategorier, eksempelvis at kvinner vurderer forhold annerledes enn menn, eller b) det ikke er observerbare forskjeller mellom kategorier, og dette vurderes som interessant.

Av personvern hensyn unngår vi å presentere tall i tilfeller hvor antall svar innenfor enkelte kategorier er svært lavt. Dette gjør at enkelte geografiske kategorier (spesielt Afrika), samt enkelte fylker og utvekslingsorganisasjoner har blitt ekskludert fra visning i rapporten. Av konkurransehensyn oppgis heller ikke antall svar for hver enkelt utvekslingsorganisasjon.

I undersøkelsen var det flere åpne spørsmål, hvor elevene ble gitt anledning til å utdype enkelte tema skriftlig. I rapporten er enkeltkommentarer brukt som en illustrasjon på overordnede tendenser

i datamaterialet. I enkelte tilfeller har kommentarer med potensielt personidentifiserende opplysninger hatt et meningsinnhold som er så sentralt for den øvrige diskusjonen at de har blitt tatt med. I disse tilfellene er det potensielt identifiserende elementet tatt ut, og erstattet med [...]. I noen tilfeller har skrivefeil som følger av tastefeil eller manglende norsk tastatur blitt rettet opp i, ellers er kommentarene inkludert slik elevene har levert dem fra seg.

I denne rapporten skiller vi i mange tilfeller mellom elever som a) reiser på utveksling gjennom en utvekslingsorganisasjon, og b) elever som drar gjennom et samarbeidsprogram forvaltet av skole eller fylkeskommune (avtaleelever). Et samarbeidsprogram er en avtale om utveksling mellom en norsk videregående skole og en utenlandsk skole. Elevene som reiser gjennom en godkjent utvekslingsorganisasjon eller et godkjent samarbeidsprogram har rett på utdanningsstøtte fra Lånekassen under utenlandsoppholdet. Begrepet «utveksling» blir i rapporten brukt eksklusivt for elevene som reiser med utvekslingsorganisasjon. Når vi beskriver begge gruppene samlet, bruker vi uttrykket «utenlandsopphold».

Informasjon om hvorvidt elevene reiser via avtale eller utvekslingsorganisasjon ble levert som en del av bakgrunnsdataene fra Lånekassen. For utvekslingselevene ble det i tillegg spurt om hvilken utveks-

lingsorganisasjon elevene reiste med. For avtaleelevene ble det ikke spurt om hvilken avtale de reiste med fordi vi antok at dette ikke ville være tilstrekkelig kjent for alle elevene. Denne forskjellen gjør at vi i analysen kan gå mer i detalj på resultater for utvekslingsorganisasjonene. For avtaleelevene har vi kjørt noen analyser på fylkesnivå, noe som gir et visst inntrykk av likheter og forskjeller mellom fylkene.

Noen av spørsmålene i undersøkelsen er flervalgsspørsmål, som vil si at elevene har hatt muligheten til å krysse av for flere alternativer (f. eks. hvilke forberedende aktiviteter som ble organisert før de reiste ut). I disse tilfellene vil ikke prosenteringen kunne summeres til 100 prosent. Disse spørsmålene er markert med «flervalgsspørsmål» i tabell- eller figuroversikten.

I forbindelse med dette prosjektet har det blitt hentet inn informasjon om utdanningsnivå og bruttoinntekt i 2014 for elevens foreldre. Disse tallene har blitt tilgjengeliggjort av Statistisk Sentralbyrå etter søknad fra ideas2evidence og SIU.

Datainnsamling

Rapporten er basert på en spørreundersøkelse til alle elever som er på utveksling i Vg2 per 1. januar 2016, og som får utdanningsstøtte fra Lånekassen, totalt 1885 elever. Undersøkelsen ble gjennomført i tidsrommet 27. februar 2016 til 04. april 2016. Invitasjon til undersøkelsen gikk ut den 27. februar, og det ble sendt ut to purringer, den første 29. februar, og den andre 05. mars. I tillegg ble det sendt ut et orienteringsbrev via e-post én uke før invitasjonen ble sendt ut. I denne orienteringen ble det informert om undersøkelsen og de ansvarlige parter for gjennomføringen, at bakgrunnsinformasjon ville bli hentet ut, hvordan disse opplysningene ville håndteres av databehandler, samt informasjon om samtykke og frivillig deltakelse.

Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk over internett. Hver respondent ble tilsendt en unik lenke til undersøkelsen via e-postadresser tilgjengeliggjort fra Lånekassen. Programvaren Conconfirm ble brukt for utsendelse av undersøkelsesinvitasjon og for datainnsamling.

Forberedelser til datainnsamling og tiltak for å maksimere svarprosent

Som vi vil se i neste delkapittel oppnådde undersøkelsen svært høy svarprosent. Det er vår klare oppfatning at dette i hvert fall delvis skyldes godt forarbeid før utsendelse av undersøkelsen. Undersøkelsen kunne også baseres på gode respondentdata (epostliste) fra Lånekassen, basert på elevens kundeforhold. I tillegg er det klart at undersøkelsens tema er knyttet til en situasjon og opplevelse som elevene står midt i og som betyr mye for dem. Vi tror derfor at mange av elevene har stor motivasjon for å svare. For fremtidig referanse ønsker vi å oppsummere litt av arbeidet som ble gjort i forkant, og tror det kan fungere til inspirasjon for fremtidige undersøkelser på feltet.

Først vil vi trekke fram at SIU og ideas2evidence arbeidet grundig med spørreskjema og informasjon til elevene. Det ble lagt arbeid ned i å utforme klare spørsmål rettet direkte mot elevene som målgruppe. Det ble også arbeidet med en logisk struktur i skjemaets omfang. Spørreskjemaet ble bygget opp med betingede spørsmål

og klare/relevante stier for ulike grupper i populasjonen. For elevene fra utvekslingsorganisasjonene ble organisasjonens navn brukt i spørsmålsformuleringer til den enkelte elev.

Spørreskjemaverktøyet Conconfirm gir gode muligheter for å skreddersy spørreskjemaets grafiske profil. For å gi et profesjonelt uttrykk var SIUs logo inkludert på hver enkelt spørsmålsside, og overskrifter ble satt i SIUs farger.

SIU var tidlig i dialog med utvekslingsorganisasjonene om formål og rammer for undersøkelsen. Det ble blant annet gjennomført et møte høsten 2015 der organisasjonene fikk komme med innspill til utformingen av undersøkelsen. Før utsendelse ble det gjennomført grundig testing av spørreskjema. Først en runde med samarbeidspartnere (organisasjoner og fylker/skoler). Deretter en runde med et utvalg elever.

Det ble sendt ut en epost til alle utvekslingsorganisasjoner og fylker/skoler med avtale med oppfordring om å informere om undersøkelsen og oppfordre egne elever til å svare. Eposten inneholdt et forslag til tekst som kunne brukes av organisasjonene og fylkene/skolene. Alle organisasjonene og fylkene/skolene ble

bedt om å melde tilbake til SIU hvordan de informerte sine elever. Til sammen seks fylkeskommuner og videregående skoler, og to utvekslingsorganisasjoner gav tilbakemelding på informasjonsarbeidet. Det ble ikke purret på denne henvendelsen, men vi antar at langt flere informerte gjennom sine kanaler. Ut fra de tilbakemeldingene som ble gitt vet vi at elevene ble informert og oppfordret til å delta gjennom ulike kanaler som nettsider, Facebook, epost, Fronter og videokonferanse. Dette informasjonsarbeidet ble gjort tidlig i februar, to-tre uker før første invitasjon til undersøkelsen ble sendt ut til elevene.

Som svarpremie for undersøkelsen ble det gitt 20 kroner per svar til Redd Barnas arbeid med utdanning. Elevene ble informert om dette i en kort invitasjonstekst som fulgte invitasjonen/lenken til webundersøkelsen.

Svarprosent

Undersøkelsen gikk ut til 1885 elever på utenlandsopphold. Totalt var det 1277 elever som fullførte spørreskjemaet, mens ytterligere 84 elever svarte på deler av spørreskjemaet. Til sammen har 1361 elever blitt regnet som respondenter på undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 72,2 prosent. Dette er et svært

FIGUR 1: Svarprosent etter kjønn (N=484/1401)

TABELL 1: Svarprosent etter verdensdel

Verdensdel	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Svarprosent
Afrika	6	5	83 %
Asia	29	22	76 %
Europa	612	427	70 %
Nord-Amerika	1094	796	73 %
Oseania	104	78	75 %
Sør-Amerika	40	33	83 %

¹ Utvekslingsorganisasjoner som ikke har egne (søster-)organisasjoner i de landene de tilbyr utveksling, kjøper tjenester av partnerorganisasjoner i utlandet. Partnerorganisasjonene kan blant annet ha ansvar for å skaffe vertsfamilie og skoleplass på vegne av utvekslingsorganisasjonen i Norge.

høyt tall, og må sees i sammenheng med det gode arbeidet som ble gjort i forkant av datainnsamlingen, beskrevet i forrige delkapittel.

Svarprosenten varierer noe med utgangspunkt i respondentenes bakgrunn. For eksempel ser vi i figur 1 at kvinner i større grad enn menn svarer på undersøkelsen, forskjellen mellom kjønnene er faktisk på nærmere ti prosentpoeng. Menneskesvarvillighet påvirker imidlertid i begrenset grad den endelige svarprosenten, ettersom det er betydelig flere kvinner enn menn som drar på utveksling. Denne tendensen vil diskuteres nærmere i neste kapittel.

Et poeng som ble diskutert i forkant av datainnsamlingen var om man ville kunne se variasjon i svarprosent avhengig av hvilket land de enkelte respondentene har vært på utenlandsopphold i. Vi vet at tilgangen til internett, som var en forutsetning for å kunne svare på undersøkelsen, varierer mellom land og verdensdeler.

Interessant nok viser det seg at man finner den laveste svarprosenten hos elever på utveksling i Europa og Nord-Amerika, jf. tabell 1. Elever som har vært på utenlandsopphold i Afrika og Sør-Amerika skiller seg ut i positiv retning, med svarprosent på over 80 prosent. Det er viktig å poengtere at antall responden-

ter i de tre verdensdelene som oppnår høyest svarprosent, er noe begrenset, men det indikerer uansett at for denne respondentgruppen er geografisk lokalisering en mindre viktig faktor enn hva man kanskje skulle ha trodd.

De største utslagene i svarprosent, basert på de bakgrunnsvariablene vi har for både respondenter og ikke-respondenter, finner man på hjemlig geografisk tilhørighet. For eksempel har elever med bostedsadresse i Oslo betydelig lavere svarprosent enn gjennomsnittet – 58 prosent, mot 75 prosent for øvrige fylker samlet.

Kategoriinndeling

I en del av analysene skiller vi mellom ulike typer utvekslingsorganisasjoner, basert på følgende kriterier:

- \ Kommersiell/ikke-kommersiell
- \ Samarbeide med partnerorganisasjon i utlandet eller ikke
- \ Størrelse

Inndelingen i de to førstnevnte kategoriene er basert på informasjon fra SIU. Noen utvekslingsorganisasjoner har samarbeid med partnerorganisasjon bare i enkelte land i sin portefølje. Det er tatt høyde for dette i kategoriseringen. Kategoriene «kommersiell/ikke-kommersiell» og «samarbeid med partnerorganisasjon eller

ikke» er opprettet fordi det er interessant for SIU å se om det er forskjeller mellom de to organisasjonsformene i datamaterialet. Dette er et rent analytisk grep, og kategoriene har ingen betydning for godkjenningsordningen eller finansiering fra Lånekassen.

Av hensyn til konkurransesituasjonen mellom utvekslingsorganisasjonene kan vi ikke gå nærmere inn på hvordan organisasjonene er klassifisert med tanke på størrelse. Det er imidlertid et fåtall organisasjoner som skiller seg klart ut med mange utvekslingselever, og disse er derfor kategorisert som «store». De øvrige er kategorisert som «liten», selv om det også i denne gruppen er enkelte aktører av en betydelig størrelse.

Datasett

SIU arbeider for åpen publisering av offentlige data. Et anonymisert datasett fra spørreundersøkelsen kan lastes ned fra Norsk senter for forskningsdata (NSD).² Datasettet er publisert under Norsk lisens for offentlige data (NLOD).

3. Hvem reiser på utenlandsopphold?

I denne delen av rapporten vil vi se nærmere på hvem elevene som tar utenlandsopphold er, og hvorvidt de skiller seg fra elever i videregående skole som ikke tar et slikt utenlandsopphold i løpet av videregående.

Vi ser en tydelig forskjell mellom kjønnene. Som vi kan se av figur 1 er omtrent halvparten av elevene i videregående opplæring menn. På studiespesialisering, som er det vanligste utdanningsprogrammet for elever som tar utenlandsopphold, er andelen menn 43 prosent. Blant elevene som tar et utenlandsopphold i Vg2 er andelen menn betydelige lavere. Kun 26 prosent av elevene i vårt bruttoutvalg var menn, mens 74 prosent var kvinner. Kvinner er altså åpenbart mer tilbøyelige til å ta deler av utdanning i utlandet.

Bosted er et annet forhold som synes å ha en klar påvirkning på hvorvidt elevene tar utenlandsopphold eller ikke. Tabell 2 viser andel elever på utenlandsopphold fordelt på fylke, satt opp mot samlede nasjonale tall. «Utenlandsopphold» viser andelen elever på utenlandsopphold fra hvert enkelt fylke. «Studieforberedende» og «alle studieretninger/utdanningsprogram» viser hvor stor andel av norske videregående elever som er bosatt i de respektive fylkene, mens «representasjon» viser om fylket har en over- eller underrepresentasjon av elever på utenlandsopphold.³

Første kolonne, andeler på utenlandsopphold, viser at Oslo, Akershus og Hordaland har størst andel elever på utenlandsopphold. Disse tre fylkene fanger til sammen opp nesten 43 prosent av elevene på utenlandsopphold, til tross for at andelen elever på studieforberedende retning i disse tre fylkene utgjør 35,6 prosent av de samlede nasjonale tallene.

Nord-Trøndelag og Troms skiller seg ut med størst overrepresentasjon av elever på utenlandsopphold, mens Sogn og Fjordane har størst underrepresentasjon.

FIGUR 2: Andel kvinner og menn i videregående opplæring, 2015. Andel kvinner og menn på utenlandsopphold

TABELL 2: Fylkesvis representasjon av elever på utenlandsopphold

	Utenlandsopphold	Studieforberedende	Alle studieretninger/utdanningsprogram	Representasjon
Nord-Trøndelag	4,3 %	2,5 %	2,9 %	170 %
Troms	4,7 %	3,0 %	3,1 %	160 %
Finnmark	1,7 %	1,3 %	1,5 %	134 %
Oslo	15,9 %	11,9 %	9,6 %	134 %
Hordaland	11,8 %	9,9 %	10,3 %	119 %
Møre og Romsdal	5,2 %	4,7 %	5,1 %	110 %
Akershus	14,9 %	13,8 %	12,2 %	108 %
Sør-Trøndelag	5,9 %	5,7 %	5,8 %	104 %
Vestfold	4,8 %	5,0 %	4,8 %	96 %
Oppland	3,0 %	3,4 %	3,8 %	88 %
Hedmark	3,1 %	3,6 %	3,8 %	85 %
Telemark	2,6 %	3,2 %	3,4 %	80 %
Aust-Agder	1,8 %	2,3 %	2,4 %	79 %
Nordland	3,4 %	4,4 %	5,1 %	77 %
Buskerud	4,0 %	5,2 %	5,1 %	77 %
Vest-Agder	2,7 %	3,7 %	3,8 %	72 %
Rogaland	5,6 %	8,8 %	9,4 %	64 %
Østfold	3,4 %	5,5 %	5,6 %	62 %
Sogn og Fjordane	1,3 %	2,2 %	2,3 %	60 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	-

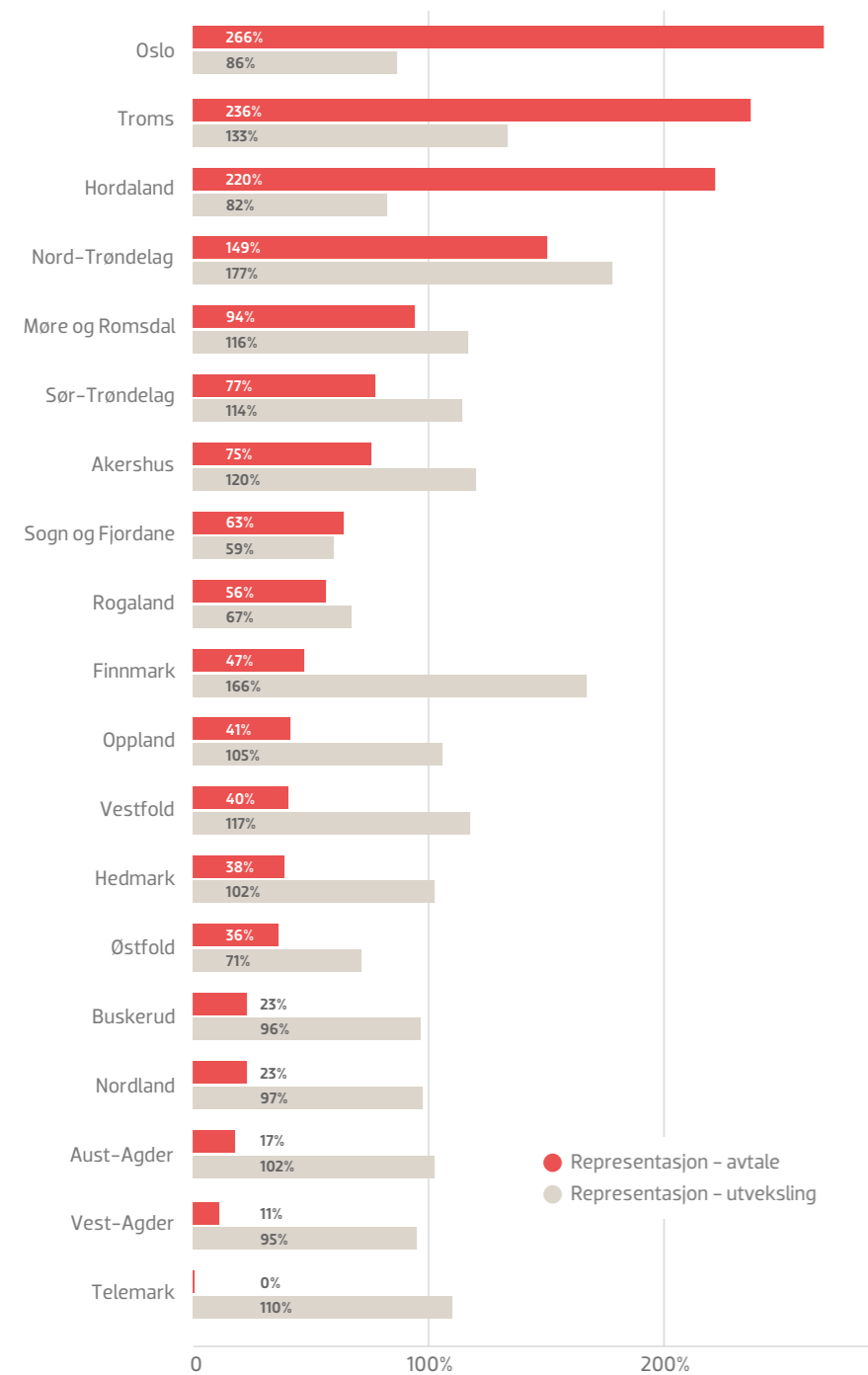
Det er nesten 3 ganger mer sannsynlig at en elev i Nord-Trøndelag tar utenlandsopphold sammenlignet med en elev i Sogn og Fjordane.

Et interessant poeng er at det er store forskjeller mellom fylkene når man ser på representasjon fordelt på avtale- og utvekslingselever.

² Datasett fra SIUs spørreundersøkelser finnes under kategorien «Norske spørreundersøkelser» hos NSD: <http://www.nsd.uib.no/solr/nsu>

³ Andelen er basert på forholdet mellom andelen elever fra fylket som er på utenlandsopphold og andelen elever i fylket på studieforberedende retning. Verdier over 100 prosent indikerer overrepresentasjon, mens verdier under 100 prosent indikerer underrepresentasjon.

FIGUR 3: Fylkesvis representasjon, fordelt på avtale- og utvekslings elever

Figur 3 viser over- og underrepresentasjon fordelt på avtale- og utvekslings elever. Som i den foregående tabellen er representasjon beregnet med utgangspunkt i den fylkesvise andelen av elever som tar studiespesialisering. Verdier under 100 prosent indikerer underrepresentasjon, mens verdier over 100 prosent indikerer overrepresentasjon.

Vi ser at flere av fylkene som skilte seg ut i tabell 2, da spesielt Oslo, Troms og Hordaland, har høye andeler elever på utenlandsopphold først og fremst grunnet avtaleelevene. Finnmark på sin side er interessant fordi de er svært underrepresentert blant avtaleelevene, men klart overrepresentert blant utvekslingselevene.

Et overordnet poeng som er verdt å merke seg er at avviket mellom fylkene er betydelig større blant avtaleelever enn utvekslings elever. Dette skyldes nok delvis at enkelte fylker ikke har en egen avtale

land, har høye andeler elever på utenlandsopphold først og fremst grunnet avtaleelevene. Finnmark på sin side er interessant fordi de er svært underrepresentert blant avtaleelevene, men klart overrepresentert blant utvekslingselevene.

TABELL 3: Antall elever på utenlandsopphold, fordelt på fylke samt avtale eller utveksling

Fylke	Avtale	Utvexling	Totalt
Akershus	52	228	280
Aust-Agder	2	32	34
Buskerud	6	69	75
Finnmark	3	29	32
Hedmark	7	51	58
Hordaland	110	112	222
Møre og Romsdal	22	75	97
Nord-Trøndelag	19	62	81
Nordland	5	59	64
Oppland	7	49	56
Oslo	159	141	300
Rogaland	25	81	106
Sogn og Fjordane	7	18	25
Sør-Trøndelag	22	89	111
Telemark	0	49	49
Troms	35	54	89
Vest-Agder	2	48	50
Vestfold	10	80	90
Østfold	10	54	64
Totalt	503	1380	1883

med skoler i utlandet, men sender elever gjennom andre fylkers avtaleprogram. At elevene i disse tilfellene er nødt til å ordne utenlandsoppholdet gjennom et annet fylke er trolig med på å gjøre denne formen for utenlandsopphold langt mindre tilgjengelig for elevene i de fylkene de gjelder. Dette innebærer samtidig at utvekslingsorganisasjonene spiller en viktig rolle for å sikre at tilbudet om utenlandsopphold går til elever uavhengig av bosted.

Tabell 3 viser antallet elever på utenlandsopphold fordelt på form for utenlandsopphold samt bostedsfylke. Vi ser at når man ikke tar hensyn til representasjon er det Oslo, Akershus og Hordaland som skiller seg ut i absolutte tall. Sør-Trøndelag og Rogaland har også over 100 elever på utenlandsopphold. Rogaland sender altså mange elever til utlandet, selv om vi så i tabell 2 at fylket er underrepresentert når man tar hensyn til det totale antallet elever i fylket.

Elevene ble i spørreundersøkelsen spurt om noen i deres nærmeste familie har vært på utveksling⁴. 42 prosent svarte ja,

55 prosent svarte nei, og 3 prosent svarte at de ikke visste. Det er altså en ganske høy andel av de spurte som har familiedlemmer med erfaring fra utveksling. Vi har ikke tall på andelen i befolkningen generelt som har gjennomført utvekslingsopphold, så vi kan ikke med sikkerhet si at det er et skille mellom elever på utenlandsopphold og den allmenne videregående elev, men i 2015 var det omtrent 3 prosent av Vg2-elevene som dro på utveksling.

Vi ser altså at geografi, kjønn og muligens elevenes familiebakgrunn påvirker sannsynligheten for utenlandsopphold. Dette er faktorer som eleven selv i begrenset grad har kontroll over. Det å ta et

utenlandsopphold som en del av videregående opplæring krever imidlertid også en ekstra innsats fra eleven. Spørsmålet blir da om det er observerbare forskjeller mellom elevenes skolemotivasjon og sannsynligheten for at de velger å dra til utlandet.

I spørreundersøkelsen ble elevene stilt en rekke spørsmål om skolemotivasjon. Disse er de samme spørsmålene som Utdanningsdirektoratet stiller alle norske videregående elever i sin årlige elevundersøkelse. Dette gjør at vi kan se resultatene i disse to gruppene opp mot hverandre.

Tabell 4 til 8 nedenfor viser tydelig at elevene som tar utenlandsopphold skiller seg fra den gjennomsnittlige elev i videregående skole. Generelt er elevene på utenlandsopphold mer positivt innstilt til skolen og skolearbeid. Særlig på spørsmålet om de er interesserte i å lære på skolen skiller disse elevene seg ut. Hele 52 prosent av elevene på utenlandsopphold svarer «i alle eller de fleste fag», sammenlignet med 37 prosent i den nasjonale undersøkelsen – en forskjell på over 15 prosentpoeng. Elevene på utenlandsopphold mener også at de i større grad prioriterer å bruke tid på skolearbeidet, og at de fortsetter å arbeide med skolefag selv om det de skal lære er vanskelig.

TABELL 4: Hvor godt liker du skolearbeidet? Resultater fra den nasjonale elevundersøkelsen og brukerundersøkelsen av norske elever på utveksling i Vg2

	Svært godt	Godt	Nokså godt	Ikke særlig godt	Ikke i det hele tatt	N
Elevundersøkelsen nasjonalt	9,5 %	39,3 %	36,9 %	11,8 %	2,5 %	140 051
Elever på utenlandsopphold	12,5 %	42,4 %	36,0 %	8,0 %	1,2 %	1 277

TABELL 5: Jeg gleder meg til å gå på skolen. Resultater fra den nasjonale elevundersøkelsen og brukerundersøkelsen av norske elever på utveksling i Vg2

	Helt enig	Litt enig	Verken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig	N
Elevundersøkelsen nasjonalt	20,0 %	39,1 %	27,1 %	9,0 %	4,7 %	140 527
Elever på utenlandsopphold	26,7 %	44,7 %	20,1 %	6,3 %	2,2 %	1 278

TABELL 6: Prioriterer du å bruke tid på skolearbeidet (både arbeid i timene og lekser)? Resultater fra den nasjonale elevundersøkelsen og brukerundersøkelsen av norske elever på utveksling i Vg2

	I alle eller de fleste fag	I mange fag	I noen fag	I svært få fag	Ikke i noen fag	N
Elevundersøkelsen nasjonalt	26,5 %	35,5 %	28,4 %	8,0 %	1,6 %	140 422
Elever på utenlandsopphold	38,6 %	36,1 %	19,5 %	5,3 %	0,5 %	1 275

TABELL 7: Når jeg arbeider med skolefag, fortsetter jeg å jobbe selv om det jeg skal lære er vanskelig. Resultater fra den nasjonale elevundersøkelsen og brukerundersøkelsen av norske elever på utveksling i Vg2

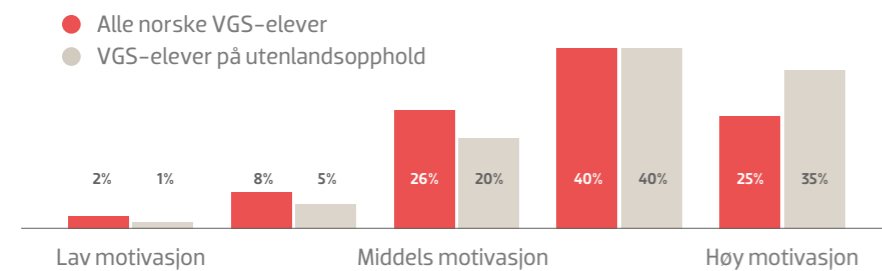
	Helt enig	Litt enig	Verken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig	N
Elevundersøkelsen nasjonalt	30,6 %	43,0 %	17,7 %	6,8 %	1,9 %	140 028
Elever på utenlandsopphold	42,7 %	42,1 %	10,8 %	3,9 %	0,5 %	1 274

TABELL 8: Er du interessert i å lære på skolen? Resultater fra den nasjonale elevundersøkelsen og brukerundersøkelsen av norske elever på utveksling i Vg2

	I alle eller de fleste fag	I mange fag	I noen fag	I svært få fag	Ikke i noen fag	N
Elevundersøkelsen nasjonalt	36,8 %	41,3 %	18,1 %	3,1 %	0,7 %	140 725
Elever på utenlandsopphold	52,3 %	33,0 %	12,1 %	2,2 %	0,5 %	1 277

⁴ Merk at «utveksling» i denne sammenhengen ikke skiller mellom å ta utenlandsopphold som henholdsvis avtale- og utvekslings elev

FIGUR 4: Skolemotivasjon, adderte tall, resultater fra den nasjonale elevundersøkelsen og brukerundersøkelsen av norske elever på utveksling i Vg2

Figur 4 er basert på alle spørsmålene i tabell 4–8 slått sammen. Høy motivasjon er basert på antallet elever som har valgt høymotivasjonsalternativet på hvert av spørsmålene (f.eks. interessert i å lære i alle eller de fleste fag, og helt enig i at de gleder seg til å gå på skolen). Tilsvarende gjelder for lav motivasjon, men da med utgangspunkt i de lavmotivasjonsalternativene (ikke interessert i å lære i noen fag).

Vi ser at en betydelig høyere andel av elevene på utlandsopphold faller inn i høy motivasjonskategorien, sammenlignet med den allmenne norske VGS-elev.

Et annet interessant poeng er at elevene som drar på utlandsopphold i overveiende grad ser for seg å studere eller ta videre utdanning etter at de er ferdige med videregående opplæring, jf tabell 9.

67 prosent ser for seg å gå direkte videre med studier, mens ytterligere 28 prosent ønsker å studere/ta videre utdanning på et senere tidspunkt. Til sammenligning var det i 2014 totalt 45 prosent i aldersgruppen 25–29 år som har gjennomført utdanning på universitets- og høyskolenivå.

Samlet sett indikerer disse resultatene at det er en spesiell gruppe av elever som velger å ta utlandsopphold i løpet av videregående. Vi ser en klar overrepresentasjon av motiverte elever som etter all sannsynlighet kommer til å ta høyere utdanning etter videregående skole.

Elevenes foreldre

Ved siden av faktorer knyttet til kjønn, bosted og elevens motivasjon, er det også interessant å se om foreldrene til elever som drar på utlandsopphold skiller seg fra befolkningen for øvrig. Stortingsmelding nr. 14 (2008–2009) påpeker i diskusjonen rundt internasjon-

lisering av grunnopplæring at det er et mål for grunnopplæringen å «sørge for at alle unge i Norge utvikler den nødvendige kompetansen for å møte de utfordringer og muligheter som følger med globaliseringen». Som tidligere nevnt fremheves internasjonalisering av grunnopplæringen som et sentralt virkemiddel i denne sammenhengen. Er det imidlertid slik at alle unge i praksis har muligheten til å gjennomføre utlandsopphold i løpet av grunnopplæringen, eller er det strukturelle forhold knyttet til familiebakgrunn som påvirker sannsynligheten for deltagelse i slike ordninger?

For å svare på dette spørsmålet har det blitt hentet ut data på utdanningsnivå og inntekt for foreldrene til elevene på utlandsopphold. Dette datamaterialet har blitt tilgjengeliggjort av Statistisk Sentralbyrå for bruk i dette prosjektet. Tall for befolkningen generelt er basert på registerdata, jf. tabell 10.

TABELL 12: Gjennomsnittlig bruttoinntekt i den norske befolkning fordelt på aldersgrupper (2014-tall)

Alder	Gjennomsnittlig bruttoinntekt	Medianinntekt
35–44 år	517 200	-
45–54 år	565 300	-
55–66 år	529 400	-
Gjennomsnitt (35–66 år)	537 268	454 000

TABELL 13: Gjennomsnittlig bruttoinntekt i norske husholdninger fordelt på alder til yngste barn (2014-tall)

	Samla inntekt
Par med barn 6–17 år	1 266 600
Par med barn 18 år og eldre	1 372 800

TABELL 14: Bruttoinntekt far, mor og tenkt husholdning for foreldre til elever på utlandsopphold (2014-tall)

	Samlet bruttoinntekt mor	Samlet bruttoinntekt far	Samlet bruttoinntekt mor og far (tenkt husholdning)
Gjennomsnitt	634 450	1 026 978	1 620 527
Median	552 662	767 036	1 319 065
Standardavvik	378 766	842 187	925 380
N	1 438	1 428	1 383

TABELL 9: Hva er dine planer etter at du er ferdig med videregående opplæring?

	Andel	N
Studere/videre utdanning	67,3 %	858
Jobbe eller gjøre noe annet før studier/videre utdanning	27,6 %	352
Jobbe eller gjøre noe annet. Har foreløpig ikke planer om å studere/ta videre utdanning	1,1 %	14
Har ingen planer foreløpig	4,0 %	51

TABELL 10: Utdanningsnivå i den norske befolkning fordelt på aldersgrupper⁵

	30–39 år			40–49 år			50–59 år			Alle aldersgrupper (30–59 år)		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner
Grunnskole	18 %	21 %	16 %	17 %	18 %	16 %	23 %	22 %	24 %	19 %	20 %	18 %
Videregående skole	33 %	40 %	27 %	42 %	47 %	36 %	44 %	48 %	40 %	40 %	45 %	34 %
Universitets- og høyskole kort	30 %	23 %	38 %	29 %	23 %	35 %	24 %	19 %	28 %	28 %	22 %	34 %
Universitets- og høyskole lang	17 %	16 %	18 %	12 %	12 %	12 %	8 %	10 %	7 %	13 %	13 %	12 %
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %

TABELL 11: Utdanningsnivå hos foreldrene til elever på utlandsopphold

	Begge kjønn	Menn	Kvinner
Grunnskolenivå	7 %	9 %	6 %
Videregående skole-nivå	32 %	36 %	28 %
Universitets- og høyskolenivå kort	37 %	30 %	44 %
Universitets- og høyskolenivå lang	23 %	24 %	21 %
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	1 %	0 %	2 %

⁵ De fleste elevene i denne undersøkelsen (97 prosent) ble født i 1997 eller 1998. På denne tiden var gjennomsnittsalderen for fødende mødre 29,3 år. For fedre har vi kun data for 1999, men dette året var gjennomsnittsalderen for fedre 32,2 år (Kilde: <http://www.ssb.no/a/aarbok/tab/tab-072.html> [lastet ned 03.08.2016])

⁶ Kilde: Statistisk Sentralbyrå, Tabell: 08921 [lastet ned 03.08.2016]

Gjennomsnittlig alder på foreldrene til utvekslingselvene er estimert til å være 47 år for kvinner og 50 år for menn⁶. I realiteten vil det være store forskjeller i foreldrenes alder, og vi presenterer derfor utdannings- og inntektstall for flere aldersgrupper i denne gjennomgangen.

For alle disse tre aldersgruppene sett under ett, og på tvers av kjønn, er det 41 prosent som har gjennomført høyere utdanning. Høyest er andelen med universitets- og høyskoleutdanning i aldersgruppen 30 til 39 år, 47 prosent. Det er også en høyere andel kvinner med høyere utdanning enn menn. I underkant av en femtedel av den norske befolkning har utdanning på grunnskolenivå. Denne andelen er noe høyere hos menn enn hos kvinner.

Tabell 11 viser utdanningsnivået hos foreldrene til elevene på utlandsopphold. For begge kjønn sett under ett er det 60 prosent som har høyere utdanning, og nesten en fjerdedel har mastergrad eller høyere. Kun 7 prosent har utdanning på grunnskolenivå. Dette er et betydelig høyere utdanningsnivå enn hos befolkningen generelt.

Den gjennomsnittlige bruttoinntekten for aldersgruppene referert i tabell 12 er 537 268 kroner, mens medianinntekten er 454 000. Aldersgruppen (45–54

år) har høyest gjennomsnittsinntekt, 565 300 kroner.

Husholdninger med barn har gjennomgående høyere inntekt enn husholdninger uten barn, jf. tabell 13. For par med sitt yngste barn mellom 6 og 17 år har den gjennomsnittlige husholdning en samlet inntekt på 1,26 millioner kroner. Par hvor yngste barn er 18 år og eldre har en gjennomsnittlig husholdningsinntekt på 1,37 millioner kroner.

Tabell 14 viser gjennomsnittlig bruttoinntekt, medianinntekt og standardavvik for mor og far til elevene på utlandsopphold, samt samlet bruttoinntekt for mor og far. Sistnevnte tall kalles «tenkt» husholdning ettersom vi ikke vet om de enkelte foreldrepårene i realiteten er del av samme husholdning.

Vi ser at gjennomsnittsinntekten til elevenes foreldre er langt høyere enn det

nasjonale gjennomsnittet. Mødrene har en gjennomsnittlig inntekt på nesten 650 000 kroner, mens fedrene har et gjennomsnitt på over 1 million kroner. Medianinntekten er imidlertid lavere, og spesielt for fedrene er standardavviket høyt. Det vil si at enkelte fedre har en svært høy inntekt som drar opp gjennomsnittet i betydelig grad. Uavhengig av dette ser vi at medianinntekten, både for kvinner og for menn, er klart høyere enn for befolkningen generelt.

Oppsummert ser vi altså at det både på utdannings- og inntektssiden er betydelige forskjeller mellom foreldrene til elevene på utveksling, og den norske befolkning generelt. Det kan synes som om utlandsopphold i løpet av videregående skole treffer et i gjennomsnitt privilegert segment av befolkningen.

⁷ Kilde: Statistisk Sentralbyrå, Tabell: 10942 [lastet ned 03.08.2016]

⁸ Kilde: Statistisk Sentralbyrå, Tabell: 10678 [lastet ned 03.08.2016]

4. Hvor reiser elevene?

Når elevene skal ta et år i utlandet står de overfor et bredt utvalg av mulige destinasjoner. Tilbudet er imidlertid ikke ubegrenset. Avtaleelevenes valg er begrenset av hvilke land skolen/fylket deres har avtale med, og selv om utvekslingsorganisasjonene samlet sett har en bredere portefølje av mulige utvekslingsland må også utvekslingselevne forholde seg til de landene de blir tilbudt.

For de 1885 elevene som dannet bruttoutvalget for denne undersøkelsen har utenlandsopphold blitt gjennomført i totalt 35 forskjellige land. Enkelte land og verdensdeler er imidlertid klart mer populære enn andre. 80 prosent av elevene i vårt bruttoutvalg har tatt sitt utenlandsopphold i enten USA og Storbritannia, jf. tabell 15 under. Merk at tallene refererer til elever som gjennomfører utenlandsopphold i løpet av Vg2. Som tidligere nevnt er elever som tar hele sin videregående opplæring i utlandet ikke i målgruppen for denne undersøkelsen. I sistnevnte gruppe drar de fleste elevene til Danmark eller Sverige, og det er også mange som drar til Frankrike og Spania.

TABELL 16: Verdensdeler med elever på utenlandsopphold

Verdensdel	Antall	Andel
Afrika	6	0,3 %
Asia	29	1,5 %
Europa	612	32,5 %
Nord-Amerika	1094	58,0 %
Oseania	104	5,5 %
Sør-Amerika	40	2,1 %

TABELL 17: Verdensdeler med elever på utenlandsopphold. Fordelt på avtale- og utvekslingselever

Verdensdel	Andel avtaleelever	Andel utvekslingselever
Afrika	0,6%	0,2%
Asia	1,4%	1,6%
Europa	85,9%	13,0%
Nord-Amerika	12,1%	74,7%
Oseania	0,0%	7,5%
Sør-Amerika	0,0%	2,9%

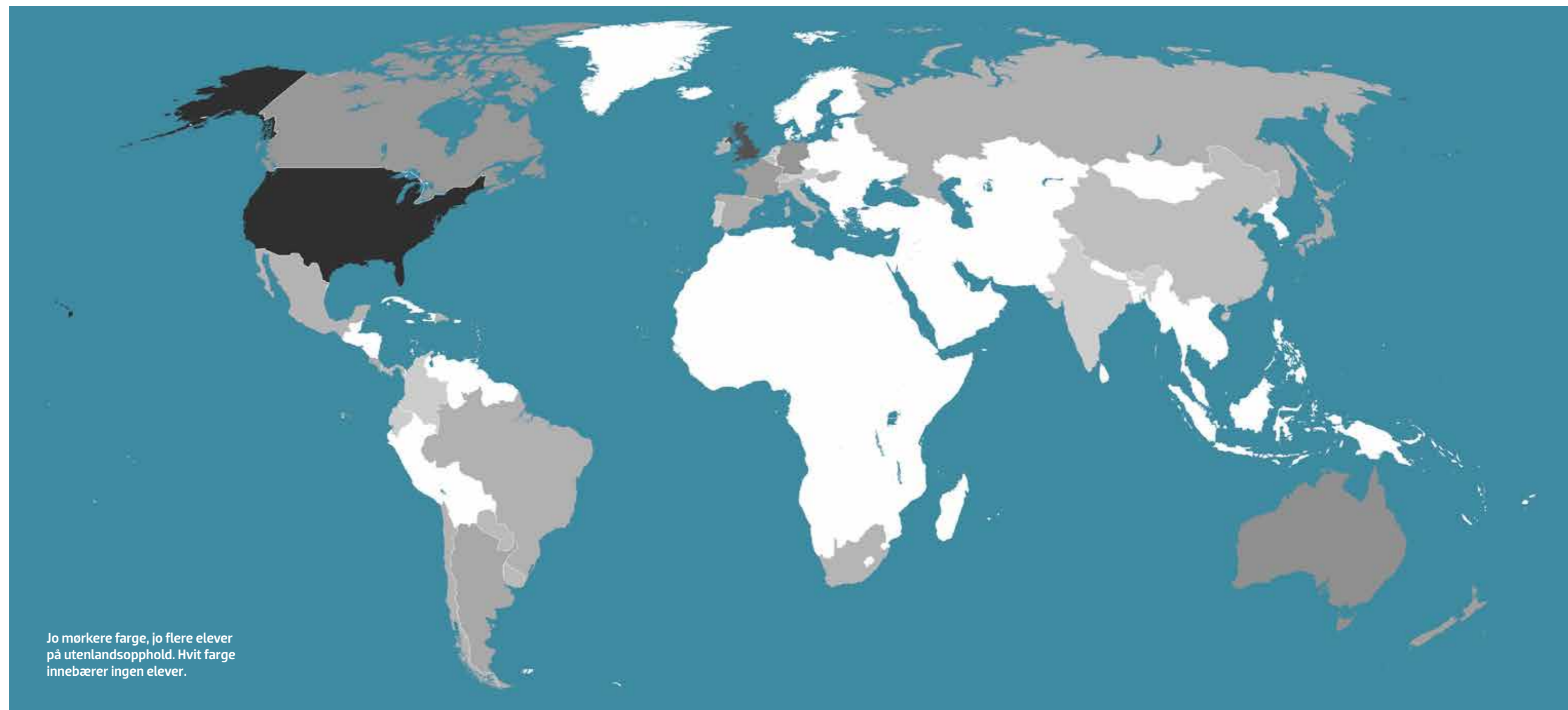
TABELL 15: Land med elever på utenlandsopphold

Land	Antall	Andel	Land	Antall	Andel
USA	1021	54,2 %	Sør-Afrika	5	0,3 %
Storbritannia	487	25,8 %	Ungarn	5	0,3 %
Australia	73	3,9 %	Belgia	3	0,2 %
Tyskland	53	2,8 %	Panama	3	0,2 %
Canada	47	2,5 %	Paraguay	3	0,2 %
Frankrike	36	1,9 %	Uruguay	3	0,2 %
New Zealand	31	1,6 %	Hongkong	2	0,1 %
Argentina	18	1,0 %	Kina	2	0,1 %
Japan	15	0,8 %	Sveits	2	0,1 %
Spania	13	0,7 %	Colombia	1	0,1 %
Costa Rica	12	0,6 %	Ecuador	1	0,1 %
Brasil	8	0,4 %	India	1	0,1 %
Rusland	8	0,4 %	Nederland	1	0,1 %
Chile	6	0,3 %	Portugal	1	0,1 %
Mexico	6	0,3 %	Réunion	1	0,1 %
Den dominikanske republikk	5	0,3 %	Taiwan	1	0,1 %
Irland	5	0,3 %	Østerrike	1	0,1 %
Italia	5	0,3 %			

Foto: iStockphoto.com

FIGUR 5: Verdenskart med fargekoding etter landpopularitet

TABELL 18: Verdensdeler med elever på utenlandsopphold. Fordelt på kommersielle og ikke-kommersielle utvekslingsorganisasjoner

Verdensdel	Kommersielle utvekslingsorganisasjoner	Ikke-kommersielle utvekslingsorganisasjoner
Afrika	0,0%	1,2%
Asia	0,6%	5,7%
Europa	12,9%	13,1%
Nord-Amerika	76,9%	65,3%
Oseania	9,1%	2,4%
Sør-Amerika	0,4%	12,2%

I tabell 16 på forrige side ser vi at de to verdensdelene Europa og Nord-Amerika til sammen fanger opp 90 prosent av elevene. Det er også en god del elever som drar til Oseania – da spesifikt Australia og New Zealand.

Valg av land og verdensdel har også sammenheng med hvilken ordning man drar på, elevene som drar på avtaleordningen er spredt utover langt færre land enn hva utvekslingselevene er. Dette er en naturlig konsekvens av at avtaleelevene er nødt til å forholde seg til de avtalene skolen eller fylket deres har. Nesten 86 prosent er på opphold i Europa, og totalt er 75 prosent av avtaleelevene i Storbritannia,

mens 12 prosent er i USA. Det er også slik at enkelte verdensdeler per i dag ikke er representert innenfor avtaleordningen, det er for eksempel ingen avtaleelever på opphold i Oseania eller Sør-Amerika.

Blant utvekslingselevene er det USA som dominerer. Nesten 70 prosent av elevene er i USA, mens 8 prosent er i Storbritannia. Det er også et tydelig skille mellom utvekslingsorganisasjonene i hvor elevene reiser, spesielt om man skiller mellom kommersielle og ikke-kommersielle organisasjoner.

Tabell 18 viser at de kommersielle organisasjonene relativt sett har en større andel elever i Nord-Amerika og Oseania, mens de ikke-kommersielle organisasjonene har en betydelig større andel elever i Sør-Amerika og delvis Asia, sammenlignet med de kommersielle. Merk for øvrig at disse andelenes er basert på svar fra spørreundersøkelsen.

Den geografiske dimensjonen ved utenlandsopphold blir spesielt tydelig når man ser på kartet på neste side. Her er hvert enkelt land i verden fargekodet et-

ter popularitet. Jo mørkere farger, jo flere elever på utenlandsopphold. Hvit farge innebærer ingen elever.

Kartet illustrerer hvor strømmen av utenlands elever går. Den klare majoriteten drar til det som tidligere ble kalt «vestlige land», men som i dag går inn under kategorien: EU/EØS-land, USA, Canada, Australia og New Zealand.⁹ Det gjennomføres i liten grad opphold i afrikanske eller arabiske land/land i Midtøsten. Det er heller ikke mange elever som drar til øst-europeiske land.

⁹ <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/vestlig-og-ikke-vestlig-ord-som-ble-for-store-og-gikk-ut-paa-dato>

Foto: iStockphoto.com

5. Norske elevers utvekslingsopphold i utlandet

Kapittel 5 utgjør hoveddelen av rapporten. Tall og analyser som presenteres i denne delen er basert på de svarene elevene selv har gitt i spørreundersøkelsen. Underveis vil også kvalitative kommentarer trekkes inn for å illustrere eller utdype de tendensene det kvantitative materialet gir.

Oppbygning av denne hoveddelen er forholdsvis kronologisk, og starter med en gjennomgang av hvordan elevene fikk informasjon om muligheten til å reise til utlandet, og hva som avgjorde valget av utvekslingsorganisasjon for de som har reist på den måten. Videre ser vi nærmere på hva som motiverte elevene til å reise på utenlandsopphold, og hva som avgjorde valg av land.

De aller fleste elevene gjennomgår en eller annen form for forberedelser før utreise, i regi av fylke/skole eller utvekslingsorganisasjon. I dette kapittelet gjennomgår vi innholdet i forberedelsene, og elevenes vurderinger av hvor god informasjon de fikk i denne fasen før avreise. Dette inkluderer også når elevene ble gitt informasjon om hvor de skulle bo og hvilken skole de skulle gå på.

Elever på utenlandsopphold har krav på en kontaktperson eller lignende som de kan henvende seg til under oppholdet dersom de trenger det. Kapittelet ser nærmere på hvorvidt elevene har hatt behov for støtte eller oppfølging underveis, og i så fall hvorfor? Et sentralt poeng er også hvordan de ansvarlige partene har håndtert disse henvendelsene fra elevene. Vi ser også nærmere på forhold knyttet til bosituasjon og vertsskole og elevenes opplevde utbytte av utenlandsoppholdet.

Avslutningsvis gjennomgås elevenes vurderinger av utbytte fra utenlandsopphold, og hvorvidt dette er noe de ønsker å anbefale andre å gjennomføre.

Informasjon om utveksling og valg av utvekslingsorganisasjon

Vi har allerede sett at gruppen av elever som tar et utenlandsopphold i løpet av videregående på enkelte punkter synes å skille seg fra videregående elever generelt,

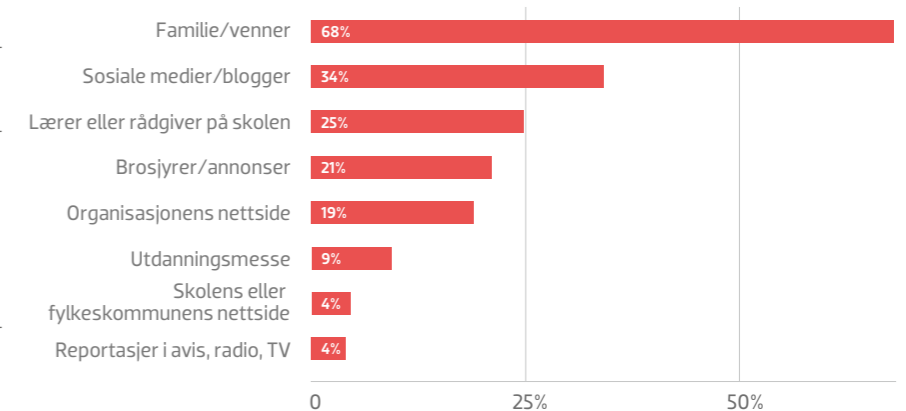
men hvor kommer idéen om å dra på utveksling fra? Hvilke informasjonskilder gir elevene informasjon om at utenlandsopphold er en mulighet?

Som vi kan se av figur 6 er det familie/venner som i størst grad fungerer som informasjonskilde. Nesten 70 prosent markerte for dette alternativet i undersøkelsen. I forrige delkapittel så vi at mer enn 40 prosent av elevene på utenlandsopphold har familiemedlemmer som selv har dratt på utveksling, noe som nok bidrar til bildet vi her ser. Det er også mange elever som oppgir sosiale medier/blogger som en informasjonskilde.

Generelt varierer informasjonskildene en god del avhengig av bakgrunnen til eleven. I tabell 19 og 20 har vi delt opp typene av informasjonskilder etter personlig og upersonlig kontakt. Videre har vi fordelt andelen etter hvorvidt elevene har a) dratt på avtale eller utveksling, b) om utvekslingsorganisasjonen er kommersiell eller ikke-kommersiell, og c) om elevene er menn eller kvinner.

I tabell 19 ser vi at avtaleelever i langt større grad enn utvekslingselever får informasjon om muligheten til å dra på utenlandsopphold fra lærer eller rådgiver på skolen. En naturlig årsak til dette er at fylket og skolene promoterer og rekrutterer elever til egne avtaler. Blant de

FIGUR 6: Hvor fikk du informasjon om muligheten til å reise på utveksling? (N=1361). Flervalgsspørsmål.

TABELL 19: Hvor fikk du informasjon om muligheten til å reise på utveksling? Fordelt på type utenlandsopphold, organisasjonstype og respondentens kjønn. Flervalgsspørsmål

	Lærer eller rådgiver på skolen	Utdanningsmesse	Familie/venner	N
Avtale	53 %	13 %	50 %	334
Utsveksling	16 %	8 %	74 %	1027
Kommersiell	14 %	9 %	73 %	782
Ikke-kommersiell	20 %	5 %	78 %	245
Mann	28 %	8 %	68 %	315
Kvinne	24 %	10 %	68 %	1046

som ender opp med å dra gjennom en utvekslingsorganisasjon ser vi at det er en høyere andel elever i de ikke-kommersielle organisasjonene som fikk informasjon om denne muligheten fra lærere eller rådgivere. Samtidig er det en langt høyere andel av elevene på utveksling som fikk informasjon om denne muligheten fra familie/venner. Forskjellen er såpass høy som 24 prosentpoeng mellom avtaleelever og utvekslings elever. Det er relativt liten forskjell mellom kjønnene på disse personlige informasjonskildene, men det er noen flere menn som oppgir lærere/rådgivere på skolen som informasjonskilde sammenlignet med kvinner.

Når det gjelder informasjonskildene som i større grad krever egen informasjonssinnhenting er det imidlertid en klar kjønnsdimensjon, jf. tabell 20. Andelen kvinner som oppgir sosiale medier/blogger som informasjonskilde er nesten dobbelt så høy som andelen menn. Det er også betydelig flere kvinner som leser brosjyrer/annonser.

Sosiale medier/blogger som informasjonskilde er også klart viktigere for elevene på utvekslingsopphold enn for avtaleelevene. Vi ser også at denne informasjonskilden, samt brosjyrer/annonser i større grad har truffet elever som drar på

utveksling gjennom kommersielle aktører, sammenlignet med elever knyttet til ikke-kommersielle organisasjoner.

Når så elevene har innhentet informasjon om de forskjellige utvekslingsorganisasjonene, hva er det som avgjør hvilken organisasjon man velger å reise til utlandet med? Som vi kan se av figur 7 er inntrykket organisasjonene gir svært viktig. Hele 76 prosent av elevene trekker dette frem som svært viktig, og 22 prosent mener at inntrykket er litt viktig. At representantene fremstår som hjelpsomme og imøtekommende er også viktig for mange. Det samme er verdigrunnlaget til organisasjonen, men i litt mindre grad enn de to høyest rangerte årsakene for organisasjonsvalget.

Når det gjelder verdigrunnlaget er det imidlertid en interessant forskjell mellom elever som drar med henholdsvis kommersielle og ikke-kommersielle organisasjoner. 49 prosent av elevene som drar med kommersielle organisasjonen fremhever verdigrunnlaget som svært viktig, mens hele 70 prosent av elevene som drar med ikke-kommersielle aktører svarer det samme. Elevene i førstnevnte gruppe vektlegger på sin side pris sterkere: 78 prosent av elevene som reiser med kommersielle organisasjoner vurderer

rer pris som litt eller svært viktig, mens tilsvarende andel blant elevene som velger ikke-kommersielle organisasjoner, er 59 prosent.

Verdigrunnlaget synes også å være viktigere for kvinner enn for menn. 59 prosent av kvinnene vurderer verdigrunnlaget som svært viktig, mens 38 prosent av mennene mener det samme. Inntrykket organisasjonene gir er også sterkere vektlagt av kvinnene. Mens 79 prosent av kvinnene synes dette var en svært viktig årsak for valget av utvekslingsorganisasjon, var andelen noe lavere blant menn, 65 prosent.

Et poeng som trekkes frem av mange elever i de kvalitative tilbakemeldingene er at de bevisst har valgt en organisasjon som ikke betaler vertsfamiliene for å ha utvekslings elever hos seg. En kvinnelig elev som har reist gjennom AFS skriver:

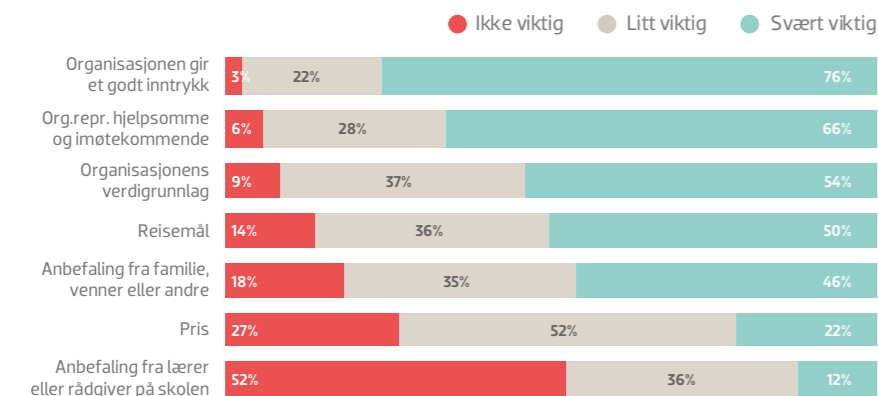
«Familien de sender deg til har deg der helt frivillig og blir ikke betalt. De har deg der derfor ikke som en inntektskilde, men som en kulturell kilde»

Et annet interessant poeng er hvordan utvekslingsorganisasjonenes størrelse vurderes ulikt av enkelte elever. Mens noen fremhever at de valgte den aktuelle organisasjonen fordi den er stor, noe som for dem innebærer større trygghet, vurderer andre at en mindre organisasjon betyr tettere oppfølging, og dermed økt trygghetsfølelse.

Mange elever trekker også frem at de har familie eller venner som har dratt med den aktuelle organisasjonen tidligere. Rabattsystem hvis man har familiemedlemmer som tidligere har dratt med samme organisasjon er tydeligvis også et argument for flere av elevene.

For noen elever er utvekslingslandet viktigst, og de velger da organisasjon etter hvem som kan tilby dette spesifikke landet. Som en elev skriver:

FIGUR 7: Hvor viktig var følgende grunner til at du valgte å reise med den utvekslingsorganisasjonen du reiste med? (N=984-991)

TABELL 20: Hvor fikk du informasjon om muligheten til å reise på utveksling? Fordelt på type utenlandsopphold, organisasjonstype og respondentens kjønn. Flervalgsspørsmål.

	Skolens eller fylkeskommunens nettside	Organisasjonens nettside	Sosiale medier/ blogger	Reportasjer i avis, radio, TV	Brosjyrer/ annonser	N
Avtale	16,2%	6,9%	11,1%	2,7%	14,4%	334
Utteksling	0,6%	22,7%	41,8%	4,5%	23,1%	1027
Kommersiell	0,8%	23,9%	43,5%	4,1%	26,0%	782
Ikke-kommersiell	0,0%	18,8%	36,3%	5,7%	13,9%	245
Mann	3,8%	17,8%	20,0%	2,9%	13,7%	315
Kvinne	4,6%	19,1%	38,5%	4,4%	23,1%	1046

«Først og fremst var det vel fordi jeg valgte å reise til Costa Rica, og at det ikke er andre organisasjoner enn Explorius og AFS som sender elever dit.»

Hva som motiverer valg av land kommer vi nærmere inn på i den neste seksjonen av rapporten.

Årsaker til utenlandsopphold og valg av land

Figur 8 viser at de to viktigste årsakene til å dra på utveksling er å oppleve en annen kultur og å lære eller forbedre språk. Henholdsvis 83 og 78 prosent av de spurte trakk frem disse to årsakene som viktige. Det er også mange, 65 prosent, som velger utenlandsopphold fordi de opplever det som interessant å gå på skole i et annet land. Interessant nok er det kun 4 prosent som har dratt på utveksling fordi de tror skolene i utlandet er bedre. Det tyder på at det er opplevelsen som står sentralt, og ikke nødvendigvis det faglige utbyttet i seg selv.

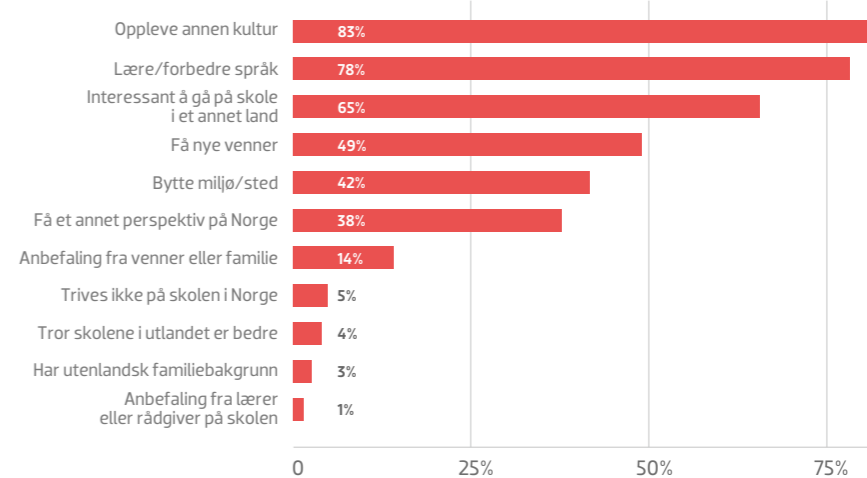
Det er relativt små forskjeller mellom kjønnene i årsakene til å dra på utveksling. Vi merker oss imidlertid at kvinnene i noe sterkere grad fremhever det å lære/forbedre språk, oppleve annen kultur og det å få et annet perspektiv på Norge som årsaker for å dra på utenlandsopphold. Mennene oppgir på sin side i større grad anbefaling fra venner eller familie som årsak.

Figur 9 viser at det er større utslag mellom avtale- og utvekslings elever. Blant annet vektlegger utvekslings elevene det å oppleve annen kultur mer enn avtaleelevene, mens avtaleelevene i større grad vektlegger at det er interessant å gå på skole i et annet land.

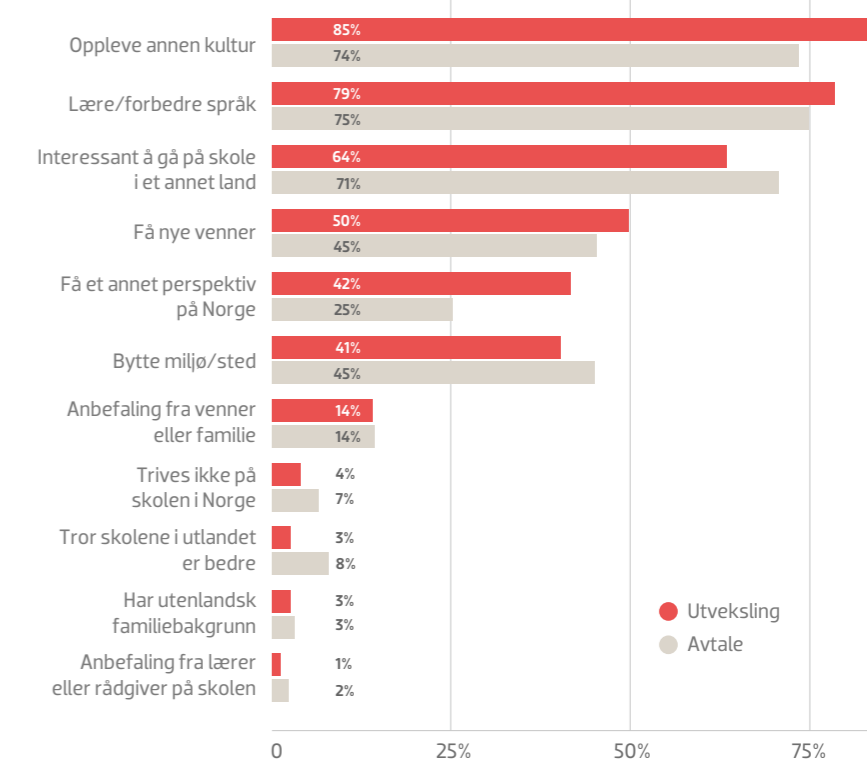
Det største skillet mellom disse to elevgruppene ser vi imidlertid på årsaken «få et annet perspektiv på Norge». Mens 42 prosent av utvekslings elevene valgte dette alternativet, var den tilsvarende andelen blant avtaleelevene 25 prosent. På dette alternativet er det imidlertid en klar underliggende geografisk dimensjon: langt flere elever i Sør-Amerika og Afrika enn i Europa oppgir dette som en viktig årsak. Vi har tidligere sett at de fleste elevene som drar til utlandet gjennom avtaleordningen, drar til Europa, og først og fremst Storbritannia. Muligens er det slik at de elevene som har et spesielt ønske om å dra til deler av verden med en annen kultur enn den norske i større grad velger utvekslingsorganisasjoner, som har en bredere portefølje av land enn hva avtaleelevene har å forholde seg til.

Den geografiske dimensjonen er også interessant når det kommer til å lære/

FIGUR 8: Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg om å reise på utveksling/ta et skoleår i utlandet? (N=1301). Flervalgsspørsmål (maks fire avkryssninger)

FIGUR 9: Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg om å reise på utveksling/ta et skoleår i utlandet? Fordelt på avtale- eller utvekslings elever (N=319/982). Flervalgsspørsmål (maks fire avkryssninger)

forbedre språk som begrunnelse for å ta et opphold i utlandet. Samtlige elever som har dratt til Afrika, Asia eller Europa krysser av for dette alternativet. Dette er spesielt interessant med tanke på Europa. Det var totalt 407 elever på opphold i Europa som svarte på dette spørsmålet, at alle fremhever språk som en viktig årsak er uvanlig med så mange svar.

For Nord-Amerika, Sør-Amerika og Oseania ligger tilsvarende andel på mellom 76 og 77,4 prosent.

Tabell 21 på neste side viser årsakene for utenlandsopphold fordelt på utvekslingsorganisasjon. Spesielt lave andeler er markert med rødt, mens spesielt høye andeler er markert med grønt. Inndelingen er basert på vurderinger i hvert enkelt tilfelle, og er ikke basert på faste grenseverdier.

Et poeng som er verdt å trekke frem er at betydningen av språk synes å variere en god del. Mens rundt 67 prosent av elevene som reiser med Aspect eller Rotary trekker frem språk, er tilsvarende andel

TABELL 21: Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg om å reise på utveksling/ta et skoleår i utlandet? Fordelt på utvekslingsorganisasjon. Flervalgsspørsmål (maks fire avkryssninger)

	AFS	Aspect	EF	Explo-rius	Into	My Edu-cation	Rotary	Speak	STS	YFU
Lære/forbedre språk	87,3 %	67,3 %	78,7 %	78,3 %	88,9 %	81,8 %	66,7 %	73,8 %	86,7 %	77,4 %
Opplive annen kultur	83,7 %	88,1 %	83,9 %	86,9 %	83,3 %	100,0 %	86,7 %	78,6 %	84,0 %	88,7 %
Interessant å gå på skole i et annet land	56,6 %	56,4 %	70,1 %	68,0 %	55,6 %	63,6 %	46,7 %	54,8 %	66,7 %	60,4 %
Få et annet perspektiv på Norge	47,0 %	38,6 %	38,2 %	40,6 %	22,2 %	18,2 %	46,7 %	42,9 %	49,3 %	49,1 %
Få nye venner	44,0 %	52,5 %	50,0 %	48,8 %	72,2 %	63,6 %	60,0 %	64,3 %	50,7 %	43,4 %
Bytte miljø/sted	41,6 %	55,4 %	36,2 %	39,8 %	55,6 %	36,4 %	46,7 %	40,5 %	33,3 %	34,0 %
Anbefaling fra venner eller familie	15,7 %	12,9 %	11,0 %	17,2 %	11,1 %	18,2 %	13,3 %	9,5 %	9,3 %	20,8 %
Har utenlandsk familiebakgrunn	2,4 %	3,0 %	2,0 %	2,9 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	4,8 %	1,3 %	5,7 %
Trives ikke på skolen i Norge	1,8 %	5,9 %	4,3 %	3,3 %	5,6 %	9,1 %	6,7 %	9,5 %	5,3 %	1,9 %
Tror skolene i utlandet er bedre	1,2 %	1,0 %	5,9 %	1,2 %	0,0 %	9,1 %	0,0 %	2,4 %	2,7 %	1,9 %
Anbefaling fra lærer eller rådgiver på skolen	1,2 %	1,0 %	1,6 %	0,8 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	2,7 %	1,9 %

TABELL 22: Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg av land? Fordelt på verdensdel. Flervalgsspørsmål (maks fire avkryssninger)

	Asia	Europa	Nord-Amerika	Oseania	Sør-Amerika
Vil oppleve vertslandets kultur	88,9%	66,9%	79,5%	85,5%	81,8%
Vil lære/forbedre språket	83,3%	84,3%	81,9%	65,8%	84,8%
Er spesielt interessert i dette landet	72,2%	44,1%	54,6%	63,2%	30,3%
Tror det å reise hit vil være relevant for videre studier/arbeid	66,7%	51,2%	58,8%	31,6%	3,0%
Tror skolene er bedre i dette landet	5,6%	16,5%	5,1%	2,6%	0,0%
Anbefaling fra venner eller familie	5,6%	11,0%	22,8%	28,9%	9,1%
Har familie/venner der	0,0%	9,4%	6,6%	2,6%	12,1%
Det er mitt tidligere hjemland	0,0%	0,0%	0,7%	0,0%	0,0%
Anbefaling fra lærer eller rådgiver på skolen	0,0%	1,6%	1,7%	2,6%	6,1%
N	18	127	723	76	33

hos AFS og STS rundt 87 prosent. My Education skiller seg ut ved at 100 prosent av elevene fremhever det å oppleve en annen kultur, samtidig som kun 18 prosent mener at det å få et annet perspektiv på Norge er en viktig årsak for dem personlig.

Det er én ting å bestemme seg for å dra på utenlandsopphold, men hva avgjør hvilket land man reiser til? Fordi spørsmålene til de to gruppene var noe forskjellige, behandler vi i de følgende analysene utvekslingslever og avtaleelever hver for seg.

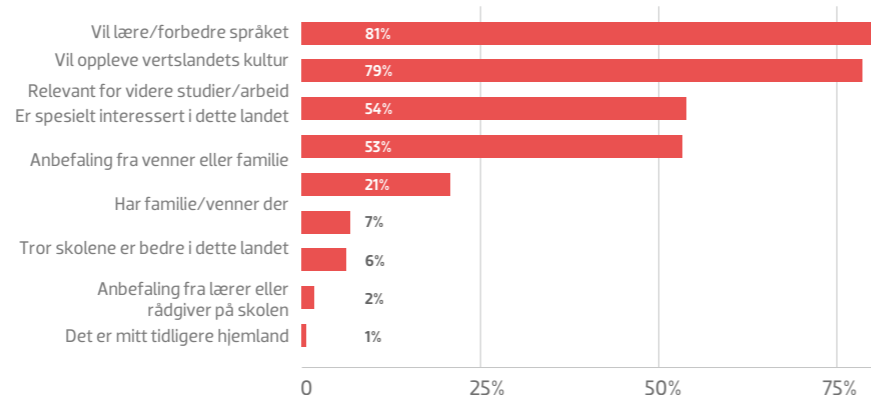
Valg av land – Utvekslingslever

Når utvekslingslevne blir spurt om hva som var viktigst for deres valg av land, ser vi den samme tendensen som på valg av utenlandsopphold, nemlig at språk og kultur skiller seg ut som de viktigste faktorer. Rundt 80 prosent av de spurte krysset av for disse to alternativene.

Over halvparten av de spurte trekker også frem landets relevans for videre studier/arbeid, samt at de er spesielt interessert i dette landet.

På de fleste årsakene er det liten forskjell mellom kjønnene. Imidlertid er det en betydelig større andel menn enn kvinner som trekker fram at de er spesielt inter-

FIGUR 10: Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg av land? Utvekslingslever. Flervalgsspørsmål (maks fire avkryssninger). (N=980)

essert i landet de reiser til, henholdsvis 67 og 50 prosent.

Som forventet observerer vi i tabell 22 at årsakene varierer mellom verdensdelene elevene har valgt å dra til. Mens språk er viktigste årsak for elever som drar til Europa og Nord-Amerika, er elever som drar til Asia og Oseania mest opptatt av vertslandets kultur. Dette er betydelig mindre viktig for elevene som drar til Europa. Det er også lavere andeler av dem i Europa som trekker frem at de er spesielt interesserte i det spesifikke landet. Minst viktig er dette imidlertid for elever som drar til Sør-Amerika. Kun 30 prosent oppgir at de er spesielt interessert i det søramerikanske landet de har dratt til. Det er også interessant å merke seg at elever som drar til Asia i større grad enn andre elever velger å dra hit fordi de tror det vil være relevant for videre studier eller arbeid.

Valg av land – Avtaleelever

For avtaleelevene er språk en viktig faktor for valg av land, slik som det også er for utvekslingslevne. Den viktigste faktoren for avtaleelevene er imidlertid at skolen/fylket har en avtale med skoler i landet de reiser til, jf. figur 11. Trolig som en konsekvens av dette er andelen som trekker frem det å oppleve vertslandets kultur som viktig for valg av land betydelig lavere hos avtaleelevene. Det er også langt færre som oppgir å være spesielt interessert i landet de har reist til.

Blant utvekslingslevne var det et tydelig skille mellom menn og kvinner i hvor mange som oppgav at de var spesielt interesserte i landet de endte opp med å dra til. Denne kjønnsdimensjonen er ikke tilstede blant avtaleelevene. Trolig er også dette en konsekvens av at elevene må forholde seg til de landene fylket/skolen til enhver tid har avtaler med.

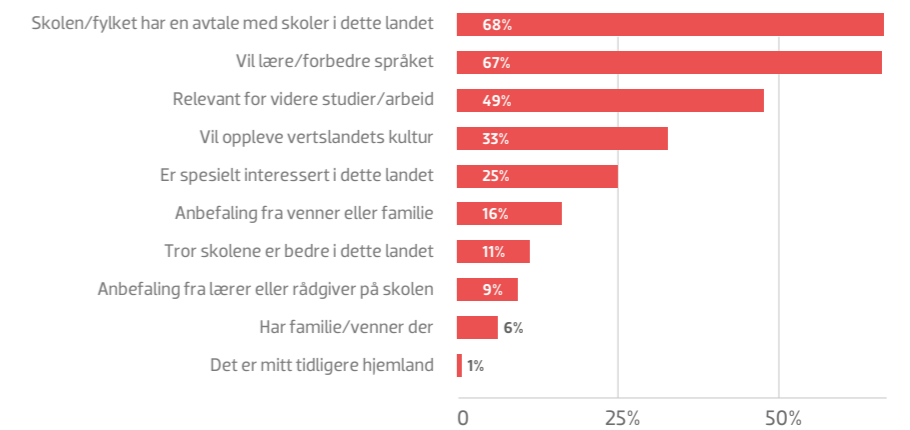
Før utreise

I det følgende vil vi presentere respondentenes vurdering av opplevelsene rundt søknadsprosess, og informasjonen og forberedelsene de fikk før utreise. Merk at svarene fra utvekslings- og avtaleelever presenteres separat.

Av figur 12 over ser vi at de aller fleste elevene på utvekslingsopphold opplevde at det var lett å forstå hvordan de skulle søke, og at de fikk den hjelpen de trengte under søknadsprosessen. Det er kun et lite mindretall som sier seg uenige eller svært uenige i de to påstandene.

Figur 13 viser at majoriteten av elevene som drar med utvekslingsorganisasjon får

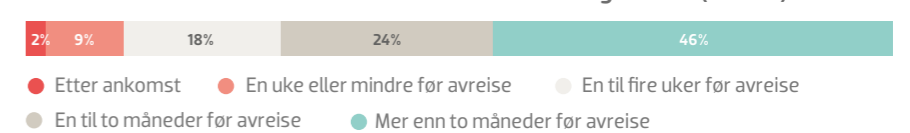
FIGUR 11: Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg av land? Avtaleelever. Flervalgsspørsmål (maks fire avkryssninger). (N=317)

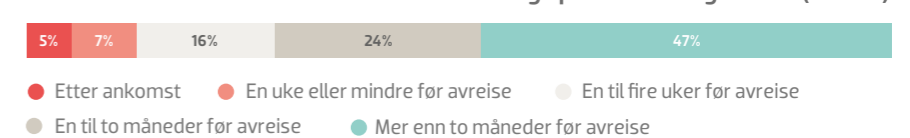
FIGUR 12: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om søknaden til utvekslingsorganisasjonen? (N=992/996)

FIGUR 13: Når fikk du vite hvor du skulle bo? Utvekslingslever (N=993)

FIGUR 14: Når fikk du vite hvilken skole du skulle gå på? Utvekslingslever (N=994)

avklart bosituasjonen minst en måned før avreise, og 46 prosent får vite dette mer enn to måneder før avreise. Det er imidlertid totalt 11 prosent som først får avklart bosituasjonen etter ankomst eller under en uke før avreise.

Som vi ser i figur 14 er det også et mindretall av elevene som må vente helt til ankomst eller uken før avreise før de får vite hvilken skole de skal gå på.

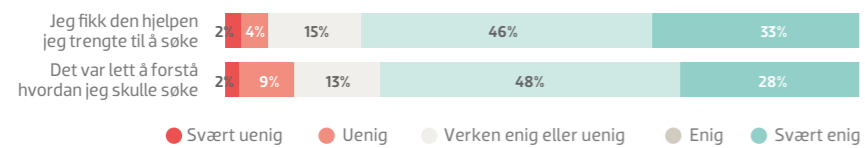
Når vi ser nærmere på hvilke elever som opplever å få informasjon om bosted eller skolesituasjon først etter ankomst, er det klare forskjeller knyttet til hvilken utvekslingsorganisasjon de har reist med. 78 prosent av elevene som får avklart bosituasjon først etter ankomst oppgir å ha reist med EF Education First (18 elever). For de som har fått informasjon om skole etter ankomst, er det en jevnere fordeling

mellom flere organisasjoner, men også her er det flest (34 prosent/18 elever) som har reist med EF Education First. 25 prosent oppgir å ha reist med AFS, mens 11 prosent har dratt med Explorius og 13 prosent har reist med YFU. Dersom vi ser samlet på den gruppen av elever som først etter ankomst fikk informasjon om både bosted og skole så dro 93 prosent av disse med EF Education First¹⁰.

Det er viktig å understreke at det tross alt er snakk om et lite mindretall av utvekslingslevne som får denne typen informasjon om opphold så seint som etter ankomst. Det har samtidig betydning for dem det gjelder. Elever som får avklart sin bo- og skolesituasjon seint er mindre villige til å anbefale både utveksling i seg selv og utvekslingsorganisasjonen de har reist med enn dem som får avklaringene i god tid før avreise (ref. tabell 47 i appendiks).

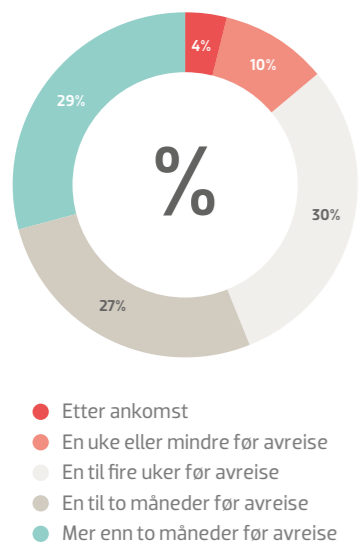
¹⁰ Når elevene fikk vite om skole og bosted, fordelt på utvekslingsorganisasjon, er vedlagt i appendiks

FIGUR 15: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om søknadsprosessen til fylke/skole om utvekslingsopphold? Avtale (N=325/328)

Spørsmålet om søknadsprosessen ble også stilt avtaleelevene. Også for denne gruppen opplever majoriteten av de spurte at det var lett å forstå hvordan de skulle søke, og at de fikk den hjelpen de trengte i forbindelse med søknadsprosessen. Sammenlignet med utvekslingselevene er det imidlertid en noe høyere andel som er negative, jf figur 15.

FIGUR 16: Når fikk du vite hvor du skulle bo? Avtaleelever (N=328)

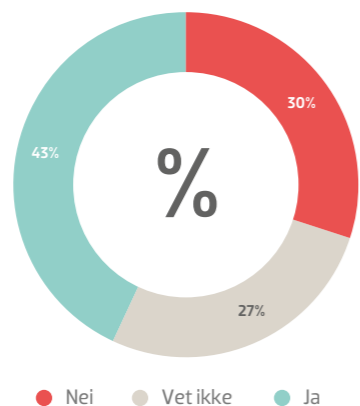
Avklaringer rundt bosituasjonen synes å komme litt senere for avtaleelevene sammenlignet med utvekslingselevene, jf. figur 16. Mens 70 prosent i sistnevnte gruppe fikk denne informasjonen minst en måned før avreise, er tilsvarende andel blant avtaleelevene 56 prosent. Det er imidlertid ikke så stor forskjell mellom disse gruppene i hvor mange som får avklart bosituasjonen etter ankomst eller en uke eller mindre før avreise – 14 versus 12 prosent.

Som for utvekslingselevene er det imidlertid forskjeller knyttet til hvem som er ansvarlige for utenlandsoppholdet. Blant de 14 prosentene som først fikk avklart bosituasjonen etter ankomst eller under en uke før avreise, bor 52 prosent i Oslo, 15 prosent i Hordaland, og 13 prosent i Rogaland.

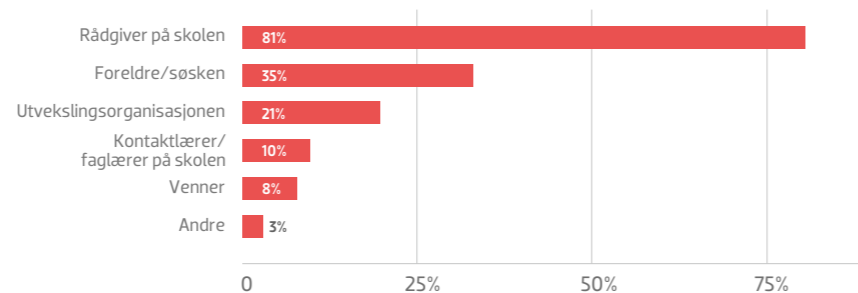
Elevene som drar med utvekslingsorganisasjoner er nødt til å søke skolen eller fylkeskommunen om forhåndstilsagn

om godkjenning av opplæringsopplegget i utlandet før avreise. I figur 17 ser vi at 43 prosent av de spurte oppgir at de hadde behov for hjelp med denne søknaden.

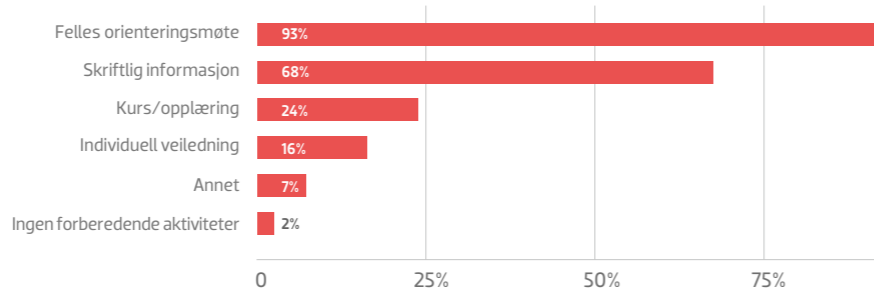
FIGUR 17: Før du reiste søkte du skolen eller fylkeskommunen din om godkjenning av opplæringsopplegget i utlandet (såkalt forhåndstilsagn). Hadde du behov for hjelp med denne søknaden? (N=990)

FIGUR 18: Av hvem fikk du hjelp til søknad om godkjenning av opplæringsopplegget i utlandet? Flervalgsspørsmål. (N=428)

FIGUR 19: Hvilke forberedende aktiviteter ble organisert før du reiste ut? Flervalgsspørsmål. (N=1319)

Interessant nok er det også en stor andel, 27 prosent, som ikke vet om de hadde behov for hjelp. Dette kan være en indikasjon på at det er andre enn elevene selv som tar seg av denne delen av søknadsprosessen eller at elevene ikke forstår spørsmålet.

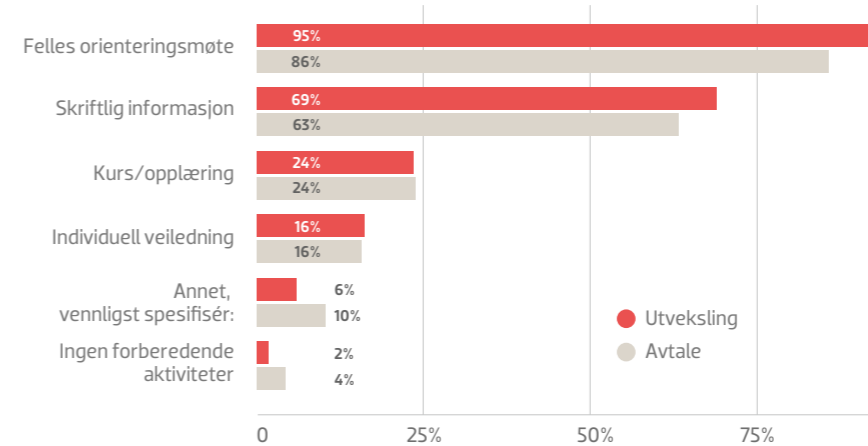
Blant de som oppgav at de trengte hjelp svarer de fleste, 81 prosent, at de får hjelp av skolens rådgiver. Det er også en god del, 35 prosent, som får hjelp av foreldre eller søsken. Dette illustreres i figur 18.

Som vi kan se av figur 19 er det få elever, kun 2 prosent, som oppgir at de ikke hadde noen form for forberedende aktiviteter før utreise. Det er tydelig at den vanligste aktiviteten er felles orienteringsmøte, 93 prosent av de spurte har deltatt på et slikt møte. Det er også mange som mottar skriftlig informasjon.

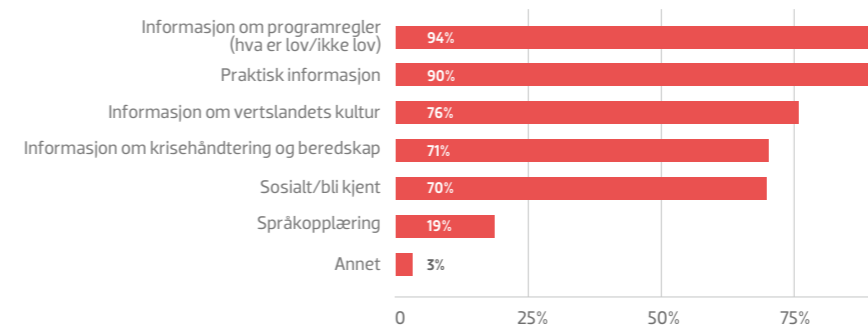
Som vi ser i figur 20 er imidlertid forberedelsesaktivitetene imidlertid litt forskjellig avhengig av om man reiser på utenlandsopphold gjennom utvekslingsorganisasjoner eller som avtaleelev. Det er en høyere andel i førstnevnte gruppe som oppgir å ha vært på felles orienteringsmøte, 95 prosent satt opp mot 86 prosent av avtaleelevene. Det er også marginalt flere avtaleelever som sier at de ikke har hatt noen form for forberedende aktiviteter. For øvrig er det små forskjeller.

Seks prosent av elevene som dro med utvekslingsorganisasjon, og 10 prosent av avtaleelevene oppgav i tillegg «annet» på

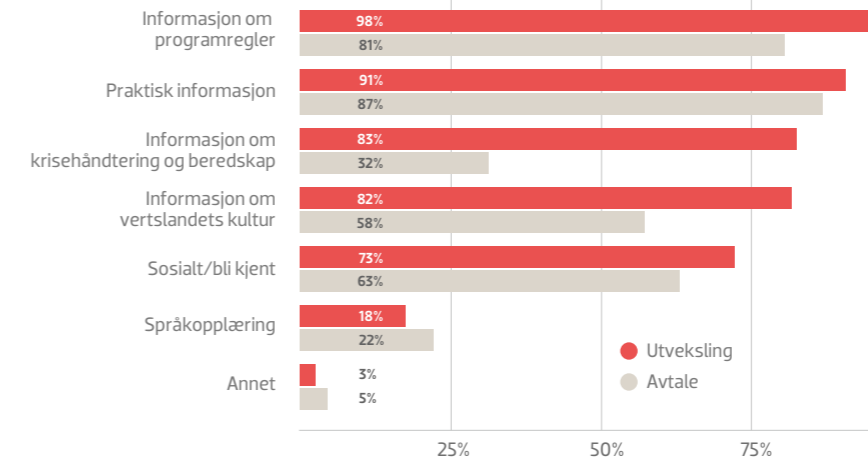
FIGUR 20: Hvilke forberedende aktiviteter ble organisert før du reiste ut? Avtale- og utvekslingselever. Flervalgsspørsmål. (N=328/991)

FIGUR 21: Hva var innholdet i de forberedende aktivitetene? Flervalgsspørsmål. (N=1284)

FIGUR 22: Hva var innholdet i de forberedende aktivitetene? Avtale- og utvekslingselever. Flervalgsspørsmål. (N=252/956)

spørsmålet om forberedende aktiviteter. De som valgte dette alternativet ble bedt om å spesifisere innholdet i aktiviteten. Det er et forholdsvis bredt spekter av aktiviteter som listes opp. Mange av elevene som drar med EF Education First til Nord-Amerika trekker frem at de deltok på «camp», vanligvis i New York. Blant avtaleelevene er det flere som nevner at de har dratt på kassetur en helg for å bli bedre kjent med dem man skal reiser sammen med.

Formatet for de forberedende aktivitetene er en ting, men hva slags innhold har aktivitetene? I undersøkelsene ble elevene stilt et flervalgsspørsmål hvor en rekke vanlige aktiviteter ble listet opp. Svarene vises i figur 21.

Vi ser at de fleste elevene oppgir å ha fått informasjon om programregler (94 prosent) samt praktisk informasjon (90 prosent). Det er også mellom 70 og 76 prosent som har hatt sosiale aktiviteter,

fått informasjon om krisehåndtering eller om vertslandets kultur.

Interessant nok viser det seg å være ganske store forskjeller i informasjonen som gis til utvekslingselever og avtaleelever. Som vist i figur 22 oppgir for eksempel hele 98 prosent av utvekslingselevene å ha fått informasjon om programregler, sammenlignet med 81 prosent av avtaleelevene. Ser vi bare på elever som tar utenlandsopphold i et europeisk land, er det relativt liten forskjell mellom avtale- og utvekslingselever. 59 prosent av avtaleelevene i denne gruppen oppgir å ha fått informasjon om vertslandets kultur, sammenlignet med 66 prosent av utvekslingselevene. Når det gjelder elever som drar til Nord-Amerika, som er en sentral destinasjon både for avtale- og utvekslingselever, er imidlertid forskjellen stor. Mens 47 prosent av avtaleelevene som drar til denne verdensdelen har fått denne typen informasjon, er tallet for utvekslingselevene 88 prosent.

Det klart største avviket mellom disse to gruppene finner vi imidlertid på hvorvidt elevene har fått informasjon om krisehåndtering og beredskap. Mens kun 32 prosent av avtaleelevene krysset av for dette alternativet, oppgav en klar majoritet, 83 prosent, av utvekslingselevene å ha fått slik informasjon.

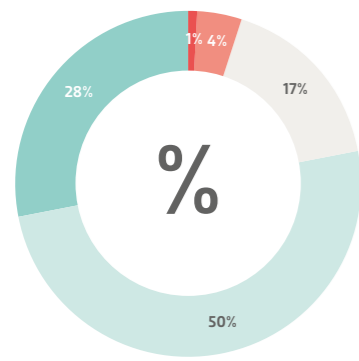
Vi vil ellers trekke fram et interessant poeng som går mellom kommersielle og ikke-kommersielle utvekslingsorganisasjoner. I sistnevnte gruppe synes det som om det sosiale aspektet ved utveksling vektlegges tyngre. Mens 68 prosent av elevene som har dratt på utveksling med en kommersiell organisasjon oppgir at sosialt opplegg var en del av de forberedende aktivitetene, var det blant de ikke-kommersielle organisasjonene hele 89 prosent som krysset av for dette alternativet.

Som på de foregående spørsmålene hadde elevene anledning til å velge «annet», og spesifisere nærmere. Flere elever trekker i disse kommentarene frem at de har fått informasjon om «kultursjokk», samt forholdet knyttet til lekser og skolearbeid. En Explorius-elev som dro til Nord-Amerika beskriver følgende:

« Det ble presentert ulike scenarier vi måtte løse; dette var en måte å vise oss mer om kulturen deres.

Alt i alt synes elevene å være godt fornøyd med forberedelsene de fikk før de reiste ut. 78 prosent svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd, og kun 5 prosent svarer at de er misfornøyd eller svært misfornøyd,

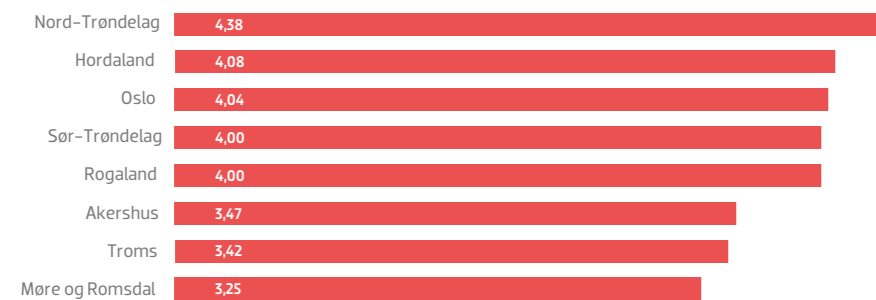
FIGUR 23: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med forberedelsene du fikk før du reiste ut? (N=1279)

- Svært misfornøyd
- Misfornøyd
- Verken fornøyd eller misfornøyd
- Fornøyd
- Svært fornøyd

jf. figur 23. Vi merker oss imidlertid at utvekslings elever er noe mer fornøyd enn avtaleelever: på en skala fra 1–5 oppnår de en gjennomsnittsverdi på 4,04. Avtaleelevenes gjennomsnitt var 3,89. Vi ser også at elever som reiser med en

FIGUR 24: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med forberedelsene du fikk før du reiste ut? Avtaleelever, fordelt på bostedsfylke. Gjennomsnittsverdi på skala 1–5

FIGUR 25: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med forberedelsene du fikk før du reiste ut? Utvekslingsorganisasjoner. Gjennomsnittsverdi på skala 1–5.

11 Forskjellen mellom organisasjonene er signifikant på 1%-nivå i en en-veis ANOVA test

ikke-kommersiell organisasjon i snitt er mer fornøyd (gjennomsnittsverdi 4,15) enn dem som reiser med en kommersiell organisasjon (gjennomsnittsverdi 4,0)

Avtaleelevenes gjennomsnittlige vurdering av forberedelsene før avreise varierer med elevenes bostedsfylke. Figur 24 viser gjennomsnittlig svarfordeling på en skala fra 1–5. Et gjennomsnitt over 3 viser at tyngdepunktet i fordelingen er på den positive siden av skalaen. Jo høyere verdi, jo mer fornøyd er elevene i gjennomsnitt.

Elevene fra Møre og Romsdal er minst fornøyd med forberedelsene de fikk før de reiste ut, mens elevene fra Nord-Trøndelag er klart mest fornøyd. Avviket mellom det laveste og det høyeste rangerte fylket er såpass høyt som 1,13 poeng, en betydelig forskjell når man tar utgangspunkt i en fem-punkts skala.

Som vi ser i figur 25 varierer elevenes vurdering også mellom utvekslingsorganisasjonene, men forskjellene er mindre enn hva man så for avtaleelevene. Elevene som dro med Speak er mest fornøyd, mens elevene som dro med Into og EF Education First er minst fornøyd¹¹.

Elevene som sa seg misfornøyd med forberedelsene de fikk før de reiste ut ble bedt om å beskrive hva de var misfornøyd med. Stort sett er elevenes misnøye knyttet til det de oppfatter som mangelfull informasjon, noen eksempler:

« Jeg følte informasjonen jeg fikk ikke var spesifikk for meg. Hjalp ikke min forberedelse ettersom det ikke var noe informasjon om landet jeg skulle reise til.

« Lite informasjon om hvordan selve skuleåret skulle være.

« Fikk lite informasjon om generelt alt!

Vi merker oss også at enkelte elever gav svært krass kritikk på dette åpne spørsmålet, hvor de blant annet beskylder utvekslingsorganisasjonen for løgn og feilinformasjon. På et overordnet nivå er det imidlertid viktig å påpeke at dette gjelder et svært lavt antall elever.

Behov for og vurdering av støtte under oppholdet

I dette delkapittelet ser vi nærmere på hva slags støtte og oppfølging elevene får under utenlandsoppholdet. Alle elever har krav på en kontaktperson under oppholdet, og denne personen skal kunne følge opp eleven dersom det skjer noe under oppholdet. I dette delkapittelet presenteres tallene for avtaleelever og utvekslings elever separat.

Avtaleelever

Alle elever som reiser på utveksling gjennom fylkes- og skoleavtaler, skal følges av en ansatt fra skolen i Norge eller ha en kontaktperson ved samarbeidsskolen i utlandet. Likevel oppgir tre prosent av avtaleelevene at de hverken ble fulgt eller fikk kontaktperson ved skolen i utlandet, jf. figur 26 på neste side. Elevene som oppgir dette kommer fra flere forskjellige fylker, og har dratt til flere forskjellige land. Det er altså ingen strukturelle faktorer som kan forklare hvorfor noen elever hverken har blitt fulgt eller har fått kontaktperson ved skolen. Det kan derfor ikke utelukkes at elevene har fått en kontaktperson, men ikke har blitt ordentlig informert om dette, eventuelt ikke har fått det med seg av andre grunner. Rundt halvparten oppgir at de både ble fulgt av en ansatt fra fylket/skolen til skolen i utlandet og fikk kontaktperson ved skolen i utlandet.

Som vi ser av tabell 23 synes det å være en klar kjønnsdimensjon i hvordan dette organiseres. Mens 58 prosent av kvinne-

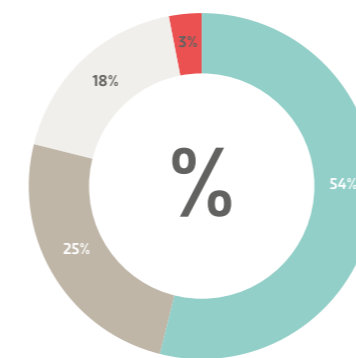
TABELL 23: Andel elever som enten ble fulgt av en ansatt fra fylket/skolen i Norge, har en kontaktperson ved samarbeidsskolen i utlandet, eller har begge deler. Fordelt på kjønn

	Mann	Kvinne	N
Jeg ble fulgt av ansatt fra fylket/skolen til skolen i utlandet OG fikk kontaktperson ved denne skolen	41,8%	58,3%	173
Jeg ble fulgt av ansatt fra fylket/skolen til skolen i utlandet	30,4%	23,8%	81
Jeg fikk kontaktperson ved skolen i utlandet	25,3%	15,0%	56
Jeg ble ikke fulgt og fikk ikke kontaktperson	2,5%	2,9%	9

TABELL 24: Hvilke av følgende tema var grunnen til at du tok kontakt? Fordelt på kjønn. Flervalgsspørsmål.

	Skole	Praksis plass	Vertsfamilie /internat	Fritid	Sykdom	Hjemlengsel	Trivsel	Annet	N
Mann	55%	5%	41%	18%	32%	0%	0%	9%	22
Kvinne	70%	1%	41%	12%	15%	9%	17%	12%	103

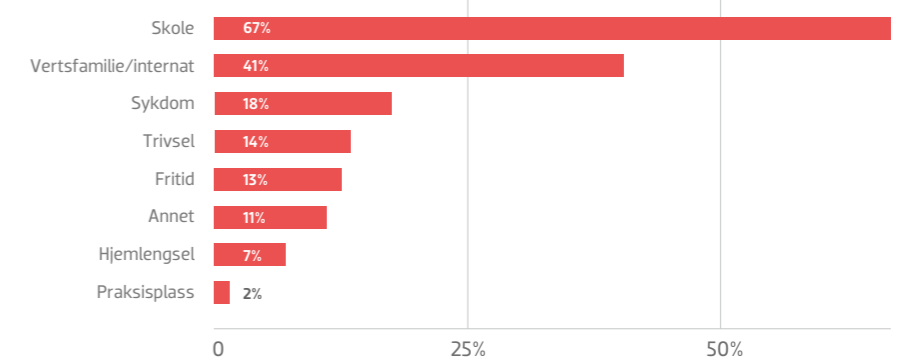
FIGUR 26: Andel elever som enten ble fulgt av en ansatt fra fylket/skolen i Norge, har en kontaktperson ved samarbeidsskolen i utlandet, eller har begge deler. (N=319)

- Jeg ble fulgt av ansatt fra fylket/skolen til skolen i utlandet OG fikk kontaktperson ved denne skolen
- Jeg ble fulgt av ansatt fra fylket/skolen til skolen i utlandet
- Jeg fikk kontaktperson ved skolen i utlandet
- Jeg ble ikke fulgt og fikk ikke kontaktperson

ne oppgir å både bli fulgt av en ansatt fra fylket/skolen og få kontaktperson ved skolen i utlandet, er den tilsvarende andelen blant mennene 42 prosent. Forskjellen mellom kjønnene er markant både for elever som drar til Europa og Nord-Amerika, det er altså ikke slik at en bakenforliggende geografisk dimensjon kan forklare dette avviket. Denne kjønnsforskjellen gjør seg også gjeldende innenfor de fleste fylker, så avviket kan heller ikke forklares gjennom ulik praksis på fylkesnivå. Det er i utgangspunktet ingen grunn til at det skal være kjønnsforskjeller, så spørsmålet er om denne er

FIGUR 27: Hvilke av følgende tema var grunnen til at du tok kontakt? Flervalgsspørsmål. (N=125)

reell, eller om det skyldes at kvinnene har fått eller tilegnet seg bedre informasjon om kontaktpersonordningen.

Litt over halvparten av elevene oppgir at de i løpet av oppholdet har hatt behov for å kontakte denne personen. Også på dette spørsmålet noterer vi oss forskjeller mellom kjønnene. Mens 59 prosent av kvinnene oppgir å ha hatt behov for å kontakte sin kontaktperson, er den tilsvarende andelen blant menn 42 prosent. Det er også en viss forskjell mellom elevene basert på hvilken verdensdel de oppholder seg. Blant elevene på opphold i et europeisk land er det 55 prosent som har tatt slik kontakt, blant elever i Nord-Amerika er tilsvarende andel 47 prosent.

Som vi kan se i figur 27 er forhold ved skolen den vanligste årsaken til å ta kontakt, og det er også mange som har tatt kontakt grunnet forhold ved vertsfamilie/internat. Et interessant poeng vedrørende sistnevnte årsak er at det er vanligere for elevene som bor hos vertsfamilier å ta kontakt grunnet bosituasjonen enn hva tilfellet er for elever på internat. Mens 18 prosent av alle elevene som bodde

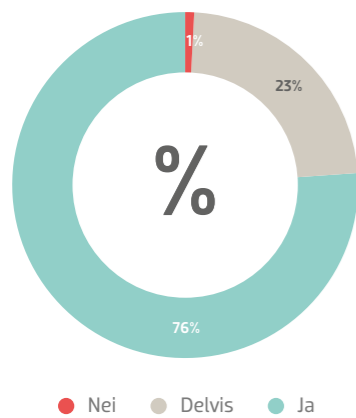
hos vertsfamilie tok kontakt med sin kontaktperson grunnet bosituasjonen, er tilsvarende andel for internatelevne 10 prosent.

Dette spørsmålet var et flervalgsspørsmål, og ettersom prosentandelene på de forskjellige alternativene ikke summerer til 100 betyr det at det er mange som har tatt kontakt av flere årsaker. Av de som har hatt behov for å ta kontakt med sin kontaktperson er det litt over 20 prosent som har tatt kontakt på tre tema eller mer.

Kvinnene tar i større grad enn menn kontakt grunnet forhold ved skolen, mens menn oftere tar kontakt grunnet sykdom. På tema som hjemlengsel og trivsel er det ingen menn som oppgir å ha tatt kontakt, mot henholdsvis 9 og 17 prosent av kvinnene. Det er imidlertid viktig å påpeke at det er relativt få menn som har svart på dette spørsmålet.

Dersom eleven kommer i en situasjon hvor det er nødvendig å ta kontakt med sin kontaktperson er det viktig at henvendelsen blir fulgt opp. Figur 28 viser at 76 prosent av de spurte svarer at så har vært

FIGUR 28: Fulgte kontaktpersonen opp henvendelsen din? (N=125)

tilfellet for dem, mens 23 prosent svarer at henvendelsen ble fulgt opp delvis. Det er kun et fåtall respondenter som har opplevd at kontaktpersonen ikke har fulgt opp henvendelsen. På dette spørsmålet er det ingen forskjeller mellom kjønnene, menn og kvinner har omtrent lik oppfatning på hvorvidt kontaktpersonen fulgte opp henvendelsen eller ikke.

Avtaleelevenes oppfatning av hvorvidt kontaktpersonen fulgte opp henvendelsen eller ikke varierer med deres fylkestilhørighet. Minst fornøyd er elevene fra Møre og Romsdal, 64 prosent av elevene fra dette fylket svarte «ja» på spørsmålet om deres henvendelse ble fulgt opp. Elevene fra dette fylket var også minst fornøyd med forberedelsene før avreise (ref. figur 24). 68 prosent av elevene fra Oslo svarte ja på spørsmålet, mens tilsvarende andel for elevene fra Akershus og Hordaland var på nesten 85 prosent.¹²

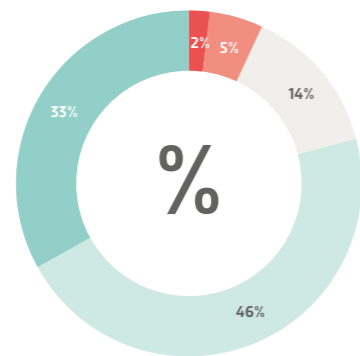
At såpass mange opplever at kontaktpersonen følger opp henvendelsen deres gir utslag i vurderingen av hvor fornøyd elevene er med oppfølgingen de fikk. Figur 29 viser at 79 prosent oppgir at de er svært fornøyd eller fornøyd med oppfølgingen. Det er relativt få som er misfornøyd i en eller annen grad, bare 7 prosent gir en negativ vurdering.

83 prosent av elevene fra Akershus og Hordaland sier seg fornøyd eller svært fornøyd med oppfølgingen, mot 64 prosent av elevene fra Møre og Romsdal, og 70 prosent for Oslo-elevene. Dette samsva-

TABELL 25: Hvilke av følgende tema var grunnen til at du tok kontakt? Fordelt på kjønn. Flervalgsspørsmål.

	Skole	Vertsfamilie/ internat	Fritid	Sykdom	Hjemlengsel	Trivsel	Annet	N
Mann	35,9%	69,6%	16,3%	9,8%	6,5%	22,8%	13,0%	92
Kvinne	32,8%	70,9%	12,8%	10,5%	11,9%	26,5%	11,0%	344

FIGUR 29: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med oppfølgingen du fikk? (N=121)

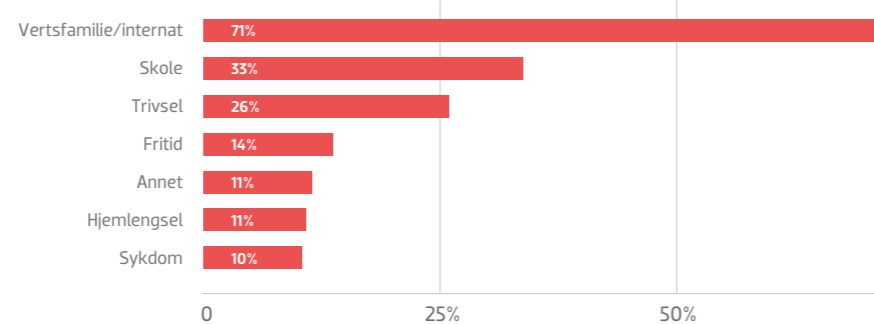
rer godt med andelen som svarte «ja» på spørsmålet om henvendelsen ble fulgt opp. Generelt er elevene som opplevde at kontaktpersonen fulgte opp henvendelsen deres mer fornøyd enn de som svarte delvis eller nei på dette spørsmålet. I førstnevnte gruppe svarer 95 prosent at de er fornøyd eller svært fornøyd med oppfølgingen. Tilsvarende tall for de som kun delvis har blitt fulgt opp er 31 prosent.

Alle utvekslings elever skal ha en kontaktperson gjennom utvekslingsorganisasjonen i utlandet. Kontaktpersonen skal holde jevnlig kontakt med elevene

Utvekslings elever

Alle utvekslings elever skal ha en kontaktperson gjennom utvekslingsorganisasjonen i utlandet. Kontaktpersonen skal holde jevnlig kontakt med elevene

FIGUR 30: Hvilke av følgende tema var grunnen til at du tok kontakt? Flervalgsspørsmål. (N=436)

og hjelpe dem å finne løsninger hvis de for eksempel får problemer med vertsfamilie/internat eller skole.

Nesten alle de spurte oppgir at de har fått tildelt en kontaktperson, i alt 95 prosent. 3 prosent svarer vet ikke, og 2 prosent svarer at de ikke har fått tildelt kontaktperson. De 2 prosentene som oppgir at de ikke har fått tildelt kontaktperson utgjør til sammen 17 elever. Som hos avtaleelevene er denne gruppen fordelt på ulike fylker, land, og i dette tilfellet også utvekslingsorganisasjoner. Man kan derfor heller ikke her utelukke at i hvert fall noen av disse elevene har fått kontaktperson, men av ulike grunner ikke har oppfattet dette riktig.

Nesten halvparten (46 prosent) av elevene har hatt behov for å kontakte sin kontaktperson, en lavere andel enn det vi så hos avtaleelevene. I motsetning til hos avtaleelevene finner vi her ingen kjønnsdimensjon i behovet for kontakt.

Blant utvekslings elever er det vertsfamilie/internat som er den dominerende årsaken til kontakt, 71 prosent av elevene oppgir dette som årsak, jf. figur 30. Dette er en langt større andel enn blant avtaleelevene, hvor 41 prosent oppgav det samme. Det er samtidig færre i denne gruppen som tar kontakt grunnet forhold ved skolen: 33 prosent av utvekslings elevene versus 67 prosent av avtaleelevene.

I likhet med avtaleelevene er det også mange av utvekslings elevene som tar kontakt om flere forhold. Av de som har hatt behov for å ta kontakt med sin kontaktperson er det litt under 20 pro-

sent som har tatt kontakt om tre tema eller mer.

Et interessant poeng er at det blant utvekslings elevene nesten ikke er forskjell mellom kjønnene på hvilke temaer som er grunnen til at kontakt har blitt opprettet, jf. tabell 25. Dette i klar kontrast til avtaleelevene.

Av de elevene som har hatt behov for å kontakte sin kontaktperson er det 70 prosent som opplever at henvendelsen ble fulgt opp, jf. figur 31. Sammenlignet med avtaleelevene, finner vi også at en større andel av utvekslings elevene opplever at henvendelsen deres ikke ble fulgt opp, 6 prosent mot 1 prosent av avtaleelevene.

Når vi bryter disse tallene ned på bakgrunnsvariabler, er det stort sett små utslag. Vurderingene til elevene er omtrent de samme, uavhengig av kjønn, og hva slags type organisasjon de har reist på utveksling med. Det er imidlertid enkelte forskjeller mellom organisasjonene, slik tabell 26 viser. Merk at tabellen ikke inkluderer organisasjoner med få svar.

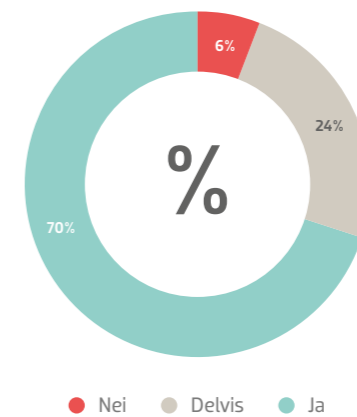
Speak og Aspect skiller seg ut i positiv forstand, henholdsvis 88 og 79 prosent av elevene som har reist med disse organisasjonene svarer at kontaktpersonen fulgte opp henvendelsen deres. STS High School kommer dårligst ut, 66 prosent av elevene tilknyttet denne organisasjon opplevde at henvendelsen deres ble fulgt opp.

Alt i alt oppgir 61 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med oppfølgingen de fikk, jf. figur 32. Dette er en god del lavere enn hva vi så hos avtaleelevene. Et interessant poeng er at oppfølgingen selv om de opplever at henvendelsen ble fulgt opp. 77 prosent oppgir at de er fornøyd eller svært fornøyd, mens tilsvarende tall for avtaleelevene var 95 prosent. Av utvekslings elevene som opplevde at henvendelsen kun delvis ble fulgt opp er det kun 13 prosent som sier seg fornøyd med oppfølgingen de fikk.

Tabell 27 splitter spørsmålet om vurdering av oppfølging på en rekke bakgrunnsvariabler. Skalaen går fra 1-5, hvor 5 betyr «svært fornøyd». Jo høyere gjennomsnittsverdi, jo mer fornøyd er elevene med oppfølgingen.

Organisasjonsstørrelse synes å ha en viss effekt på elevenes vurderinger, større organisasjoner får bedre vurdering enn de mindre organisasjonene. Det synes også som om elevene på utvekslings opphold i land hvor utvekslingsorganisasjonene

FIGUR 31: Fulgte kontaktpersonen opp henvendelsen din? (N=436)

TABELL 26: Fulgte kontaktpersonen opp henvendelsen din? Fordelt på utvekslingsorganisasjon¹³

	Ja	Nei	Delvis
AFS	70,0%	6,7%	23,3%
Aspect	77,8%	1,9%	20,4%
EF Education First	69,2%	5,6%	25,2%
Explorius	68,4%	6,1%	25,4%
Speak	88,2%	0,0%	11,8%
STS High School	65,8%	7,9%	26,3%
YFU	69,2%	7,7%	23,1%

TABELL 27: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med oppfølgingen du fikk? Fordelt på kjønn, organisasjonstype- og størrelse, samarbeid og geografi

Kategori	Kategorier	Gjennomsnitt	N
Kjønn	Mann	3,63	84
	Kvinne	3,67	313
Organisasjonstype	Kommersiell	3,65	312
	Ikke-kommersiell	3,71	85
Organisasjonsstørrelse	Liten	3,51	89
	Stor	3,71	308
Samarbeid	Samarbeider med partnerorganisasjon	3,56	208
	Samarbeider ikke med partnerorganisasjon	3,77	189
Geografi	Asia	3,80	10
	Europa	3,82	68
	Nord-Amerika	3,59	265
	Oseania	3,97	35
	Sør-Amerika	3,35	17

¹² Vi tar her utgangspunkt i fylkene som har mer enn 10 svar på dette spørsmålet.

¹³ Into, My education, Rotary og Young Life/Amicus er ikke inkludert i denne tabellen grunnet færre enn 10 svar

ikke samarbeider med partnerorganisasjon er mer fornøyd enn dem som er i land hvor man må forholde seg til en partnerorganisasjon. Vi ser også enkelte utslag på den geografiske dimensjonen. Elever i Sør-Amerika er eksempelvis klart mindre fornøyd med oppfølgingen enn spesielt elever i Oseania¹⁴.

TABELL 28: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med oppfølgingen du fikk? Fordelt på organisasjon¹⁵

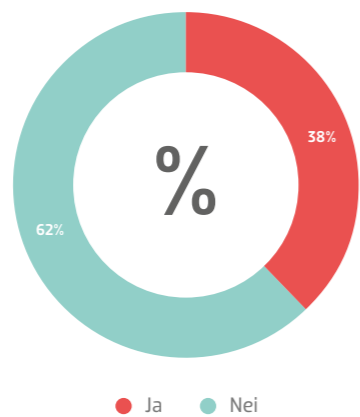
Organisasjon	Gjennomsnitt
AFS	3,76
Aspect	3,67
EF Education First	3,85
Explorius	3,56
Speak	3,81
STS High School	3,40
YFU	3,52

Som vi ser av tabell 28 er det også visse forskjeller i elevenes vurderinger avhengig av hvilken utvekslingsorganisasjon de har reist med. Vi har tidligere sett at elevene tilknyttet EF Education First både var minst fornøyd med innholdet i forberedelsene for avreise, og at denne organisasjonen skilte seg negativt ut med tanke på når elevene fikk informasjon om bosted og skoletilknytning. Når det gjelder vurderingen av oppfølging kommer imidlertid EF best ut, med en gjennomsnittlig vurdering på 3,85. Laveste gjennomsnittsverdi får STS High School, med 3,4.¹⁶

Som tidligere nevnt er det grunnleggende prinsipp at alle utvekslingslever skal ha en kontaktperson gjennom utvekslingsorganisasjonen i utlandet. I enkelte tilfeller vil eleven eller dens foresatte ha behov for å komme i kontakt med utvekslingsorganisasjonen i Norge. I undersøkelsen som gikk til utvekslingslever ble det derfor spurt en serie med spørsmål om kontakten mellom elev/foresatt og utvekslingsorganisasjonen i Norge. Disse spørsmålene ble ikke stilt avtaleelevene.

Som vi ser i figur 33 oppgir 38 prosent av elevene at de selv eller deres foresatte har hatt behov for å kontakte utvekslingsorganisasjonen i Norge under utenlandsoppholdet. Det er en høyere andel kvinner og deres foresatte som har tatt slik kontakt (40 prosent) enn menn (33 prosent). Som

FIGUR 33: Har du eller dine foresatte hatt behov for å kontakte utvekslingsorganisasjonen i Norge under utvekslingsoppholdet? (N=422)

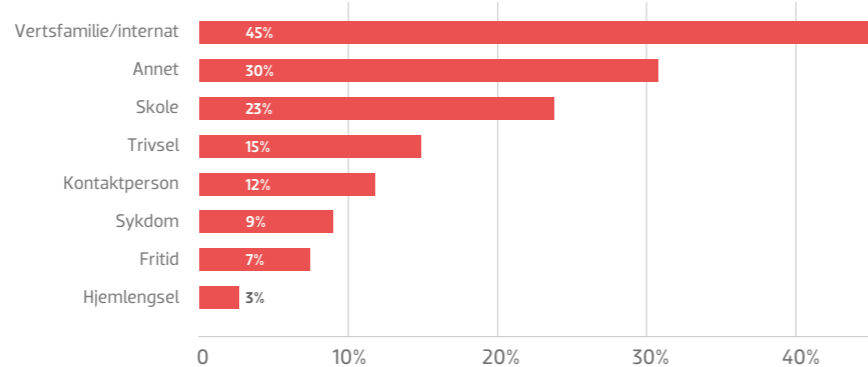

vi kan se i figur 34 er vertsfamilie/internt den vanligste årsaken til å ta kontakt.

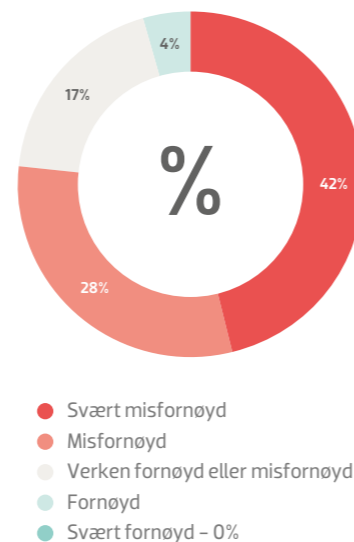
Et interessant funn er den høye andelen som har svart «annet» på dette spørsmålet, sammenlignet med spørsmålet om henvendelser til kontaktpersonen i utlandet. Et bredt sett av årsaker oppgis, men majoriteten av henvendelsene knytter seg til spørsmål rundt reiser, både hjemreiser, reiser med vertsfamilie og besøk av foresatte under utenlandsoppholdet. Det er også mange som har tatt kontakt grunnet dødsfall hjemme i Norge, og behov for å dra i begravelse.

12 prosent oppgir at de har tatt kontakt med utvekslingsorganisasjonen i Norge grunnet kontaktpersonen i utlandet. Som vi kan se av figur 35 har dette en klar sammenheng med misnøye med oppfølgingen fra kontaktpersonen.

FIGUR 34: Hvilke av følgende tema var grunnen til at du eller dine foresatte tok kontakt? Flervalgsspørsmål. (N=376)

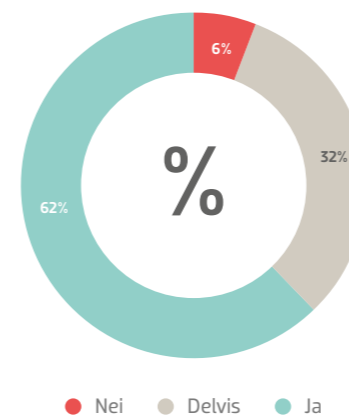

FIGUR 35: Andel som har hatt kontakt med utvekslingsorganisasjon i Norge vedrørende kontaktperson, fordelt på vurdering av oppfølging fra kontaktperson (N=223)

Nesten 42 prosent av dem som var svært misfornøyd med hvordan kontaktpersonen i utlandet håndterte henvendelsen fra eleven har tatt kontakt med utvekslingsorganisasjonen i Norge på grunn av kontaktpersonen, mens ingen av dem som var fornøyd har tatt kontakt. Dette indikerer naturlig nok at de fleste som velger å ta kontakt med utvekslingsorganisasjonen i Norge gjør det fordi de er kritiske til kontaktpersonen. Selv om tendensen mellom grad av misnøye og kontakt er tydelig, er det under halvparten av elevene som er svært misfornøyd med kontaktpersonen som bringer dette videre til utvekslingsorganisasjonen i Norge. Dette tyder på at terskelen for å ta slike saker videre er forholdsvis høy. Avhengig av de inter-

FIGUR 36: Fulgte utvekslingsorganisasjonen i Norge opp henvendelsen? (N=375)

ne rutineene i utvekslingsorganisasjonen rundt kvalitetsvurdering i etterkant av utenlandsoppholdet kan dette indikere at negative opplevelser knyttet til enkelte kontaktpersoner ikke nødvendigvis blir ført tilbake til organisasjonene i Norge.

Som vi ser i figur 36 opplevde majoriteten av de spurte at organisasjonen i Norge fulgte opp henvendelsen. Det er imidlertid et stort mindretall, 38 prosent, som svarte «delvis» eller «nei» på dette spørsmålet. Dette er et svakere resultat enn det vi så i gjennomgangen av kon-

TABELL 29: Fulgte utvekslingsorganisasjonen i Norge opp henvendelsen? Fordelt på kommersielle og ikke-kommersielle organisasjoner

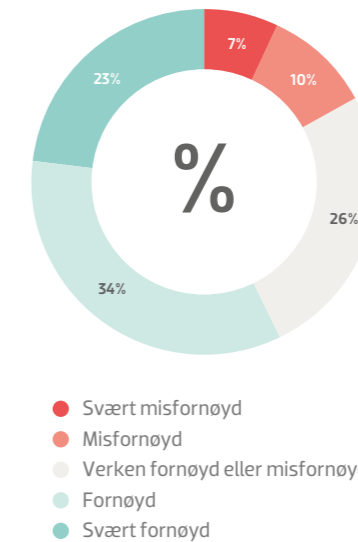
	Ja	Nei	Delvis	N
Kommersiell	56,7%	7,6%	35,6%	289
Ikke-kommersiell	79,1%	2,3%	18,6%	86

TABELL 30: Fulgte organisasjonen opp henvendelsen? Fordelt på utvekslingsorganisasjon¹⁷

	Ja	Delvis	Nei
AFS	73,2%	23,2%	3,6%
Aspect	72,5%	25,0%	2,5%
EF Education First	43,4%	48,2%	8,4%
Explorius	62,9%	30,5%	6,7%
Into	18,2%	36,4%	45,5%
STS High School	55,6%	38,9%	5,6%
YFU	91,7%	8,3%	0,0%

¹⁷ Into, My education, Rotary, Speak og Young Life/Amicus er ikke inkludert i denne tabellen grunnet færre enn 10 svar. Dette gjelder også for etterfølgende tabell.

FIGUR 37: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du/dere med oppfølgingen? (N=328)

Når disse tallene blir fordelt ned på enkeltorganisasjon er det tydelige observerbare forskjeller, jf. tabell 30. Spesielt Into kommer dårlig ut, kun 18 prosent opplevde at denne organisasjonen uforbeholdent fulgte opp deres henvendelse. Også EF Education First skiller seg negativt ut. Best vurdering får YFU, 92 prosent av de spurte svarer «ja» på spørsmålet om denne organisasjonen fulgte opp deres henvendelse.

Som vi ser av henholdsvis figur 31 og 36 opplever elevene at utvekslingsorganisasjonen i Norge i lavere grad følger opp deres henvendelser enn kontaktpersonen på stedet. Dette gir et visst utslag i vurderingen av hvor fornøyd elevene er med oppfølgingen, jf. figur 37. 57 prosent oppgir at de er fornøyd eller svært fornøyd, dette er noe lavere enn vurderingen av kontaktpersonens oppfølging.

Tabell 31 viser vurderingen av oppfølgingen på organisasjonsnivå. Vi ser at grad av tilfredshet er tett forbundet med hvorvidt henvendelsen ble fulgt opp eller ikke, jf. tabell 30. YFU får en svært positiv vurdering, med en gjennomsnittsverdi på 4,21, mens Into får en betydelig svakere vurdering, med en gjennomsnittsverdi på 3,0.

TABELL 31: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med oppfølgingen du fikk? Fordelt på utvekslingsorganisasjon

Organisasjon	Gjennomsnitt
AFS	3,89
Aspect	3,70
EF Education First	3,32
Explorius	3,49
Into	3,00
STS High School	3,29
YFU	4,21

Tabell 32 (på neste side) splitter spørsmålet om vurdering av oppfølging på en rekke andre bakgrunnsvariabler. Skalaen går fra 1-5, hvor 5 betyr «svært fornøyd». Jo høyere gjennomsnittsverdi, jo mer fornøyd er elevene med oppfølgingen.

Kjønn, organisasjonsstørrelse og samarbeid med partnerorganisasjon eller ikke har relativt liten betydning for hvor fornøyd elevene er med oppfølgingen. Det er imidlertid et tydelig avvik mellom kommersielle og ikke-kommersielle organisasjoner. Ikke overraskende, med tanke på forskjellene i hvorvidt henvendelsen ble fulgt opp eller ikke, referert i tabell 29.

¹⁴ Forskjellene man ser i tabell 21 er imidlertid ikke signifikante i en en-veis ANOVA-test

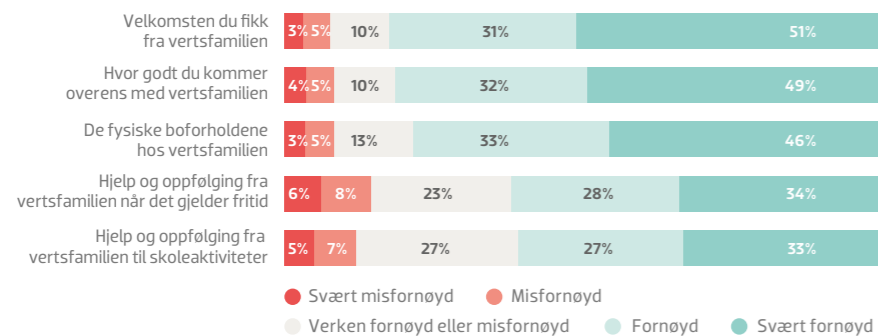
¹⁵ Into, My education, Rotary og Young Life/Amicus er ikke inkludert i denne tabellen grunnet færre enn 10 svar

¹⁶ Forskjellene mellom organisasjonene oppnår nesten signifikans på 5%-nivå i en en-veis ANOVA-test

TABELL 32: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med oppfølgingen du fikk fra utvekslingsorganisasjonen i Norge? Fordelt på kjønn, organisasjonstype- og størrelse, samarbeid og geografi

Kategori	Kategorier	Gjennomsnitt	N
Kjønn	Mann	3,63	64
	Kvinne	3,55	264
Organisasjonstype	Kommersiell	3,43	251
	Ikke-kommersiell	3,99	77
Organisasjonsstørrelse	Liten	3,63	83
	Stor	3,54	245
Samarbeid	Samarbeider med partnerorganisasjon	3,51	169
	Samarbeider ikke med partnerorganisasjon	3,62	159
Geografi	Asia	4,38	8
	Europa	3,33	51
	Nord-Amerika	3,55	220
	Oseania	3,57	30
	Sør-Amerika	3,81	16

FIGUR 38: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med følgende sider ved bosituasjonen? Elever i vertsfamilie. (N=1176-1178)

Elevene på utenlandsopphold i Asia er svært fornøyde med oppfølgingen, mens elevene i Europa er minst fornøyde. Forskjellen mellom disse to gruppene er på over 1 poeng, et svært høyt avvik med tanke på skalaen fra 1-5. Det er imidlertid viktig å påpeke at det er forholdsvis få svar fra elever i Asia.

Bosituasjon under utenlandsoppholdet

Elever som drar på utenlandsopphold kan enten bo på internat eller hos en vertsfamilie. I dette delkapittelet ser vi nærmere på elevenes vurdering av egen bosituasjon.

93 prosent av elevene oppgir at de bor hos vertsfamilie under utenlandsoppholdet. Blant utvekslingselevene gjelder dette 98 prosent, mens tilsvarende andel hos avtaleelevene er 78 prosent. Av de 7 pro-

sentens som bor på internat, er de aller fleste avtaleelever.

Figur 38 viser hvor fornøyd elevene i vertsfamilie er med forskjellige sider ved bosituasjonen¹⁸. Alt i alt er de fleste elevene ganske fornøyde. Rundt 80 prosent svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd både med velkomsten fra vertsfamilien, hvor godt de kommer overens med vertsfamilien og de fysiske boforholdene. Det er ikke knyttet krav eller rettigheter til f.eks. velkomsten elevene får fra sin vertsfamilie, eller hvordan de følger opp elevene når det gjelder fritid. Spørsmålene er allikevel inkludert for å få en forståelse av elevenes totale tilfredsstillelse med bosituasjonen under utenlandsoppholdet. Som vi vil se senere påvirker også forholdet til vertsfamilien elevenes

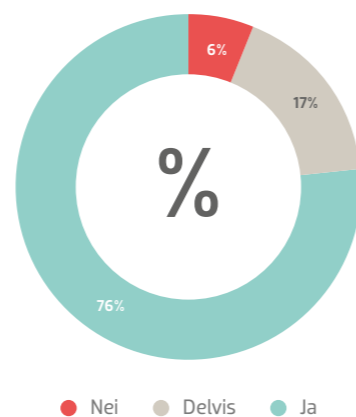
oppfatninger rundt hvorvidt andre bør dra på utveksling eller ikke.

Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien når det gjelder fritid og skoleaktiviteter vurderes noe mer negativt, men også her sier rundt 60 prosent av de spurte seg fornøyd eller svært fornøyd.

Selv om majoriteten av de spurte synes å være fornøyde, er det på alle spørsmål en minoritet på mellom 8 og 14 prosent som er misfornøyd eller svært misfornøyd. Som vist av korrelasjonsmatrisen i tabell 33 på neste side er det høy og signifikant grad av korrelasjon mellom svarene på de forskjellige spørsmålene om bosituasjonen i vertsfamilien. Dette indikerer at elevenes vurdering av bosituasjonen er konsistent på tvers av indikatorene. Er man misfornøyd med velkomsten er det altså sannsynlig at man også er misfornøyd med de fysiske boforholdene.

En annen indikator på forholdet man har til vertsfamilien sin er hvorvidt man ønsker å opprettholde kontakten med dem etter endt opphold. Som vist i figur 39 er det en klar majoritet av de spurte, 76 prosent, som oppgir at de vil fortsette å holde kontakt. 17 prosent vet ikke, mens 6 prosent svarer nei.

FIGUR 39: Ønsker du å holde kontakt med din vertsfamilie etter endt opphold? (N=1214)

På et overordnet nivå kan man altså si at de aller fleste elevene i vertsfamilier er fornøyd med opplevelsen sin. Et viktig poeng, som kommer tydelig frem når elevene blir bedt om å utdype forhold rundt bosituasjonen sin med egne ord, er imidlertid at selv om det kun er et lite mindretall som er direkte misfornøyd, så er opplevelsene de har hatt i mange tilfeller svært problematiske. Sett i sammenheng med den unge alderen til de elevene det er snakk om bidrar bare til å

understreke alvorlighetsgraden til enkelte av opplevelsene de har hatt.

Tre forskjellige elever skriver:

« Forferdelig tilstand på huset. (...) Jul ble ikke feiret grunnet sykdom, og liten interesse for å bli kjent med meg.

« 30 husregler og masse kjøft for å ikke huske alle.

« De ignorerer meg og bryr seg ikke om meg i det hele tatt. Det er utrolig ukomfortabelt, og jeg tør ikke å gå gjennom stua, og er bare på rommet.

Det er også andre kommentarer som kunne ha blitt trukket frem, men flere av disse går såpass i detalj rundt negative opplevelser at vi av personvern hensyn ikke kan referere dem i denne rapporten.

Når så eleven har en negativ opplevelse, hvordan blir dette håndtert av utvekslingsorganisasjonene eller deres partnerorganisasjoner? Mange av de negative tilbakemeldingene fra elevene som er misfornøyde fokuserer på det de oppfatter som manglende oppfølging fra utvekslingsorganisasjonene. Kommentarene beskriver dårlige forhold, og indikerer at det i enkelte tilfeller ikke er gode nok rutiner for oppfølging.

Tre elever skriver:

« De psykiske forholdene ved familien var under enhver kritikk, og faktisk så ille at det ble oppfattet som «helseskadelig». Foreldre tok kontakt med [utvekslingsorganisasjon] for å klage på de forholdene eleven ble utsatt for. Stedlig representant var

under enhver kritikk, med lojalitet kun til vertsfamilien.

« Kommer ikke helt overens med vertsmor. Venninnene mine (norske utvekslingsstudenter) sier jeg bør bytte, men måten koordinatoren vår behandlet venninnen min når hun skulle skifte familie får meg til å ikke våge å skifte.

« Når jeg skulle bytte vertsfamilie tok det veldig lang tid fordi kontaktpersonen på skolen tok det ikke seriøst og var ikke villig til å hjelpe før situasjonen ble ukomfortabel.

Vi har tidligere sett at mange elever fremhevet de ikke ville dra med en organisasjon som betalte vertsfamiliene. En elevs kommentar viser en av de potensielt problematiske sidene ved opplegg som innebærer at vertsfamilien blir betalt for å ha elever boende:

« Vertsfamilien behandlet meg ikke bra i starten. De ga ikke ordentlig mat, og heller ikke ordentlig behandling. Måtte mye klaging til før det ble gjort noe. Vertsmoren var hyggelig, men man kunne se at hun så på oss som jobben sin og lønnen sin.

Som en kontrast til disse negative opplevelsene er det viktig å nok engang påpeke at majoriteten av elevene er fornøyde med opplevelsen av sin bosituasjon. Enkelte av de åpne kommentarene beskriver opplevelser av en svært positiv art som definitivt bidrar til å gi elevene et minnerikt utenlandsopphold.

Noen av elevene med positive kommentarer fremhever hvor de bor som spesielt positivt:

« For meg var det veldig uvant å bo slik jeg bor nå, i en tettbebygde by, men jeg elsker opplevelsen!

« Fantastisk å bo ved stranden.

De fleste positive kommentarene konsentrerte seg imidlertid om det relasjonelle forholdet til vertsfamilien. Fire kommentarer kan fungere som illustrasjon på disse gode opplevelsene:

« De tar meg inn som deres egen datter.

« Det er første gang de har en utvekslingselev boende hos seg, så de er veldig engasjerte på å gjøre det til et best mulig opphold for meg. De har også to tenåringsjenter, så det gjør hjemmet enda bedre!

« Elsker vertsfamilien, de er blide og sunne og jeg føler meg så hjemme. De er villig til å hjelpe meg og gjøre ting for meg og er også veldig rettferdige og forståelsesfulle.

« Fantastiske mennesker som fulgte opp og behandlet meg som en av familien.

Bosituasjon er naturlig nok en viktig faktor for den totale opplevelsen og utbyttet av å dra på utenlandsopphold. Dette blir tydelig når man ser på elevenes vurderinger av hvorvidt de vil anbefale andre å dra til utlandet, fordelt på de elevene som ønsker å holde kontakt med vertsfamilien sin og de som ikke ønsker det. Prosent-

TABELL 33: Korrelasjonsmatrise – oppfatning av bosituasjon i vertsfamilie

	Velkomsten du fikk fra vertsfamilien	Hvor godt du kommer overens med vertsfamilien	Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien til skoleaktiviteter og skolearbeid	Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien når det gjelder fritid	De fysiske boforholdene hos vertsfamilien
Velkomsten du fikk fra vertsfamilien	1	,661**	,561**	,535**	,546**
Hvor godt du kommer overens med vertsfamilien	,661**	1	,648**	,675**	,631**
Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien til skoleaktiviteter og skolearbeid	,561**	,648**	1	,792**	,572**
Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien når det gjelder fritid	,535**	,675**	,792**	1	,616**
De fysiske boforholdene hos vertsfamilien	,546**	,631**	,572**	,616**	1

** Korrelasjonen er signifikant på 1%-nivå i en to-halet t-test (Pearson)

¹⁸ Gjennomsnittsverdier for alle spørsmålene i figur 37, fordelt på utvekslingsorganisasjon, er lagt ved i appendiks

andelen i figur 40 er basert på andelen i de to gruppene som «absolutt» ville anbefalt utveksling til andre¹⁹.

Vi ser i figur 40 at de elevene som ønsker å holde kontakten med vertsfamiliene er betydelig mer positivt innstilt til å anbefale andre å ta utenlandsopphold enn elevene som ikke ser for seg å holde slik kontakt i etterkant av utenlandsoppholdet. Dette indikerer at kvaliteten på bosituasjonen påvirker helhetsoppfatningen av oppholdet. Følgende kommentar fra en elev kan fungere som en god illustrasjon på betydningen av vertsfamilien:

«Jeg har hatt det utrolig dette året, og jeg kan med ærlighet si at det er mye på grunn av vertsfamilien som jeg har kommet utrolig godt overens med. Det er viktig å understreke at forholdet mellom elev og vertsfamilie er utrolig viktig; viktigere enn noe annet i mitt tilfelle.

Figur 40 viser også at bosituasjon synes å påvirke hvorvidt elevene anbefaler den spesifikke utvekslingsorganisasjonene de har reist med. Dette er en indikator på at organisasjonenes oppfølging av elevene som møter utfordringer knyttet til bo-

situasjon ikke oppfattes som god nok av elevene det gjelder.

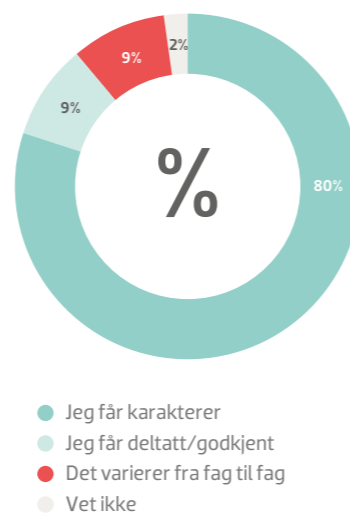
Elever bosatt på internat ble også bedt om å vurdere sin bosituasjon, jf. figur 41. Majoriteten av elevene sier seg fornøyd eller svært fornøyd på alle de fire vurderingsområdene. Omtrent samme andel som hos elevene i vertsfamilie sier seg fornøyd med den hjelpen og oppfølgingen de har fått fra de ansvarlige voksenpersonene. Samme tendens ser vi på spørsmålet om velkomsten man har fått. Når det gjelder de fysiske boforholdene er det et betydelig avvik i vurderingene mellom elevgruppene. Mens 79 prosent av elevene var fornøyd eller svært fornøyd med de fysiske boforholdene hos vertsfamilien er det kun 50 prosent av elevene på internat som er fornøyd eller svært fornøyd med dette. I tekstkommentarene som utdyper de fysiske boforholdene er det spesielt tre forhold som trekkes frem som negative: Dårlige internettilgang, urent på internat og lite privatliv.

Vertsskolen

Mange av argumentene for internasjonalisering handler om elevenes personlige utvikling: Det er blant annet et uttalt mål at internasjonalisering skal bidra til at elevene blir «verdensborgere» med internasjonal kunnskap og erfaring. Sam-

tidig er det et mål at internasjonalisering skal gi høyere faglig kvalitet og bidra til oppfyllelse av kompetansemålene i læreplanene. I denne sammenhengen er selvsagt undervisningen elevene mottar ved vertsskolene et sentralt poeng. I denne seksjonen av rapporten ser vi derfor nærmere på elevenes faglige erfaringer. I neste seksjon ser vi nærmere på hvordan elevene vurderer utbyttet av utenlandsoppholdet mer generelt. Her fanges både utdanningskvalitet og andre former for personlig utvikling opp.

FIGUR 42: Hvordan blir du vurdert ved vertsskolen? (N=1295)

Figur 42 viser at vurderingsformene varierer noe fra fag til fag. De fleste elevene oppgir imidlertid at de får karakterer, i alt 80 prosent. 9 prosent oppgir at de får deltatt/godkjent, og samme andel sier at det varierer fra fag til fag. 2 prosent sier at de ikke vet. Som vi kan se i neste tabell skiller elever i Asia og Sør-Amerika seg ut ved at høye andeler oppgir «vet ikke» på dette spørsmålet.

Tabell 34 på neste side viser at Nord-Amerika skiller seg ut ved at over 90 prosent av de spurte har karakterer som vurderingsform. I Asia og Sør-Amerika er dette langt mindre vanlig, henholdsvis 25 og 39 prosent oppgir at de har karakterer som vurderingsform.

Den geografiske dimensjonen er nok hovedforklaringen på hvorfor en høyere andel utvekslingselever oppgir å ha karakterer som vurderingsform, sammenlignet med avtaleelevene. Som vi har sett tidligere reiser flertallet av utvekslingselevne til USA, hvor karakterer som vurderingsform åpenbart står sterkt. Dette forklarer også forskjellene mellom elever som reiser med henholdsvis kommersielle

TABELL 34: Hvordan blir du vurdert ved vertsskolen? Fordelt på verdensdel

	Jeg får karakterer	Jeg får deltatt/godkjent	Det varierer fra fag til fag	Vet ikke	N
Asia	25,0%	40,0%	25,0%	10,0%	20
Europa	61,4%	16,6%	19,6%	2,5%	404
Nord-Amerika	92,6%	4,5%	2,0%	0,9%	757
Oseania	82,9%	10,5%	3,9%	2,6%	76
Sør-Amerika	39,4%	12,1%	39,4%	9,1%	33

TABELL 35: Hvordan blir du vurdert ved vertsskolen?

Fordelt på avtale- utvekslingselever og kommersiell/ikke-kommersiell

	Jeg får karakterer	Jeg får deltatt/godkjent	Det varierer fra fag til fag	Vet ikke	N
Avtale	58,2%	21,5%	17,7%	2,5%	316
Utveksling	86,6%	5,4%	6,3%	1,6%	979
Kommersiell	91,4%	3,9%	3,9%	0,8%	743
Ikke-kommersiell	71,6%	10,2%	14,0%	4,2%	236

og ikke-kommersielle organisasjoner, jf. tabell 35. I sistnevnte gruppe er det langt høyere andeler elever som drar til land i Afrika, Asia eller Sør-Amerika, som i mindre grad bruker karakterer som vurderingsform.

Elevene ble i undersøkelsen bedt om å vurdere forskjellige sider ved vertsskolen, både forhold knyttet til undervisning og fagtilbud, samt lærernes innsats – både knyttet til kontakt og kommunikasjon og kvaliteten til lærernes tilbakemelding på elevenes skolearbeid.

På alle spørsmålene er majoriteten av elevene fornøyd eller svært fornøyd, men de er mer fornøyd med undervisning og fagtilbud enn de er med lærerkontakten. På alle spørsmål er det en relativt stabil minoritet mellom 8 og 11 prosent som er misfornøyd eller svært misfornøyd.

I analysene finner vi at forskjeller i vurdering av vertsskolen primært har sammenheng med geografi, jf. tabell 36 på neste side. Andre bakgrunnsvariabler gir enten små utslag, eller innebærer forskjeller som kan forklares gjennom den underliggende geografiske dimensjonen. Tendensen er tydelig: når det gjelder vurdering av vertsskole er elever i Nord-Amerika mest fornøyd på alle spørsmål, og elever i Europa er nest mest fornøyd på alle spørsmål. Elevene i Sør-Amerika er klart minst fornøyd²⁰.

Denne tendensen synliggjøres enda klarere i figur 44. Her er svarene på alle de fire spørsmålene slått sammen, og samlet

i tre kategorier: misfornøyd, mellomfornøyd og fornøyd.

Elevene som er kategorisert som fornøyd har svart at de er fornøyd eller svært fornøyd med vertsskolen på alle de fire enkeltspørsmålene om vertsskole, mens man for å bli klassifisert som misfornøyd må ha sagt seg misfornøyd eller svært misfornøyd på alle de fire enkeltspørsmålene. Øvrige respondenter er klassifisert som mellomfornøyd.

Nærmere 60 prosent av elevene i Nord-Amerika er fornøyd, mens tilsvarende andel for Sør-Amerika og Afrika, som har de dårligste vurderingene, ligger på rundt 20 prosent. Sammenlignet med disse to verdensdelene er det flere elever i Asia som er fornøyd, men det er også flere, 10 prosent, som er misfornøyd.

Elevene ble gitt muligheten til å trekke frem andre sider ved opplæringen, både positive og negative, og beskrive dem med egne ord. Som ofte er tilfellet på slike åpne spørsmål kommer det frem mer negative forhold enn positive, selv om vi har sett at flertallet av elevene er fornøyd med vertsskolen sin.

Det er også i disse tilbakemeldingene mulig å se visse geografiske forskjeller. Flere elever på utenlandsopphold i Asia trekker fram at deres skole i begrenset grad bryr seg om, eller tar utvekslingselever på alvor. Tre kommentarer kan fungere som illustrasjon:

«De bryr seg ikke om utvekslingselevne i det hele tatt.

«Jeg regnes ikke som en vanlig elev og tas heller ikke på alvor. Lærerne legger ikke merke til om jeg er til stede i klassen eller ikke, de bryr seg rett og slett ikke og jeg føler virkelig ikke at jeg går på skolen.

«Lærerne ved min skole forventer svært lite til ingenting av utvekslingsstudentene.

Blant elevene på utveksling i europeiske land er det på sin side mange som trekker frem at nivået på undervisningen og presset man opplever i forbindelse med prøver er høyere enn hjemme i Norge.

«Skolen er mye strengere enn det jeg er vant med hjemme i Norge.

«Veldig høyt nivå i forhold til hjemme i Norge, kan være en stor utfordring.

«VELDIG høyt nivå på vertsskolen, lite tilrettelegging eller oppfølging. Mye stress og press.

«Lærerne går igjennom pensum ekstremt fort, i tillegg til at pensumet er mye bredere enn i Norge.

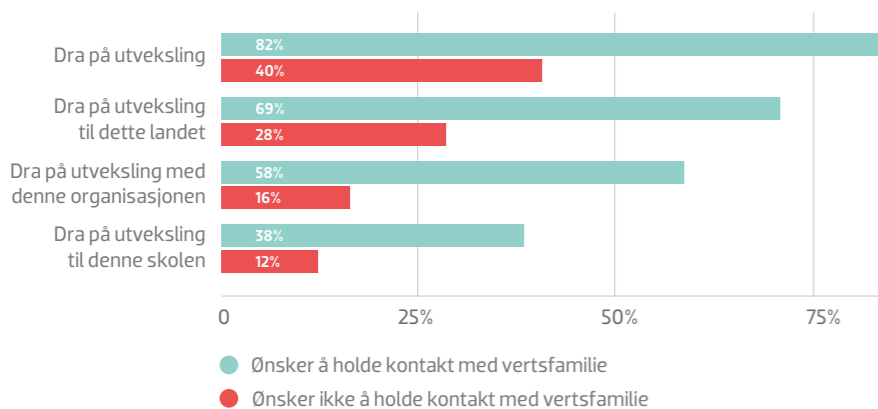
«I vertslaget ligger de langt foran i pensum og det gjør det ekstremt vanskelig å følge undervisningen. Jeg har over snittet gode karakterer i Norge, men i England sliter jeg med å få ståkarakterer. Det er ikke bare jeg som opplever dette, nesten alle de andre studentene jeg har snakket med har det på samme måte.

«Det er utrolig høye krav ved skolene i England, veldig mye høyere krav enn hjemme i Norge.

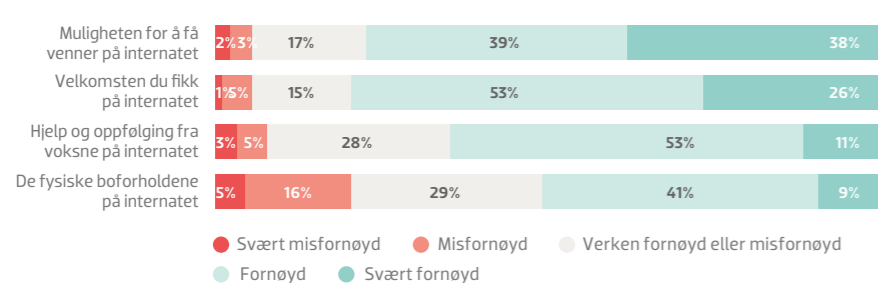
Blant elevene i Nord-Amerika er det en motsatt tendens, her trekker mange fram at nivået på undervisningen og det å få gode karakterer er lettere enn hjemme i Norge.

«Det er veldig lett å få gode karakterer [...]. Jeg tror at om det skulle vært på samme nivå som videregående så måtte jeg tatt AP classes eller gått på privatskole. Kanskje tilsvarende til og med første året på college

FIGUR 40: Vil du «absolutt» anbefale andre å dra på utveksling? Fordelt etter hvorvidt man ønsker å holde kontakt med vertsfamilie eller ikke

FIGUR 41: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med følgende sider ved bosituasjonen? Elever på internat. (N=87)

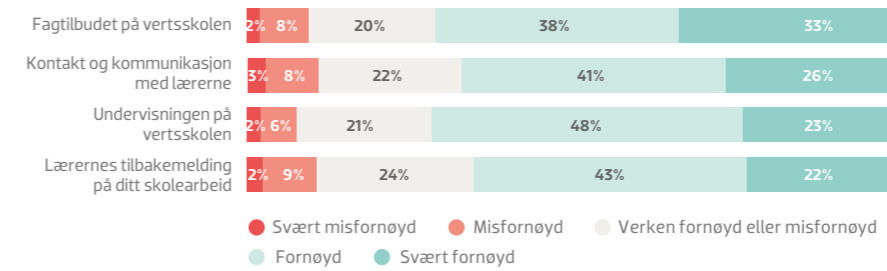
¹⁹ Med unntak av spørsmålet om utvekslingsorganisasjon er alle tallene basert på svar fra både avtale- og utvekslingselever

²⁰ På alle enkeltspørsmålene er forskjellene mellom verdensdelene signifikante på 1%-nivå i en en-veis ANOVA test

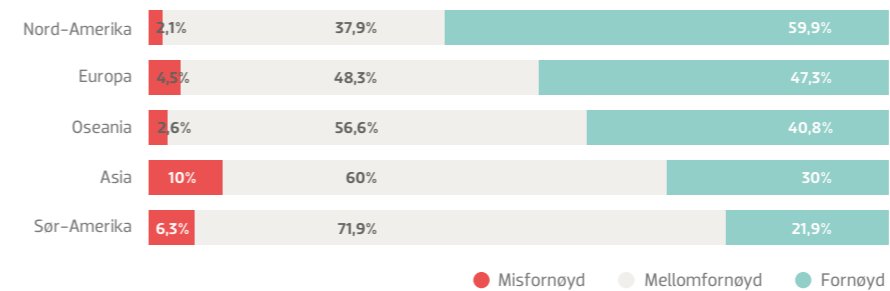

Foto: iStockphoto.com

FIGUR 43: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med følgende sider ved vertsskolen? (N=1288-1292)

FIGUR 44: Elevenes samlede vurdering av vertsskolen. Fordelt på verdensdel. (N=20 (Asia), 400 (Europa), 751 (Nord-Amerika), 76 (Oseania), 32 (Sør-Amerika))

TABELL 36: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med følgende sider ved vertsskolen? Gjennomsnittsverdier, fordelt etter verdensdel

	Undervisningen på vertsskolen	Fagtilbudet på vertsskolen	Lærernes tilbakemelding på ditt skolearbeid	Kontakt og kommunikasjon med lærerne	N
Asia	3,60	3,55	3,35	3,50	20
Europa	3,79	3,88	3,64	3,55	403
Nord-Amerika	3,94	3,99	3,88	3,96	754
Oseania	3,61	3,82	3,38	3,55	76
Sør-Amerika	3,16	3,31	3,06	3,38	32

videregående nivået i Norge. Jeg føler jeg lærte mye mer i Norge, men det var kanskje mest fordi jeg trengte øve mer og hadde mye mer lekser.

« Fagene er relativt lette å få gode karakterer i og går mer ut på å huske fakta enn å kunne tenke seg frem til et svar gjennom diskusjon og bakgrunnskunnskap. Lite rom for egne meninger, til forskjell fra i det norske klasserommet.

« Jeg er i USA, og for meg er skolen er veldig mye lettere enn i Norge.

« Jeg vil si at skolen her er mye enklere enn i Norge, og fra jeg kom har jeg hatt A i alle fag.

Som vi senere vil se i de overordnede kommentarene om det å dra på utlandsopphold, så er det mange som trekker frem hvordan det å dra til utlandet er nyttig og viktig med tanke på opplevelsen og den personlige modningen det innebærer. Dette trekkes også frem av enkelte som ikke er spesielt fornøyd med selve undervisningen de mottar:

« Fagnivået er ikke like høyt som i Norge, og derfor tror jeg at det er en del som jeg ikke har lært i forhold til medelever på skolen i Norge. Kan bli en god del ekstra jobbing når jeg kommer hjem, men for meg så har jeg lært så mye annet som veier opp for det faglige jeg kanskje mangler.

« Norge har ett helt fantastisk skolesystem i forhold til her i de fleste felt. Men det handler om opplevelsen.

Avslutningsvis kan vi trekke frem et utvalg positive tilbakemeldinger, som nok er representative for mange elevers meninger, med tanke på den generelle tilbakemeldingen vi så i figur 43:

« Ekstremt fornøyd med lærerens engasjement i faget, og hvor dedikerte de er til at hver enkelt elev skal få vist alt de kan pluss litt mer. Ingen henger etter, og hjelp fås i faget i det du spør. Totalt motsatt av hva jeg opplevde hjemme på vg1.

« De har en helt annen måte å lære på, noe jeg synes er superspennende

« Dette er en kjempe fin skole og fikk en utrolig bra rådgiver som snakker regelmessig med meg og er kjempe hyggelig!

« Flere muligheter for valg i skolen. Også at du kan gjøre fritidsaktiviteter i regi av skolen, eller blir med i forskjellige klubber. De er veldig flinke på der sosiale egentlig.

Utbytte av utenlandsopphold

Rapporten har til nå konsentrert seg om de praktiske sidene ved utenlandsoppholdet. Nå vil vi se nærmere på hvilket utbytte elevene har hatt av utenlandsoppholdet.

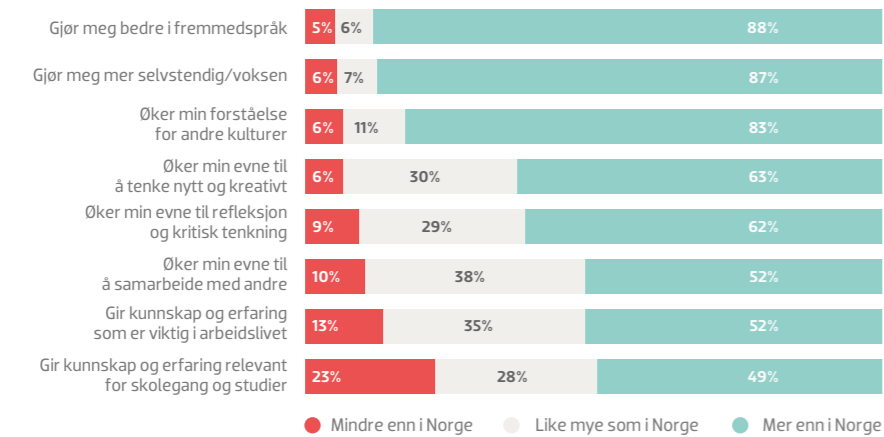
For å få et inntrykk av hvilken merverdi et skoleår i utlandet kan ha, ble elevene bedt om å vurdere utbyttet av utenlandsoppholdet på totalt 8 parametere, sammenlignet med hvorvidt de hadde tilbrakt skoleåret i Norge. I figur 45 på neste side er svarene rangert etter andel som mener at de har fått mer utbytte enn om de hadde blitt i Norge.

Det er spesielt tre parametere som skiller seg ut i positiv grad. Hele 88 prosent mener at utenlandsoppholdet har gjort dem bedre i fremmedspråk, 87 prosent mener at de har blitt mer selvstendige eller voksne, og 83 prosent mener at oppholdet har økt deres forståelse for andre kulturer, sammenlignet med om de hadde tilbrakt skoleåret i Norge.

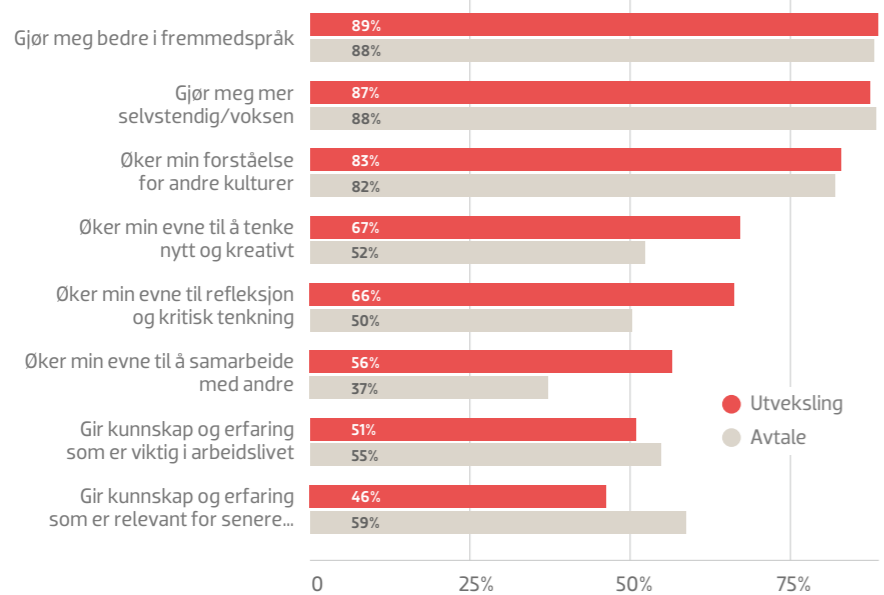
Selv på parametere med lavest oppgitt utbytte er det rundt halvparten av elevene som mener at utenlandsoppholdet har bidratt positivt, sammenlignet med om de hadde tatt skoleåret i Norge.

Dersom man fordeler svarene på avtale- og utvekslings elever ser vi i figur 46 på neste side at det er liten forskjell i hvordan disse to gruppene vurderer utbytte av de tre viktigste parametere. Det er altså en felles oppfatning om at utenlandsoppholdet gir utbytte i form av bedre fremmeds-

FIGUR 45: Sammenlignet med om du hadde tilbrakt skoleåret i Norge, hvordan tror du at oppholdet i utlandet bidrar til følgende...? (N=1278-1285)

FIGUR 46: Sammenlignet med om du hadde tilbrakt skoleåret i Norge, hvordan tror du at oppholdet i utlandet bidrar til følgende...? Fordelt på utvekslings- og avtaleelever. Prosentandelene refererer til andelen som har svart «mer enn i Norge» (N=316/967)

TABELL 37: Sammenlignet med om du hadde tilbrakt skoleåret i Norge, hvordan tror du at oppholdet i utlandet bidrar til følgende: Fordelt på verdensdel. Prosentandelene refererer til andelen som har svart «mer enn i Norge»

	Asia	Europa	Nord-Amerika	Oseania	Sør-Amerika
Øker min forståelse for andre kulturer	100,0%	81,8%	81,3%	92,0%	87,5%
Gjør meg bedre i fremmedspråk	95,0%	86,9%	88,4%	90,7%	96,9%
Gjør meg mer selvstendig/voksen	95,0%	87,4%	87,0%	90,8%	84,4%
Øker min evne til refleksjon og kritisk tenkning	80,0%	55,5%	63,9%	70,3%	65,6%
Øker min evne til å tenke nytt og kreativt	75,0%	54,4%	66,8%	68,4%	71,9%
Gir kunnskap og erfaring som er viktig i arbeidslivet	65,0%	55,6%	47,5%	60,5%	58,1%
Gir kunnskap og erfaring som er relevant for senere skolegang og studier	60,0%	59,4%	43,6%	46,7%	46,9%
Øker min evne til å samarbeide med andre	60,0%	40,7%	55,0%	69,3%	56,3%
Gjennomsnitt	78,8%	65,2%	66,7%	73,6%	70,9%
N	20	404	747	75	32

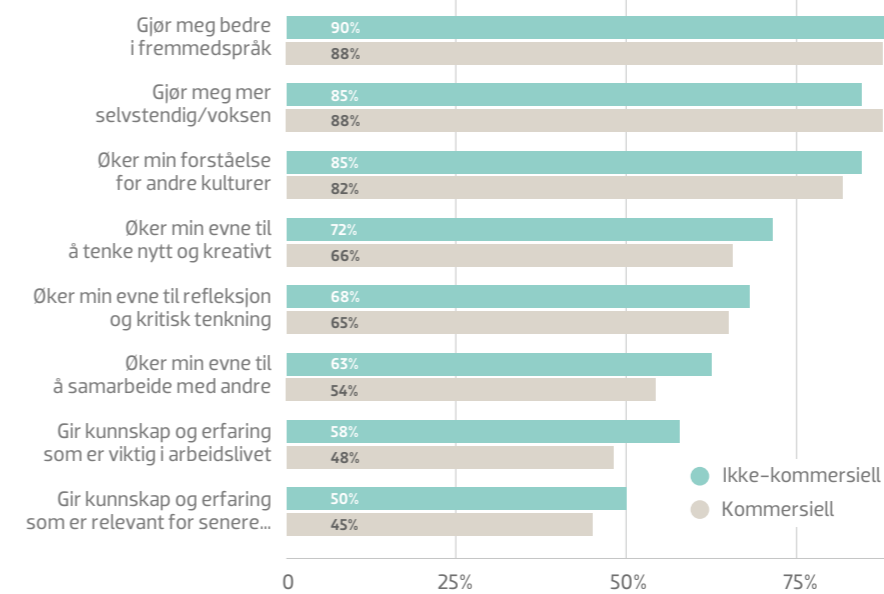
21 Merk: det er et lavt antall elever på utenlandsopphold i Asia

pråkkunnskaper, selvstendighetsutvikling og forståelse for andre kulturer. På flere av de øvrige enkeltspørsmålene er det imidlertid klare forskjeller. Langt flere elever på utveksling enn avtale elever opplever at utenlandsoppholdet har økt deres evne til både å tenke nytt og kreativt, og til refleksjon og kritisk tenkning. Det største avviket ser vi imidlertid på utenlandsopphold som et middel for å øke elevenes evne til å samarbeide med andre. 56 prosent av utvekslingselevene valgte alternativet «mer enn i Norge» på dette enkeltspørsmålet, sammenlignet med 37 prosent av avtaleelevene. Avtaleelevene på sin side vektlegger utenlandsoppholdets rolle som relevant for senere skolegang og utdanning høyere enn hva utvekslingselevene gjør.

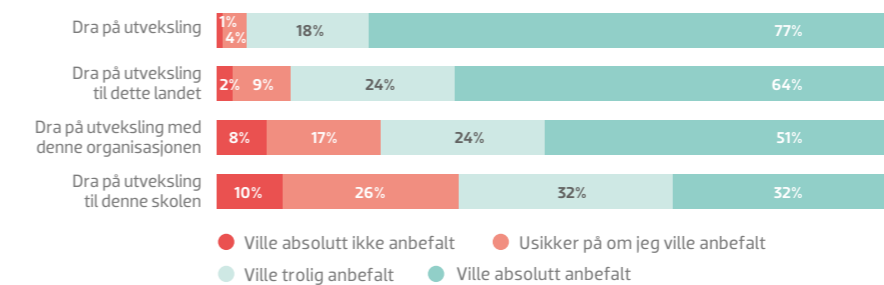
Vi finner også enkelte forskjeller i vurderingene til elevene avhengig av om de har dratt med en kommersiell eller ikke-kommersiell utvekslingsorganisasjon jf, figur 47 på neste side. Vurderingene til elevene som har reist med ikke-kommersielle aktører ligger noe høyere på de fleste parametrene. Den største forskjellen finner vi i utvekslingsoppholdets betydning for økt kunnskap og erfaring som er viktig i arbeidslivet.

Det er også betydelige geografiske variasjoner i elevenes vurderinger, jf. tabell 37. Elever på utenlandsopphold i Asia har i størst grad svart at de har fått mer utbytte av utenlandsoppholdet sammenlignet med om de hadde tilbrakt skoleåret i Norge. I snitt har 79 prosent svart dette på de ulike parametrene²¹. Blant annet opplever samtlige elever i Asia at utenlandsoppholdet har økt forståelsen for andre kulturer mer enn om de hadde blitt i Norge. Blant elevene i Europa og Nord-Amerika er det 81 prosent som mener det samme.

FIGUR 47: Sammenlignet med om du hadde tilbrakt skoleåret i Norge, hvordan tror du at oppholdet i utlandet bidrar til følgende...? Fordelt på elever som har dratt med ikke-kommersielle og kommersielle utvekslingsorganisasjoner. Prosentandelene refererer til andelen som har svart «mer enn i Norge» (N=233/734)

FIGUR 48: Ut fra de erfaringene du har gjort deg så langt, ville du anbefalt andre å ...? Utvekslingselever. (N=961-963)

TABELL 38: Ville du anbefalt å dra på utveksling med denne organisasjonen? Fordelt på kommersielle og ikke-kommersielle utvekslingsorganisasjoner

	Ville absolutt ikke anbefalt	Usikker på om jeg ville anbefalt	Ville trolig anbefalt	Ville absolutt anbefalt	N
Kommersiell	8,3%	19,4%	27,2%	45,0%	731
Ikke-kommersiell	5,2%	8,6%	15,5%	70,7%	232

Et annet poeng, om vi sammenligner elevgruppene i Europa og Nord-Amerika, er at en høyere andel av elevene i Nord-Amerika fremhever at utenlandsoppholdet har økt deres evne til å tenke nytt og kreativt, og til refleksjon og kritisk tenkning. Når det gjelder utenlandsoppholdet som en kilde til økt kunnskap og erfaring som er viktig for arbeidsliv eller relevant for senere skolegang og studier er situasjonen omvendt. Her ligger elevene i Europa høyere.

Anbefales utenlandsopphold?

Vi har til nå behandlet et bredt spekter av forhold tilknyttet elevenes utenlandsopphold, og vi har sett at selv om kritiske bemerkninger anføres, spesielt på forhold knyttet til bosituasjon, så er den generelle tendensen at elevene opplever å ha fått utbytte av året i utlandet – og majoriteten er stort sett fornøyde både med forberedelsene, oppholdet, og hva de har lært. For å få et inntrykk av elevenes overordnede vurdering av utenlandsoppholdet, spurte vi dem hvorvidt dette er

noe de ville anbefalt til andre. Og bør etterfølgende elevkull dra til det landet de selv dro med, til den skolen de dro til, og med den organisasjonen de gjennomførte utenlandsoppholdet med? Denne typen spørsmål benyttes ofte for å måle overordnet tilfredshet.

I denne delen av rapporten gjennomgås elevenes vurderinger av de overnevnte spørsmålene. Fordi det var noen forskjeller i spørsmålsstillingen presenteres svarene til utvekslings- og avtaleelever separat.

Anbefales utenlandsopphold – Utvekslingselever

Uttekslingselevene ble både spurt om de vil anbefale andre å dra på utveksling, om de vil anbefale samme land og skole, og om de vil anbefale organisasjonen de reiste med.

Den klare majoriteten av utvekslingselevene ville absolutt anbefalt andre å dra på utveksling, jf. figur 48. Hele 77 prosent av de spurte har valgt dette svaralternativet, og ytterligere 18 prosent svarer at de trolig ville anbefalt andre å dra på utveksling. Dette innebærer at totalt 95 prosent mener at de i en eller annen grad vil anbefale andre å dra på utveksling. Oppslutningen rundt det spesifikke landet de har dratt til er noe lavere, men også her er det en såpass høy andel som 88 prosent som alt i alt vil anbefale landet til andre.

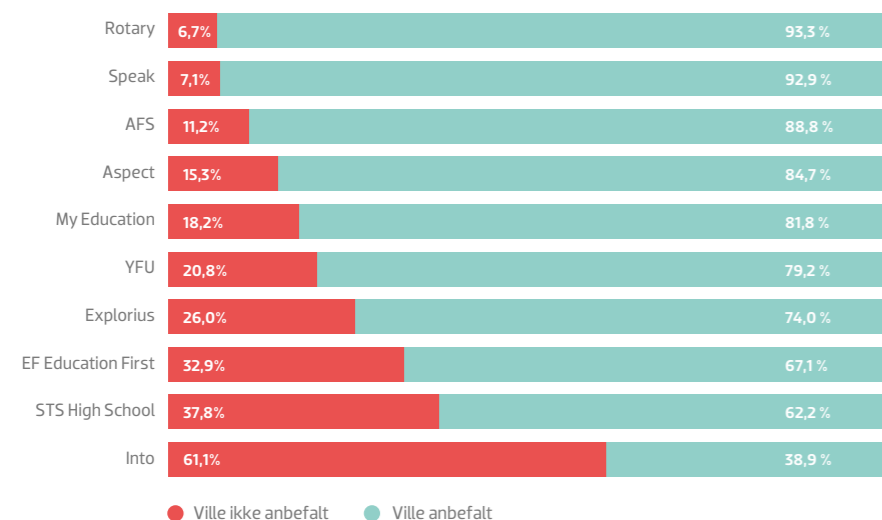
Vi har tidligere fremhevet en del negative tilbakemeldinger knyttet til utvekslingsorganisasjonene, men det er viktig å påpeke, som vi også tidligere har gjort, at majoriteten av de spurte er fornøyde. Omtrent halvparten av de spurte ville absolutt anbefalt utvekslingsorganisasjonen sin til andre, og ytterligere 24 prosent ville trolig anbefalt.

Skolene kommer klart svakest ut. Totalt 36 prosent oppgir at de i en eller annen grad ikke ville anbefalt skolen de har gått på til andre. Også her er det imidlertid en majoritet, totalt 64 prosent, som anbefaler skolen – enten trolig eller absolutt.

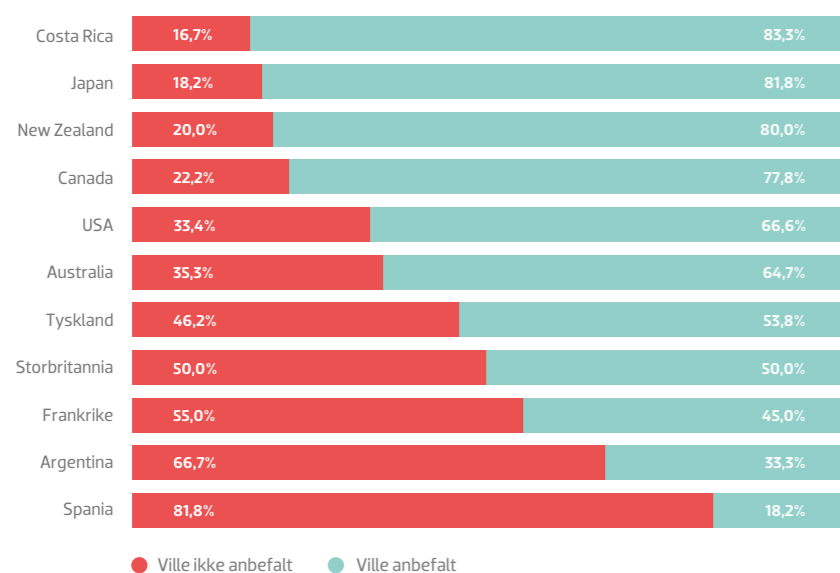
Når vi går dypere inn i tallene merker vi oss at kvinner er mer positive til å anbefale andre å dra på utveksling enn menn. 80 prosent av kvinnene angir at de absolutt ville anbefalt andre å dra på utveksling, mot 68 prosent av mennene. Kvinnene er også mer positive på de andre områdene, men forskjellene er betydelig lavere.

På spørsmålet om anbefaling av utvekslingsorganisasjon er det merkbare forskjeller, både knyttet til type utvekslingsorganisasjon, og organisasjonene i seg selv. Det klareste skillet når det gjelder organi-

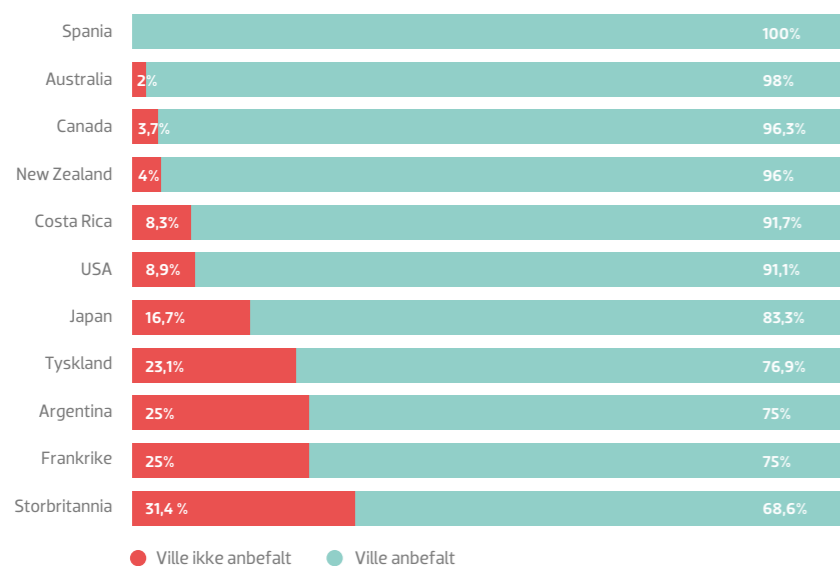
FIGUR 49: Ville du anbefalt å dra på utveksling med denne organisasjonen? Fordelt på utvekslingsorganisasjon.

FIGUR 50: Ville du anbefalt å dra på utveksling til denne skolen? Fordelt på land

FIGUR 51: Ville du anbefalt å dra på utveksling til dette landet? Fordelt på land

sasjonstype går på forholdet mellom kommersielle og ikke-kommersielle aktører, jf. tabell 38 på forrige side. Mens 70 prosent av elevene som reiser med ikke-kommersielle aktører absolutt ville anbefalt sin organisasjon, er samme prosentandel hos de kommersielle aktørene 45 prosent.

Elever som reiser med organisasjoner som *ikke* samarbeider med partnerorganisasjoner i utlandet er ellers mer fornøyde enn dem som må forholde seg til partnerorganisasjoner, men forskjellene er lave. 54 prosent i førstnevnte gruppe ville absolutt anbefalt sin organisasjon, mot 48 prosent i sistnevnte gruppe. Langt større utslag ser vi ved sammenligning mellom organisasjonene:

I figur 49 er skalaen slått sammen til en todeling, mellom de som vil og de som ikke ville anbefalt sin utvekslingsorganisasjon. Som vi ser kommer spesielt Into dårlig ut, kun 39 prosent av elevene som reiste med denne organisasjonen ville anbefalt den til andre. Dette i kontrast til spesielt Rotary og Speak, som oppnår anbefalingsandeler på over 90 prosent.

Vi ser også store utslag på anbefaling av skole når vurderingene blir vist på landnivå, jf. figur 50. Merk at kun land med ti respondenter eller flere er inkludert i denne figuren. Skolene i Costa Rica får god vurdering, 83 prosent av de spurte ville anbefalt skolen de gikk på til andre. Lavest rangert er Spania, her er det kun 18 prosent som ville anbefalt skolen sin.

Et interessant poeng, som blir tydelig i figur 51, hvor vi ser nærmer på anbefalinger av land fordelt på land, er at man åpenbart ikke trenger å være fornøyd med skolen man har gått på for å være fornøyd med utvekslingslandet.

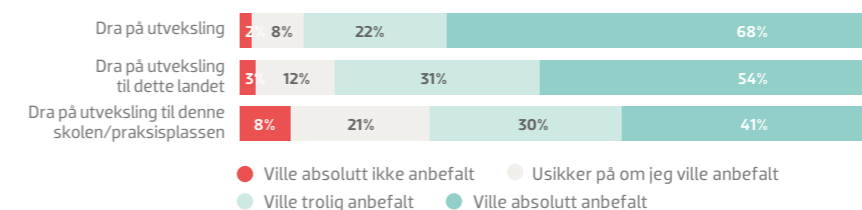
Som vi ser i figur 51 anbefaler alle elevene som er på utvekslingsopphold i Spania dette landet til andre, på tross av at andelen som var fornøyd med skolen var svært lav. Det lavest vurderte landet er Storbritannia, men også her er det tross alt nærmere 70 prosent av de spurte som ville ha anbefalt dette landet til andre.

Anbefales utenlandsopphold – Avtaleelever

Avtaleelevene ble av naturlige årsaker ikke bedt om å vurdere utvekslingsorganisasjoner. For øvrig er spørsmålene stilt denne gruppen like, med unntak av at man har tatt høyde for at noen elever på avtaleordningen gjennomfører utenlandsoppholdet på en praksisplass og ikke nødvendigvis skole.

Som vi ser i figur 52 på neste side ville 68 prosent av avtaleelevene absolutt anbefalt andre å dra på utveksling, og ytterligere

FIGUR 52: Ut fra de erfaringene du har gjort deg så langt, ville du anbefalt andre å ...? Avtaleelever. (N=315)

TABELL 39: Ut fra de erfaringene du har gjort deg så langt, ville du anbefalt andre å ...? Fordelt på kjønn

Spørsmål	Kjønn	Ville absolutt ikke anbefalt	Usikker på om jeg ville anbefalt	Ville trolig anbefalt	Ville absolutt anbefalt	N
		Dra på utveksling	Mann	2,6%	15,6%	
	Kvinne	1,7%	5,9%	19,3%	73,1%	238
Dra på utveksling til dette landet	Mann	2,6%	19,5%	32,5%	45,5%	77
	Kvinne	2,5%	10,1%	31,1%	56,3%	238
Dra på utveksling til denne skolen/praksisplassen	Mann	11,7%	23,4%	29,9%	35,1%	77
	Kvinne	6,8%	20,7%	30,0%	42,6%	237

TABELL 40: Ville du anbefalt å dra på utveksling til dette landet? Fordelt på land

Land	Ville absolutt ikke anbefalt	Usikker på om jeg ville anbefalt	Ville trolig anbefalt	Ville absolutt anbefalt	N
Frankrike	0,0%	0,0%	20,0%	80,0%	10
Storbritannia	2,1%	14,6%	33,0%	50,2%	233
Tyskland	3,2%	6,5%	32,3%	58,1%	31
USA	2,9%	5,7%	25,7%	65,7%	35

22 prosent vill trolig anbefalt det til andre. Dette er noe lavere enn hos utvekslingselevene, men fortsatt er det 90 prosent som alt i alt ville anbefalt utveksling. Den klare majoriteten ville også anbefalt både landet og skolen de har reist til. På det sistnevnte området er avtaleelevene mer positive enn utvekslingselevene. Mens 71 prosent i førstnevnt gruppe ville anbefalt skolen/praksisplassen, var den tilsvarende andelen hos utvekslingselevene 64 prosent.

Et interessant poeng er at skillet i vurderingene mellom kjønn er betydelig større blant avtaleelevene sammenlignet med utvekslingselevene, jf. tabell 39. Kvinnene er gjennomgående mer positivt innstilt, og andelen kvinner som absolutt ville anbefalt utveksling er 21 prosentpoeng høyere enn hos mennene.

Også på landnivå ser vi store utslag, jf. tabell 40. Elevene som har dratt til Frankrike er svært positive, og alle de spurte ville anbefalt andre å dra til Frankrike. Minst fornøyd er elevene med Storbritannia, men også her er det tross alt over 80 prosent som i trolig eller absolutt ville anbefalt dette landet til andre.

Det er verdt å påpeke at det spesielt for Tyskland sin del er forholdsvis store utslag basert på elevenes kjønn. Mens 70 prosent av kvinnene absolutt ville anbefalt Tyskland til andre elever, er tilsvarende andel blant mennene kun 43 prosent²².

Overordnede analyser av tilfredshet

Brukerundersøkelsen består av mange spørsmål som på forskjellige måter ber elevene vurdere hvor fornøyde de er med forskjellige deler av utenlandsoppholdet. Dette inkluderer både prosessen frem

mot avreise (forberedelser, søknadsprosess), underveis i oppholdet (vertsskole, bosituasjon, oppfølging av organisasjon/kontaktperson), samt mer overordnede vurderinger av utbyttet og hvorvidt de ønsker å anbefale utenlandsopphold til andre.

Underveis i rapporten har det blitt vist eksempler på tilfeller hvor vurderingen på et område samvarierer med svarene på andre spørsmål. Eksempelvis hvordan manglende oppfølging påvirker hvorvidt elevene ønsker å anbefale utvekslingsorganisasjonen sin til andre.

I denne avsluttende analysedelen av rapporten vil det presenteres overordnede analyser av tilfredshet, som ser nærmere på samvariasjonen mellom elevenes vurderinger av de forskjellige delene av utenlandsoppholdet. Utgangspunktet for disse analysene er et sett med tematiske indekser og enkeltspørsmål, som tar utgangspunkt i elevenes svargiving på alle vurderingsspørsmålene innenfor de overnevnte delene av utenlandsoppholdet (forberedelser, søknadsprosess, vertsskole osv.). Se appendiks for mer informasjon om hvordan indeksene er utarbeidet.

Tabell 41 på neste side er en korrelasjonsmatrise som viser korrelasjon mellom seks indekser og to enkeltspørsmål hos utvekslingselevene. Vi forholder oss her både til korrelasjonens signifikans (markert med stjerner), styrke og retning.

Vi ser at alle indeksene har en signifikant positiv korrelasjon med anbefalingsindeksen. Dette indikerer at dersom man for eksempel er fornøyd med bosituasjonen sin, er man mer tilbøyelig til å anbefale utveksling til andre. Et interessant poeng er at sammenhengen mellom de forskjellige indeksene og utbytteindeksen er svakere, og i mange tilfeller heller ikke signifikant. Dette indikerer at elevene klarer å vurdere utbyttet av utenlandsoppholdet uavhengig av for eksempel hvor fornøyde de var med søknadsprosessen eller bosituasjonen under oppholdet. Det er imidlertid en signifikant korrelasjon mellom oppfatningen av vertsskolene og utbytteindeksen, noe som gir mening med tanke på at en stor del av utbyttet fra utenlandsopphold er knyttet til undervisningen man får.

Vi merker oss også at skolemotivasjonsindeksen har en positiv og signifikant korrelasjon med alle de øvrige indeksene. Dette innebærer at jo mer motivert man er for skole og skolearbeid, jo mer fornøyd er man med de forskjellige sidene av utenlandsoppholdet. Det er imidlertid

²² Basert på svar fra 14 menn og 17 kvinner

TABELL 41: Korrelasjonsmatrise, utvekslingslever

	Søknads- prosess- indeks	Forbere- delsene før utreise	Vertsskole- indeks	Bosituas- jons-indeks	Utbytte- indeks	Anbefal- ings- indeks	Skole-mo- tivasjons- indeks	Oppfølging
Søknadsprosess-indeks	1	,412**	,182**	,235**	0,046	,315**	,075*	,204**
Forberedelsene før utreise	,412**	1	,245**	,272**	,093**	,393**	,129**	,151**
Vertsskoleindeks	,182**	,245**	1	,284**	,204**	,413**	,340**	,140**
Bosituasjonsindeks	,235**	,272**	,284**	1	0,051	,454**	,098**	,286**
Utbytteindeks	0,046	,093**	,204**	0,051	1	,205**	,192**	0,093
Anbefalingsindeks	,315**	,393**	,413**	,454**	,205**	1	,200**	,282**
Skolemotivasjons-indeks	,075*	,129**	,340**	,098**	,192**	,200**	1	-0,002
Oppfølging	,204**	,151**	,140**	,286**	0,093	,282**	-0,002	1

* – Korrelasjonen er signifikant på 5%-nivå i en tohalet t-test, ** – Korrelasjonen er signifikant på 1%-nivå i en tohalet t-test

TABELL 42: Korrelasjonsmatrise, avtaleelever

	Søknads- prosess- indeks	Forbere- delsene før utreise	Vertsskole- indeks	Bositua- sjons- indeks	Utbytte- indeks	Anbefal- ings- indeks	Skole- motivasjons- indeks	Oppfølging
Søknadsprosess-indeks	1	,284**	,165**	,175**	,136*	,204**	0,094	0,092
Forberedelsene før utreise	,284**	1	,372**	,366**	,233**	,417**	,238**	,437**
Vertsskoleindeks	,165**	,372**	1	,308**	,366**	,555**	,423**	,448**
Bosituasjonsindeks	,175**	,366**	,308**	1	,230**	,454**	,155**	,266**
Utbytteindeks	,136*	,233**	,366**	,230**	1	,441**	,243**	,276**
Anbefalingsindeks	,204**	,417**	,555**	,454**	,441**	1	,322**	,370**
Skolemotivasjons-indeks	0,094	,238**	,423**	,155**	,243**	,322**	1	,346**
Oppfølging	0,092	,437**	,448**	,266**	,276**	,370**	,346**	1

* – Korrelasjonen er signifikant på 5%-nivå i en tohalet t-test, ** – Korrelasjonen er signifikant på 1%-nivå i en tohalet t-test

TABELL 43: Gjennomsnittvurderinger på indekser, fordelt på bostedsfylke. Avtaleelever. Skala fra 1-5, utbytteindeksskala 1-3

Fylke	Søknads- prosess- indeks	Forbe- redelsene før utreise	Vertsskole- indeks	Bositua- sjons- indeks	Utbytte- indeks	Anbefalings- indeks	Skole- motivasjons- indeks	N
Akershus	3,7	3,5	3,7	3,7	2,5	3,4	4,0	38
Hordaland	4,1	4,1	3,8	3,8	2,6	3,4	4,0	75
Møre og Romsdal	3,8	3,3	3,7	3,6	2,6	3,0	3,7	20
Nord-Trøndelag	4,1	4,4	4,1	4,2	2,6	3,5	4,1	13
Oslo	4,2	4,0	3,5	3,8	2,6	3,2	3,9	72
Rogaland	3,6	4,0	4,3	4,1	2,8	3,7	4,0	18
Sør-Trøndelag	4,2	4,0	4,0	3,7	2,5	3,2	4,1	20
Troms	3,8	3,4	3,2	3,7	2,3	2,9	3,8	18
Alle fylker	4,0	3,9	3,8	3,8	2,6	3,3	4,0	316

viktig å påpeke at korrelasjonen stort sett er forholdsvis svak, med et unntak for forholdet mellom skolemotivasjon og vurderingen av vertsskolen.

«Oppfølging» er elevenes vurdering av oppfølgingen de har fått av kontaktpersonen i utvekslingslandet. Vi ser at mange av indeksene korrelerer positivt og signifikant med hvordan elevene vurderer oppfølgingen de har fått.

Også hos avtaleelevene finner vi mange signifikante korrelasjoner, jf. tabell 42 på forrige side. Den sterkeste korrelasjonen finner vi mellom anbefalingsindeksen og vertsskoleindeksen. En naturlig fortolkning av dette er at elever som er fornøyde med undervisningssituasjonen er mer tilbøyelige til å anbefale utenlandsopphold til andre. Vi finner også at korrelasjonen mellom oppfølging og vertsskoleindeksen er betydelig sterkere hos avtaleelevene enn hos utvekslingselevene. Dette skyldes trolig at mange avtaleelever har sin primære kontaktperson ved samarbeidsskolen. Kvaliteten på oppfølgingen dersom man møter problemer under oppholdet reflekteres dermed i større grad i vurderingen av vertsskolen generelt.

Vi merker oss ellers at skolemotivasjonsindeksen korrelerer sterkere med de øvrige indeksene hos avtaleelevene (tabell 42) enn hos utvekslingselevene (tabell 41).

Vi har også gjort korrelasjonsanalyser og krysstabellanalyser av sammenhengen mellom de overnevnte indeksene og utdanningsnivået/inntekten til elevenes foreldre. Vi har ikke vært i stand til å etablere signifikante korrelasjoner eller andre former for gjennomgående mønstre. Familiebakgrunnen til elevene synes altså å ikke ha noen effekt på elevenes vurderinger av utenlandsoppholdet.

Avslutningsvis ser vi nærmere på gjennomsnittvurderingene til avtaleelevene på hver av indeksene fordelt på elevenes bostedsfylke. Kun fylker med N på 10 eller mer er inkludert, jf. tabell 43. Selv om det kun er fylkene med flest avtaleelever som er inkludert er det fortsatt forholdsvis lav N for flere av dem og gjennomsnittverdiene må derfor fortolkes med noe forsiktighet. «Alle fylker» i tabellen viser gjennomsnittvurderingene for alle fylker, inkludert fylker med færre enn 10 elever.

På elevenes vurdering av søknadsprosessen kommer Rogaland svakest ut, med en gjennomsnittlig vurdering på 3,6. Elevenes vurderinger er best i Oslo og Sør-Trøndelag, med gjennomsnittverdi på 4,2. Elevene fra Rogaland skiller seg imidlertid ikke negativt ut på vurderingen av forberedelsene før utreise. Her er det Møre og Romsdal og Troms som kommer dårligst ut, mens elevene fra Nord-Trøndelag er klart mest for-

nøyde. Elevene fra Rogaland er ellers svært fornøyde både med vertsskolen og med utbyttet, så det synes ikke som om søknadsprosessen påvirker den generelle oppfatningen av utenlandsoppholdet. Dette er på linje med resultatene fra korrelasjonsmatrisen, som viste lav korrelasjon mellom søknadsprosessindeksen og henholdsvis vertsskoleindeksen og utbytteindeksen.

Elever fra Troms har de laveste gjennomsnittlige vurderingene både på utbytteindeksen og på anbefalingsindeksen. Muligens har dette sammenheng med de svake vurderingene elevene fra dette fylket gav på spørsmålene som inngår i vertsskoleindeksen.

Elevene fra Nord-Trøndelag er den elevgruppen som jevnt over er mest fornøyd, på tvers av alle de forskjellige indeksene. Sammen med elevene fra Sør-Trøndelag har de også det høyeste gjennomsnittet på skolemotivasjonsindeksen.

Foto: Ingrid Festerholt Melien

6. Avsluttende tilbakemeldinger fra elever på utenlandsopphold

Det siste spørsmålet i undersøkelsen var et åpent spørsmål, hvor elevene ble gitt muligheten til å trekke frem erfaringer fra oppholdet. Det ble gjort klart at tilbakemeldingene kunne være positive eller negative erfaringer, eller bare en opplevelse som hadde vært spesielt lærerik. Totalt var det nesten 400 tekstkommentarer fra elevene, og enkelte av disse vil trekkes frem som illustrasjoner på de overordnede tendensene i tilbakemeldingene

Tendens 1: Utenlandsopphold som drivkraft for personlig utvikling

« Den personen jeg var da jeg reiste er veldig annerledes fra den personen jeg har blitt. Jeg har vokst mer enn jeg trodde var mulig på veldig kort tid og jeg har totalt endret synet mitt på omverdenen. Måten jeg tolker ting på er langt mer reflektert. Jeg har lært meg selv å kjenne og har skjønnet hvordan jeg vil leve livet mitt.

« Det at du lever i en helt annen familie med andre vaner og regler er en situasjon hvor du vokser utrolig mye! jeg har opplevd mye positivt og negativt, men de negative er alltid noe du kan lære fra og ta med deg inn i livet.

« Det man virkelig lærer når man er på utveksling er å tilpasse seg. Man må tilpasse seg til ny mat, en ny familie, nye venner og en ny kultur.

« Man føler man kan gjøre hva som helst, at jeg kan overkomme utfordringer.

« Jeg har vokst veldig mye på meg selv og er klar for å komme tilbake til Norge som en mer voksen og utadvendt person enn det jeg var da jeg reise.

Tendens 2: Utenlandsopphold som kontekstualisering av norsk virkelighet

« Vil anbefale folk å komme ned hit for å få en oppvekker på tilstander i verden, men samtidig innse at mediene bare viser en brøkdel av hva som skjer. Det er viktig at norsker kommer seg mer ut i verden, og da bort fra turisthotellene sine og ut i gatene. de må møte de «innfødte» å se hvordan andre lever, så de kan få åpnet øynene for sin neste.

« Jeg har blitt kjent med en ny kultur og lært et helt nytt språk og fått et annet perspektiv på Norge, det å bli kjent med en ny kultur får en til å reflektere over hvordan vi lever i Norge, og jeg regner med jeg kommer til å få et nytt kultursjokk når jeg kommer tilbake.

« Dette året har endret mitt syn på Norge på en måte som jeg absolutt ikke var forberedt på. Det har også hjulpet meg med å være takknemlig og positiv til alt, og ikke tenke negativt for det gjør jo bare alt mye verre.

« Du vil se på Norge helt annerledes etter at året er slutt! Du vil sette mer pris på det du har.

« Jeg bor med en enslig dame uten barn hjemme, dette har jeg lært mye av. Jeg har også skjønnet at alle familier er forskjellige. Og ikke alle er så heldige som vi er i Norge.

« Jeg har lært masse dette året. Spesielt hvor bra vi har det i Norge.

« Synes utveksling nesten burde være pensum. Jeg har lært så ufattelig mye om mennesker, kulturen her, ulike sosiale forhold, om hvor heldig vi faktisk er hjemme i lille Norge, og sist men ikke minst, om meg selv.

Tendens 3: Tilbakemelding på skolesystem/nytt syn på norsk utdanning

« Jeg føler det at jeg lærer mye mer på skolen her borte. De har strengere regler, men de bryr seg mer om hver enkelt elev her føler jeg, og gir karakter på rett grunnlag. Hjemme i Norge kan jeg jobbe alt jeg kan å gjøre mitt beste, men viss læreren egentlig ikke liker deg eller er enig i hva du mener å sier, gir han eller hun dårligere karakter. Her er de rettferdig mot alle, noe jeg synest er superbra!

« Skolesystemet er krevende i Frankrike og det bør man være bevisst på før man drar. Jeg likte ikke skolen i starten, men nå er det mye bedre ettersom det hjelper meg veldig med fransken, og jeg tror det vil bli lettere å fortsette i vg3 neste år. Det er ihvertfall planen. Utveksling er kult!

« Veldig kristne, aksepterer ingenting annet enn kristendommen, ser på oss norske som litt «dumme» fordi vi ikke er kristne. Trekker fram kristne perspektiver i alle fag utenom matematikk noe jeg syntes er veldig dumt fordi veldig ofte er det ikke relevant.

« Har innsett at undervisningen i Norge er utrolig bra sammenliknet med undervisningen i New Zealand.

« Dette er ein streng kristen skule som er altfor glad i å kontrollere sine elever, og har fått meg til å mista mesteparten av læralysten min.

Tendens 4: Tilbakemeldinger på utvekslingsorganisasjon/vertsfamilie

«« Jeg var overrasket over hvor forskjellig organisasjonen min fremstår i Norge sammenlignet med USA. I USA fremstår de som svært lite profesjonelle, dårlig erfaring, tregt arbeidstempo og varierende med støtte til utvekslingsstudenter som sliter med vertsfamilie

«« Jeg har hatt mye trøbbel med kontaktpersonen min her i USA. Og jeg er ikke den eneste. Hun gjorde det veldig vanskelig for meg å bytte vertsfamilie og jeg fikk aldri info om hva som foregikk

«« Jeg har nok hatt en del negative erfaringer gjennom dette året, ettersom jeg var i en bosituasjon som ikke var helt bra, men organisasjonen mente jeg ikke var ærlig og tok meg ikke på alvor.

«« Jeg setter veldig pris på at AFS trekker ned forventningene før man drar til vertslandet. Det gjør en stor forskjell, fordi det er lett å ha høye forventninger til både skole, familie og venner i vertslandet før man reiser og når man er der. I de aller fleste tilfeller blir man skuffet, og utvekslingen blir ikke helt slik man hadde drømt om og sett for seg. Men med færre forventninger er det lettere å bli positivt overrasket og å sette pris på det man faktisk får oppleve.

«« Organisasjonen er der for deg 110% før avreise og til du kommer deg til vertsfamilien men lite når du er i vertsfamilien.

«« Rotary gjør utveksling til mer enn bare utveksling og har gitt meg venner som har blitt som familie utover hele verden. Jeg kunne ikke ha hatt et bedre år.

«« Organisasjonen jeg reiste med tok meg ikke seriøst når jeg hadde problemer, og behandlet meg ikke på en bra måte.

«« Organisasjonen i vertslandet har absolutt ikke fulgt opp på den måten man blir lovet. Organisasjonen i Norge derimot har hjulpet masse.

«« Byttet familie rett etter jul. Kontaktpersonen min i EF var veldig beskyttende og snill når det gjaldt meg.

«« Jeg havnet i den situasjonen at jeg måtte bytte vertsfamilie. Fikk i den sammenheng null hjelp fra organisasjonen og måtte ut på egenhånd å finne ny vertsfamilie. Måten jeg ble behandlet på av min amerikanske koordinator her nede var svært ubehagelig og det rareste var at alt dette foregikk uten at mine foreldre ble informert

Tendens 5: Sosiale erfaringer

«« Bli med på sport, uansett om du ikke har deltatt på denne sporten før. Jeg ble med på fotball allerede etter 3 dager etter ankomst og jeg fikk så mange venner på kort tid.

«« Delta i sport, det er det man får venner. Ikke vær redd for å by på deg selv, de fleste vil være interessert i hva du har å si.

«« Har fått mange kjempefine venner og kjæreste, også en ny familie som ville ha stilt opp for meg om jeg trengte det. Anbefaler.

«« Jeg er en ganske oppegående og utadventt jente, men jeg har aldri for slitt så mye med å få meg venner på skolen.

«« Jeg har blitt en mye mer sosial person og har det mye enklere med å snakke med folk og å få nye venner.

«« Lett å bli kjent med andre utvekslingslever.

«« Muligheten til å bli kjent med folk fra andre land og å kunne gå på en skole med folk fra over 30 land har gjort forståelsen min på verden mye bedre. + har fått venner fra 5 kontinenter.

«« Vanskelig å få nye venner hvis det ikke skjer første dagen. Byttet skole, og da fikk jeg venner. Lett å trekke seg tilbake. Hvis man har litt mentale problemer fra før er kanskje ikke utveksling så lurt.

Appendiks

Kommunikasjonen med elevene

- Hjemkommune
- Utvekslingsland

Vi vil også få informasjon om dine foreldres utdanningsbakgrunn og husholdningsøkonomi fra Statistisk Sentralbyrå (SSB).

Hvordan behandles opplysningene?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt og slettet når prosjektet er slutt. Prosjektet skal etter planen avsluttes 1.september 2016. Etter dette vil alt datamaterialet anonymiseres og svarene du har gitt kan ikke knyttes til deg. Resultater som presenteres fra undersøkelsen vil være anonyme.

Samtykke og frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i undersøkelsen. Ved å svare på undersøkelsen samtykker du i å delta, og i at vi henter bakgrunnsopplysninger om deg fra Lånecassen. Så lenge spørreundersøkelsen pågår kan du trekke ditt samtykke uten å oppgi grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg slettes fra datamaterialet.

Dersom du har spørsmål til undersøkelsen, kan du ta kontakt med prosjektleder Malin Dahle i ideas2evidence på tlf. 982 89 016 eller e-post: malin.dahle@ideas2evidence.com

Invitasjonsepost

[Emnefelt: Spørreundersøkelse om utveksling i videregående skole]

Kjære utvekslingslev

For noen dager siden fikk du informasjon om en spørreundersøkelse om utveksling eller opplæring i utlandet. Denne sendes til alle elever som har fått støtte fra Lånecassen til utveksling i løpet av skoleåret 2015/16.

Dine erfaringer er svært viktig for å få mer kunnskap om det å reise på utveksling som en del av den videregående skolen.

Det tar ca. 10 minutter å svare på undersøkelsen. Undersøkelsen startes ved å trykke på lenken nederst på denne siden. Du kan gå inn og ut av undersøkelsen så mange ganger du vil inntil du trykker ok på siste side. Det betyr at du kan starte undersøkelsen én dag og fortsette neste dag. Svarene du gir lagres etter hvert.

Dersom du har avbrutt utvekslingsoppholdet før planlagt hjemreise, ønsker vi likevel at du svarer på undersøkelsen. Du kan hoppe over spørsmål som ikke er relevante eller som er vanskelige å svare på. Bruk et av de åpne svarfeltene i undersøkelsen til å legge inn informasjon om at du har avbrutt utvekslingsoppholdet. Beskriv også gjerne hvorfor du avbrøt.

Svar på undersøkelsen og bidra til utdanning for alle!

Svarer du på undersøkelsen gir vi 20 kroner til Redd Barnas arbeid med utdanning. Dersom vi får svar fra halvparten av elevene som er på utveksling i 2016, vil det bidra med om lag 20 000 kroner.

Undersøkelsen gjennomføres av ideas2evidence på oppdrag fra Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU). SIU er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet.

Dersom du har spørsmål om undersøkelsen, kan du kontakte Malin Dahle på e-post malin.dahle@ideas2evidence.com.

Purreepost

[Emnefelt: Påminnelse: Spørreundersøkelse om utveksling i videregående skole]

Kjære utvekslingslev

For ca. en uke siden mottok du en spørreundersøkelse om utveksling eller opplæring i utlandet. Denne sendes til alle elever som har fått støtte fra Lånecassen til utveksling i løpet av skoleåret 2015/16.

Vi ser at du foreløpig ikke har fullført undersøkelsen, men håper at du vil sette av ca. 10 minutter til dette, da dine erfaringer er svært viktig for å få mer kunnskap om det å reise på utveksling som en del av den videregående skolen.

Undersøkelsen startes ved å trykke på lenken nederst på denne siden. Du kan gå inn og ut av undersøkelsen så mange ganger du vil inntil du trykker ok på siste side. Det betyr at du kan starte undersøkelsen én dag og fortsette neste dag. Svarene du gir lagres etter hvert.

Dersom du har avbrutt utvekslingsoppholdet før planlagt hjemreise, ønsker vi likevel at du svarer på undersøkelsen. Du kan hoppe over spørsmål som ikke er relevante eller som er vanskelige å svare på. Bruk et av de åpne svarfeltene i under-

søkelsen til å legge inn informasjon om at du har avbrutt utvekslingsoppholdet. Beskriv også gjerne hvorfor du avbrøt.

Svar på undersøkelsen og bidra til utdanning for alle!

Svarer du på undersøkelsen gir vi 20 kroner til Redd Barnas arbeid med utdanning. Dersom vi får svar fra halvparten av elevene som er på utveksling i 2016, vil det bidra med om lag 20 000 kroner.

Undersøkelsen gjennomføres av Ideas2evidence på oppdrag fra Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU). SIU er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet.

Dersom du har spørsmål om undersøkelsen, kan du kontakte Malin Dahle på e-post malin.dahle@ideas2evidence.com

Spørreskjema i137 – Informasjonstekst til utvekslings elever

Undersøkelse om utveksling

Merk at informasjonen du gir i denne undersøkelsen ikke går til din utvekslingsorganisasjon. Hvis du har personlige spørsmål eller tilbakemeldinger knyttet til oppholdet må du ta direkte kontakt med din utvekslingsorganisasjon via lokalkontor eller kontaktperson.

Du klikker deg fram og tilbake i skjemaet ved å bruke piltastene nederst på hver side. Du kan hoppe over spørsmål du ikke kan eller ikke ønsker å svare på.

Du kan gå inn og ut av undersøkelsen så mange ganger du vil inntil du trykker «avslutt og send» på siste side. Svarene du gir lagres etter hvert. Benytt lenken i e-posten til å åpne undersøkelsen på nytt, eller behold nettleseren åpen til du har avsluttet undersøkelsen.

i1 – Informasjonstekst til avtaleelever

Undersøkelse om utveksling

Merk at informasjonen du gir i denne undersøkelsen ikke går til din skole eller fylkeskommunen. Hvis du har personlige spørsmål eller tilbakemeldinger knyttet til oppholdet må du ta direkte kontakt med skolen din i Norge.

Du klikker deg fram og tilbake i skjemaet ved å bruke piltastene nederst på hver side. Du kan hoppe over spørsmål du ikke kan eller ikke ønsker å svare på.

Du kan gå inn og ut av undersøkelsen så mange ganger du vil inntil du trykker «avslutt og send» på siste side. Svarene du gir lagres etter hvert. Benytt lenken i e-posten til å åpne undersøkelsen på nytt, eller behold nettleseren åpen til du har avsluttet undersøkelsen.

q2 – Hva er din utvekslingsorganisasjon?

- AFS
- Aspect
- EF Education First
- Explorius
- Into
- My Education
- Rotary
- Speak
- Steinerskoleforbundet
- Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet
- STS High School
- YFU
- Young Life /Amicus

q22 – Hvor fikk du informasjon om muligheten til å reise på utveksling?

Flere svar mulig

- Lærer eller rådgiver på skolen
- Utdanningsmesse
- Familie/venner
- Skolens eller fylkeskommunens nettside
- Organisasjonens nettside
- Sosiale medier/blogger
- Reportasjer i avis, radio, TV
- Brosjyrer/annonser

q101 – Hvor viktig var følgende grunner til at du valgte å reise med [navn på utvekslingsorganisasjon]?

	Ikke viktig	Litt viktig	Svært viktig
Pris	☐	☐	☐
Reisemål	☐	☐	☐
Organisasjonen gir et godt inntrykk	☐	☐	☐
Organisasjonens verdigrunnlag	☐	☐	☐
Organisasjonens representanter var hjelpsomme og imøtekommende	☐	☐	☐
Anbefaling fra lærer eller rådgiver på skolen	☐	☐	☐
Anbefaling fra familie, venner eller andre	☐	☐	☐

q34 – Er det andre grunner til at du valgte denne organisasjonen?

q100 – Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om søknaden til [navn på utvekslingsorganisasjon]?

	Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig
Det var lett å forstå hvordan jeg skulle søke	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk den hjelpen jeg trengte til å søke	☐	☐	☐	☐	☐

q111 – Når fikk du vite hvilken skole du skulle gå på?

- Mer enn to måneder før avreise
- En til to måneder før avreise
- En til fire uker før avreise
- En uke eller mindre før avreise
- Etter ankomst

q124 – Når fikk du vite hvor du skulle bo?

- Mer enn to måneder før avreise
- En til to måneder før avreise
- En til fire uker før avreise
- En uke eller mindre før avreise
- Etter ankomst

q116 – Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om søknadsprosessen til fylke/skole om utvekslingsopphold?

	Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig
Det var lett å forstå hvordan jeg skulle søke	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg fikk den hjelpen jeg trengte til å søke	☐	☐	☐	☐	☐

q112 – Når fikk du vite hvor du skulle bo?

- Mer enn to måneder før avreise
- En til to måneder før avreise
- En til fire uker før avreise
- En uke eller mindre før avreise
- Etter ankomst

q46 – Før du reiste søkte du skolen eller fylkeskommunen din om godkjenning av opplæringsopplegget i utlandet (såkalt forhåndstilsagn). Hadde du behov for hjelp med denne søknaden?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

q47 – Hvem fikk du hjelp av?*Flere svar mulig*

- Rådgiver på skolen
- Kontaktlærer/faglærer på skolen
- Utvekslingsorganisasjonen
- Foreldre/søsken
- Venner
- Andre

q40 – Hvilke forberedende aktiviteter ble organisert før du reiste ut?*Flere svar mulig*

- Felles orienteringsmøte
- Kurs/opplæring
- Individuell veiledning
- Skriftlig informasjon
- Annet, vennligst spesifiser:_____
- Ingen forberedende aktiviteter

q136 – Hva var innholdet i de forberedende aktivitetene?*Flere svar mulig*

- Informasjon om programregler (hva er lov/ikke lov)
- Informasjon om krisehåndtering og beredskap
- Informasjon om vertslandets kultur
- Språkopplæring
- Sosialt/bli kjent
- Praktisk informasjon (f.eks. om reise og forsikring)
- Annet, vennligst spesifiser:_____

q44 – Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med forberedelsene du fikk før du reiste ut?

- Svært misfornøyd
- Misfornøyd
- Verken fornøyd eller misfornøyd
- Fornøyd
- Svært fornøyd

q129 – Du svarte at du er misfornøyd med de forberedende aktivitetene. Beskriv gjerne hva du er misfornøyd med:

q118 – Alle elever som reiser på utveksling gjennom fylkes- og skoleavtaler skal følges av en ansatt fra skolen i Norge eller ha en kontaktperson ved samarbeidsskolen i utlandet. Hvilket alternativ passer best for deg?

- Jeg ble fulgt av ansatt fra fylket/skolen til skolen i utlandet
- Jeg fikk kontaktperson ved skolen i utlandet
- Jeg ble fulgt av ansatt fra fylket/skolen til skolen i utlandet OG fikk kontaktperson ved denne skolen
- Jeg ble ikke fulgt og fikk ikke kontaktperson

---

q119 – Har du hatt behov for å kontakte denne personen?

- Ja
- Nei

---

q120 – Hvilke av følgende tema var grunnen til at du tok kontakt?

Flere svar mulig

- Skole
- Praksisplass
- Vertsfamilie/internat
- Fritid
- Sykdom
- Hjemlengsel
- Trivsel
- Annet, vennligst spesifiser:_____

---

q126 – Fulgte kontaktpersonen opp henvendelsen din?

- Ja
- Nei
- Delvis

---

q122 – Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med oppfølgingen du fikk?

- Svært misfornøyd
- Misfornøyd
- Verken fornøyd eller misfornøyd
- Fornøyd
- Svært fornøyd

---

q72 – Alle utvekslingselever skal ha en kontaktperson gjennom utvekslingsorganisasjonen i utlandet. Kontaktpersonen skal holde jevnlig kontakt med deg og blant annet hjelpe deg å finne løsninger hvis du får problemer med vertsfamilie/internat eller skole.

Har du fått tildelt en kontaktperson?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

q73 – Har du hatt behov for å kontakte denne personen?

- Ja
- Nei

---

q74 – Hvilke av følgende tema var grunnen til at du tok kontakt?

Flere svar mulig

- Skole
- Vertsfamilie/internat
- Fritid
- Sykdom
- Hjemlengsel
- Trivsel
- Annet, vennligst spesifiser:_____

---

q127 – Fulgte kontaktpersonen opp henvendelsen din?

- Ja
- Nei
- Delvis

---

q76 – Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med oppfølgingen du fikk?

- Svært misfornøyd
- Misfornøyd
- Verken fornøyd eller misfornøyd
- Fornøyd
- Svært fornøyd

---

q77 – Har du eller dine foresatte hatt behov for å kontakte utvekslingsorganisasjonen i Norge under utvekslingsoppholdet?

- Ja
- Nei

---

q78 – Hvilke av følgende tema var grunnen til at du eller dine foresatte tok kontakt?

Flere svar mulig

- Skole
- Vertsfamilie/internat
- Fritid
- Sykdom
- Hjemlengsel
- Trivsel
- Kontaktperson
- Annet, vennligst spesifiser:_____

q128 – Fulgte organisasjonen opp henvendelsen?

- Ja
- Nei
- Delvis

q79 – Hvor fornøyd eller misfornøyd er du/dere med oppfølgingen?

- Svært misfornøyd
- Misfornøyd
- Verken fornøyd eller misfornøyd
- Fornøyd
- Svært fornøyd
- Vet ikke

i152 – Bosituasjon

I denne delen stiller vi noen spørsmål om bosituasjonen for å få et helhetsinntrykk av elevenes trivsel under utvekslingsoppholdet.

q56 – Hvordan bor du under utvekslingsoppholdet?

- Vertsfamilie
- Internat

q98 – Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med følgende sider ved bosituasjonen?

	Svært misfornøyd	Misfornøyd	Verken fornøyd eller misfornøyd	Fornøyd	Svært fornøyd
Velkomsten du fikk fra vertsfamilien	☐	☐	☐	☐	☐
Hvor godt du kommer overens med vertsfamilien	☐	☐	☐	☐	☐
Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien til skoleaktiviteter og skolearbeid	☐	☐	☐	☐	☐
Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien når det gjelder fritid	☐	☐	☐	☐	☐
De fysiske boforholdene hos vertsfamilien	☐	☐	☐	☐	☐

q97 – Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med følgende sider ved bosituasjonen?

	Svært misfornøyd	Misfornøyd	Verken fornøyd eller misfornøyd	Fornøyd	Svært fornøyd
Velkomsten du fikk på internatet	☐	☐	☐	☐	☐
Hjelp og oppfølging fra voksne på internatet	☐	☐	☐	☐	☐
Muligheten for å få venner på internatet	☐	☐	☐	☐	☐
De fysiske boforholdene på internatet	☐	☐	☐	☐	☐

q69 – Er det andre sider ved bosituasjonen du ønsker å trekke fram?

q70 – Ønsker du å holde kontakt med din vertsfamilie etter endt opphold?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

q131 – Er det andre sider ved bosituasjonen du ønsker å trekke fram?

q11 – Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg om å reise på utveksling/ta et skoleår i utlandet?

Velg maks. fire alternativer på listen

- Lære/forbedre språk
- Tror skolene i utlandet er bedre
- Bytte miljø/sted
- Få nye venner
- Trives ikke på skolen i Norge
- Har utenlandsk familiebakgrunn
- Anbefaling fra venner eller familie
- Anbefaling fra lærer eller rådgiver på skolen
- Oppleve annen kultur
- Få et annet perspektiv på Norge
- Interessant å gå på skole i et annet land

q17 – Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg av land?

Velg maks. fire alternativer på listen

- Tror skolene er bedre i dette landet
- Vil lære/forbedre språket
- Tror det å reise hit vil være relevant for videre studier/arbeid
- Har familie/venner der
- Det er mitt tidligere hjemland
- Vil oppleve vertslandets kultur
- Er spesielt interessert i dette landet
- Anbefaling fra lærer eller rådgiver på skolen
- Anbefaling fra venner eller familie
- Skolen/fylket har en avtale med skoler i dette landet

q162 – Av grunnene som er listet nedenfor, hvilke var viktigst for ditt valg av land?

Velg maks. fire alternativer på listen

- Tror skolene er bedre i dette landet
- Vil lære/forbedre språket
- Tror det å reise hit vil være relevant for videre studier/arbeid
- Har familie/venner der
- Det er mitt tidligere hjemland
- Vil oppleve vertslandets kultur
- Er spesielt interessert i dette landet
- Anbefaling fra lærer eller rådgiver på skolen
- Anbefaling fra venner eller familie

q19 – Har noen i din nærmeste familie vært på utveksling?

Her tenker vi både på utveksling i videregående skole og på universitet/høyskole.

- Ja
- Nei
- Vet ikke

q125 – Hvordan blir du vurdert ved vertsskolen?

- Jeg får karakterer
- Jeg får deltatt/godkjent
- Det varierer fra fag til fag
- Vet ikke

q99 – Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med følgende sider ved vertsskolen?

	Svært misfornøyd	Misfornøyd	Verken fornøyd eller misfornøyd	Fornøyd	Svært fornøyd
Undervisningen på vertsskolen	☐	☐	☐	☐	☐
Fagtilbudet på vertsskolen	☐	☐	☐	☐	☐
Lærernes tilbakemelding på ditt skolearbeid	☐	☐	☐	☐	☐
Kontakt og kommunikasjon med lærerne	☐	☐	☐	☐	☐

q54 – Er det andre sider ved opplæringen du vil trekke frem som positive eller negative?

q96 – Sammenlignet med om du hadde tilbrakt skoleåret i Norge, hvordan tror du at oppholdet i utlandet bidrar til følgende:

	Mindre enn i Norge	Like mye som i Norge	Mer enn i Norge
Gir kunnskap og erfaring som er relevant for senere skolegang og studier	☐	☐	☐
Gir kunnskap og erfaring som er viktig i arbeidslivet	☐	☐	☐
Øker min forståelse for andre kulturer	☐	☐	☐
Gjør meg bedre i fremmedspråk	☐	☐	☐
Øker min evne til refleksjon og kritisk tenkning	☐	☐	☐
Øker min evne til å samarbeide med andre	☐	☐	☐
Gjør meg mer selvstendig/voksen	☐	☐	☐
Øker min evne til å tenke nytt og kreativt	☐	☐	☐

q92 – Ut fra de erfaringene du har gjort deg så langt, ville du anbefalt andre å:

	Ville absolutt ikke anbefalt	Usikker på om jeg ville anbefalt	Ville trolig anbefalt	Ville absolutt anbefalt
Dra på utveksling	☐	☐	☐	☐
Dra på utveksling til dette landet	☐	☐	☐	☐
Dra på utveksling til denne skolen	☐	☐	☐	☐
Dra på utveksling med denne organisasjonen	☐	☐	☐	☐

q114 – Ut fra de erfaringene du har gjort deg så langt, ville du anbefalt andre å:

	Ville absolutt ikke anbefalt	Usikker på om jeg ville anbefalt	Ville trolig anbefalt	Ville absolutt anbefalt
Dra på utveksling	☐	☐	☐	☐
Dra på utveksling til dette landet	☐	☐	☐	☐
Dra på utveksling til denne skolen/praksisplassen	☐	☐	☐	☐

q93 – Er det noen erfaringer fra oppholdet du særlig ønsker å trekke frem? (Det kan være positive eller negative erfaringer, eller en opplevelse som har vært spesielt lærerik)

Beskriv kort dersom du har noe på hjertet.

i103 – Helt til slutt ønsker vi å stille deg noen få spørsmål om generell skolemotivasjon og fremtidsplaner.

Spørsmålene på denne siden er hentet fra elevundersøkelsen som gjennomføres av Utdanningsdirektoratet.

q105 – Er du interessert i å lære på skolen?

- I alle eller de fleste fag   I mange fag   I noen fag   I svært få fag   Ikke i noen fag

q106 – Hvor godt liker du skolearbeidet?

- Svært godt   Godt   Nokså godt   Ikke særlig godt   Ikke i det hele tatt

q107 – Jeg gleder meg til å gå på skolen

- Helt enig   Litt enig   Verken enig eller uenig   Litt uenig   Helt uenig

q108 – Prioriterer du å bruke tid på skolearbeidet (både arbeid i timene og lekser)?

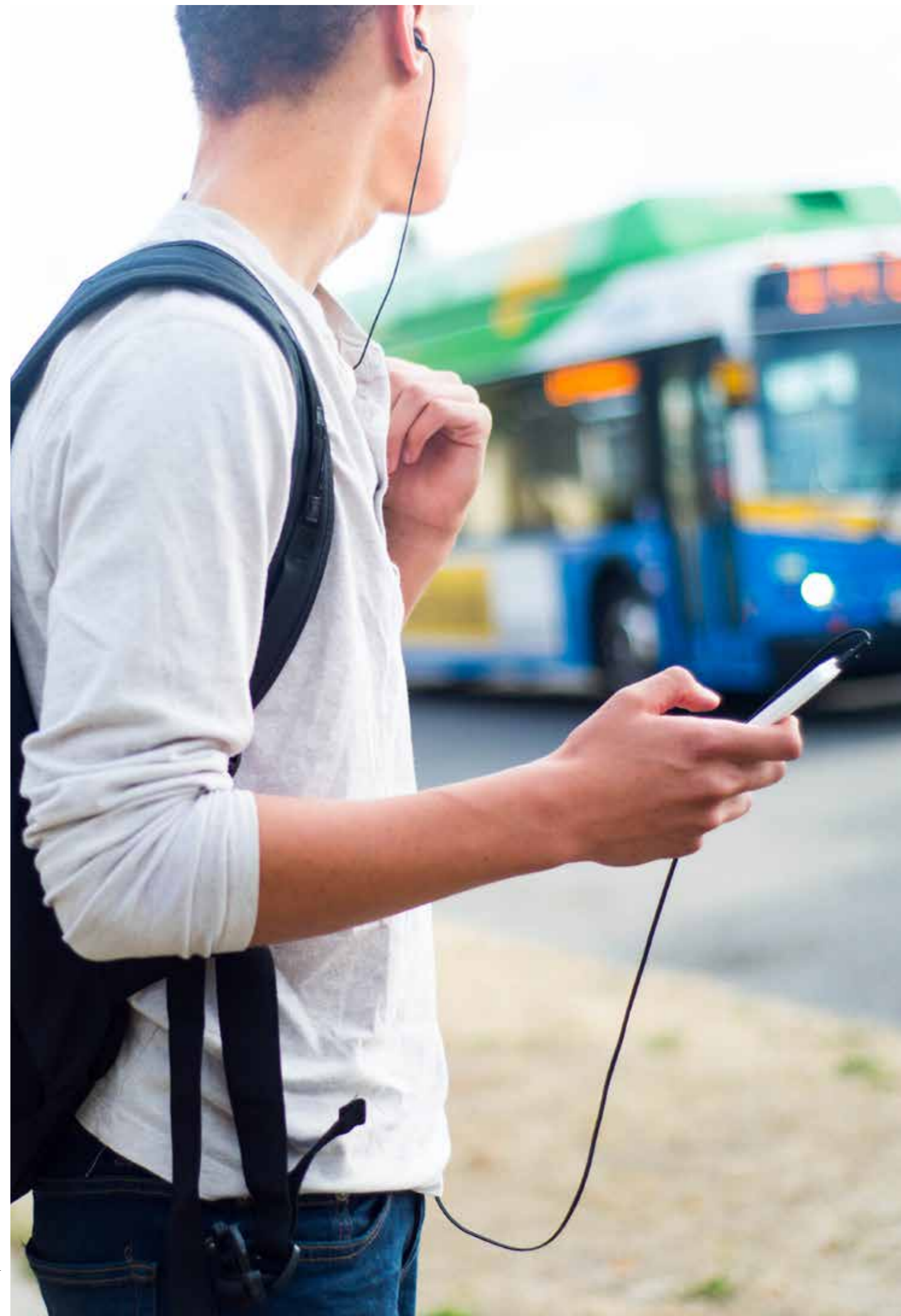
- I alle eller de fleste fag   I mange fag   I noen fag   I svært få fag   Ikke i noen fag

q109 – Når jeg arbeider med skolefag, fortsetter jeg å jobbe selv om det jeg skal lære er vanskelig.

- Helt enig   Litt enig   Verken enig eller uenig   Litt uenig   Helt uenig

q8 – Hva er dine planer etter at du er ferdig med videregående opplæring?

- Studere/videre utdanning
 Jobbe eller gjøre noe annet før studier/videre utdanning
 Jobbe eller gjøre noe annet. Har foreløpig ikke planer om å studere/ta videre utdanning
 Har ingen planer foreløpig

Analysevedlegg

TABELL 44: Når fikk du vite hvilken skole du skulle gå på? Fordelt på utvekslingsorganisasjon

	Mer enn to måneder før avreise	En til to måneder før avreise	En til fire uker før avreise	En uke eller mindre før avreise	Etter ankomst
AFS	44,3%	22,8%	17,4%	7,8%	7,8%
Aspect	56,9%	24,5%	11,8%	3,9%	2,9%
EF Education First	42,7%	25,5%	18,0%	6,7%	7,1%
Explorius	52,8%	22,8%	16,4%	5,6%	2,4%
Into	66,7%	11,1%	16,7%	0,0%	5,6%
My Education	45,5%	45,5%	9,1%	0,0%	0,0%
Rotary	46,7%	26,7%	6,7%	6,7%	13,3%
Speak	68,2%	15,9%	11,4%	4,5%	0,0%
STS High School	39,5%	23,7%	13,2%	19,7%	3,9%
YFU	22,6%	28,3%	20,8%	15,1%	13,2%

TABELL 45: Når fikk du vite hvor du skulle bo? Fordelt på utvekslingsorganisasjon

	Mer enn to måneder før avreise	En til to måneder før avreise	En til fire uker før avreise	En uke eller mindre før avreise	Etter ankomst
AFS	51,5%	24,0%	18,0%	5,4%	1,2%
Aspect	48,0%	29,4%	11,8%	9,8%	1,0%
EF Education First	43,3%	24,4%	17,3%	7,9%	7,1%
Explorius	48,4%	21,2%	22,0%	8,4%	0,0%
Into	27,8%	44,4%	22,2%	5,6%	0,0%
My Education	63,6%	36,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Rotary	46,7%	33,3%	20,0%	0,0%	0,0%
Speak	59,1%	18,2%	15,9%	6,8%	0,0%
STS High School	38,2%	18,4%	19,7%	22,4%	1,3%
YFU	28,3%	34,0%	20,8%	15,1%	1,9%

TABELL 46: Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med følgende sider ved bosituasjonen? Elever i vertsfamilie. Fordelt på utvekslingsorganisasjon. Gjennomsnittsverdier, skala 1-5

	Velkomsten du fikk fra vertsfamilien	Hvor godt du kommer overens med vertsfamilien	Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien til skoleaktiviteter og skolearbeid	Hjelp og oppfølging fra vertsfamilien når det gjelder fritid	De fysiske boforholdene hos vertsfamilien
AFS	4,4	4,3	4,1	4,0	4,3
Aspect	4,1	4,3	3,8	3,7	4,1
EF Education First	4,3	4,2	4,0	3,9	4,1
Explorius	4,2	4,2	3,8	3,7	4,1
Into	3,7	3,7	3,2	3,4	3,7
My Education	4,8	4,3	4,3	4,1	4,9
Rotary	4,4	4,6	4,3	4,3	4,3
Speak	4,5	4,3	4,1	4,0	4,3
STS High School	4,1	4,2	3,8	3,8	4,1
YFU	4,2	3,9	3,7	3,7	4,2

TABELL 47: Ville du anbefalt andre å dra på utveksling/ dra på utveksling med denne organisasjonen? Fordelt på når elevene fikk vite hvilken skole de skulle gå på og når de fikk vite hvor de skulle bo. Gjennomsnittsverdier, skala 1-5

		Når fikk du vite hvilken skole du skulle gå på?		Når fikk du vite hvor du skulle bo?	
		Dra på utveksling	Dra på utveksling med denne organisasjonen	Dra på utveksling	Dra på utveksling med denne organisasjonen
Mer enn to måneder før avreise	Gj.Snitt	3,75	3,31	3,74	3,33
	N	459	458	446	445
En til to måneder før avreise	Gj.Snitt	3,71	3,26	3,72	3,22
	N	231	231	236	236
En til fire uker før avreise	Gj.Snitt	3,76	3,05	3,73	3,01
	N	153	153	175	176
En uke eller mindre før avreise	Gj.Snitt	3,69	2,88	3,66	2,91
	N	67	68	82	82
Etter ankomst	Gj.Snitt	3,38	2,71	3,32	2,82
	N	52	52	22	22
Total	Gj.Snitt	3,72	3,19	3,72	3,19
	N	962	962	961	961

Konstruksjon av indekser

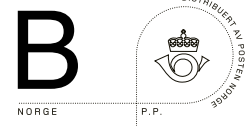
TABELL 48: Indekskonstruksjon

	Utvekslings elever	Avtaleelever
Søknadsprosessindeks	Q100_1, Q100_2	Q116_1, Q116_2
Forberedelsene før utreise	Q44	Q44
Vertsskoleindeks	Q99_1 – Q99_4	Q99_1 – Q99_4
Bosituasjonsindeks	Q98_1 – Q98_5 / Q97_1 – Q97_4	Q98_1 – Q98_5 / Q97_1 – Q97_4
Utbytteindeks	Q96_1 – Q96_10	Q96_1 – Q96_10
Anbefalingsindeks	Q92_1 – Q92_4	Q114_1 – Q114_3
Skolemotivasjonsindeks	Q105 – Q109	Q105 – Q109
Oppfølging	Q76	Q122

I kapittel 5 presenteres et sett av analyser som baserer seg på overordnede indekser. Disse indeksene baserer seg på gjennomsnittsverdiene til variabler med samme tematiske innhold. For eksempel er alle spørsmålene knyttet til elevenes vurdering av vertsskolen samlet i en «vertsskoleindeks». I tabellen over refereres det til variabelnavn. For innholdet i de enkelte variablene (spørsmål og verdier) referer vi til dokumentasjonsrapporten for prosjektet.

Returadresse:
Postboks 1093
5809 Bergen

**SENTER FOR
INTERNASJONALISERING
AV UTDANNING**

Besøksadresse:
Fortunen 1, 5013 Bergen

Tlf: 55 30 38 00

E-post: post@siu.no

www.siu.no
www.studyinnorway.no
www.studeritlandet.no